

parafangis præcurrere, dicitur, qui longo intervallo præcedit, multisq; partibus superior est. Est apud Athenæum libro dipnosophistarum tertio: πολλοῖς τῶν ἀποστάτων ὑπερβαίνει τὸν σικανότιον διονύσιον, id est, Multis parafangis superantes Siculum illum Dionysium. Id quo magis ad animas transiretur, hoc erit iunctus. Parafanganem autem Perse triginta stadiorum spatium vocant, qua uoce usus est Liciamus in Icaronenippo, quem nos olim Latinitate donauimus.

Putre falsamentum amat origanū. LXXXIII

Clearchus apud Athenæum libro tertio: σαρκὸς τῶν ἰχθύων ὀρίανον ἐλάει. id est, Putrida falsamenta amat origanum. Apte dicitur de re per se parum honesta, aut incūda, atq; ob id exotici condiments, & honestatis egente. Qui mos etiam hodie sordidus, ut piscibus suppuribus, nequid offendat edentes putor, acida admisceant. Veritas per se placet, honesta per se decet. Falsa fucis, turpia phalaris indigent, hoc est, putre falsamentum origano.

Voracior purpura. LXXXIII

Athenæus libro tertio dipnosophistarū ex Apollodoro huiusmodi quoddam refert prouerbium, τὰ λιχνοπέρα τὰ μ πορφύρεα, id est, Edaciora purpuris, idq; dulcium existimat: uel à tincta purpura, que omnia quibus admodum fuerit uelut ad se ferat, suoq; colorem res uicinas inficit: uel ab animante ipso, quod quicquid natum fuerit, retinet ac deuorat. Vtriusq; propemodum licet è Plinij uerbis colligere. Siquidem lib. ix. cap. xxxvi. de colore scribit in hunc modum: Sed purpura floreem illum tingendis expetunt uestibus, in medijs habent faucibus, liquoris hic est minimi in candida uena. Vnde preciosus bibitor migrantis rose colore subluces, reliquum corpus sterile. Ac patulo post. Hinc fæces, fecerisq; Romanæ uiam faciunt. Idemq; pro maiestate in puertia est, distinguit ab equite cariam. Dijs aduocatur placandis, omnemq; uelstem illuminat: in triumphali misceatur auro, Quapropter excusata est purpura sit infania. De uoracitate mox hæc subiicit: Lingua purpurae longitudo digiti, qua pascitur deuoranda reliqua conchilia. Tanta daritia aculeo est. Conueniet in edaces, ut in eos, qui omnia in suum compendium uertunt. Forasse durius, sed non inelegerat accommodabitur ad rege Δαμοσθένους, qui purpuram omnia conuertunt in piscium suum, & quocumq; se cõserunt, abradunt aliquid. Tale quiddam cogitasse uidentur poetæ, qui Midam fixerunt contentu corporis, omnia uertentem in aurum.

Tarichus affus est, simul atque uiderit ignem. LXXXV

Τάριχος ὁ πῶς ἐβύθη ἐν τῷ πύρῳ. id est, Tarichus affus, mox ut ignem uiderit. Athenæus libro tertio, pro uerbis loco citat. Est autem Tarichus piscis salis. Opinor idem esse cum illo ἀφ' α ἔξ το πύρῳ. Quod ante iam exposuimus. Eodem in loco refert et hunc uersum cum pro uerbis: Οὐκ ἔμ πῶς οἱ τῶν ἰχθύων, ὅν τῷ ἔξ τῷ. id est:

Tarichus haud latens est, quis dignus est.

Non sunt amici, amici qui degunt procul. LXXXVI

Τῶν ἐλπίων ναυτῶν οὐκ εἰσι πρὸς ἐλάοι. id est, Haud sunt amici, amici qui degunt procul. Hanc paraxianam recenset Athenæus libro dipnosophistarū quarto, eamq; omnium μισοῦσιν τὰ τῶν, id est, inhumanißimam uocat, iudicet quod absentium amicorum memo-

riam obliterare uideatur. Est omnino ex amicis, qui adsunt uberior amicitie fructus, propter officia mutua, consuetudinemq; quotidianam. Præterea uulgo fit, ut simul atq; è conspectu necessarium sciunt sumus, nescio quo modo obrepit obliuio quædam familiarium, ut iam omnibus in ore sit, qui semotus sit ab oculis, eundem ab animo quoq; semotum esse. Proinde Hæstiodus, uicinos potissimum ad cõuiuium uocandos esse monet:

καλέει, inquit, ὅς ἄς εἰδῆν ἔγγυσι ναίει. Fatentur et Hebræorum pro uerbis potius esse, amicum habere uicinum, quàm fratrem, qui procul absit. Terentianus item Chremes in propinqua amicitie parte ponit uicinitatē. Nec abluat hinc Propertius libro tertio:

Quantum oculis animo tam procul ibit amor. Quamquam equidem non uideo, quanobrem Athenæo uideatur adagium hoc usque adeo ab humanitate alienum. Quam quidem, ut opinor, non tam docet, quid nobis faciendum sit, quàm admonet, quid uulgo scilicet. Quotum autem quæq; reperis amicum, tam certum qui si absis, non sui dissimilis esse incipiat: Proinde pro uerbis hoc ueluti Delphico gladio utrolibet pacto utaris licet: ut intelligas, aut non esse fidendum amicis, qui longo locorum intervallo sciunt sunt: aut non esse colendos amicos longinque distos, unde non queas multum sentire commoditatis, sed hos potius, quibus presens præsentibus fruare.

Persepe sacra haud sacrificata deuorat. LXXXVII

Αβύρα ἂ ἔσῃ πῶς ὀρώμενος κατὰ δία. id est, Persepe sacra haud immolata deuorat. Senarius est apud Athenæum lib. iij. Simonidis in mulierem quandam male moratam et quidam in conuiuijs. Concine dicitur in eos, qui uentris impulsu, statim ad deuorandas epulas irrumpunt, nõ expectatis ceremonijs et elegantioris illis, quibus ciues altuntur iniuri cõmuniõ: puer, ut imprecationibus quibusdam pijs confecerit cibis, deinde de accubitis ordine, uobana quædam adhibeatur cunctatio: præterea ne statim appositis esis unguis iniiciamus. Neq; intemptuiter dicitur in eos, qui nõ expectata uicis ratione, hæc cunctatem inuadunt, et aliena per uim occupat. Ducunt à uictimis, quas fas non erat contingere, nisi mysterijs peractis. Et Plato uult etiam in conuiuijs prælibari dijs: quæ mensam fæcerant existimant antiquitas, teste Plutarcho. Vnde fit, ut etiã his temporibus nefas putent, ἀνιψῶν ἡρώτων, id est, illotis manibus accedere. Licet huiusmodi ceremonias neglexerit Christus præ ijs, que unice ad rem nostram pertinent.

Chius dominum emitt. LXXXVIII

Χῖος δὲ αὐτῶν τῶν ἰσθμίων, id est, Chius dominum mercatus est. In eos quadrabit, qui sibijpsi malū accerunt. Vnus est hoc adagium Eupolis in amicis, Athenæo teste libro dipnosophistarum sexto. Natum aut inde, quod cum Ahi primi ferus mercenarijs insitulaissent uti, postea subacti à Mithridate Cappadoce proprijs feruis uincit sint traditi, ut in Colchoorum regionem deportarentur, idq; illis aliquando euentorum oraculum prædixerat. Huius historie autores citat Nicolaus Peripateticum, et Posidonium Stoicum.

Anima & uita. LXXXIX

Ζῷον ἡγῆ ἰσχυρὸν, id est, Anima et uita, de re supra modum suau. Pro uerbis natum in cubilibus, atque inde deducit in conuuium sermone. V idetur autem peculiare sussepe mulieribus. Iuenalis: Ζῷον ἡγῆ ἰσχυρὸν, modo sub lodice relicis

Vteris in turba.

Item Martialis egiy anatum lib. x. in Leliam:

Ζωή καὶ ψυχὴ lasciviam congerit ἄσπυ

Pro pudor Herfilie cuius est Aegeria.

Huc respexit Iuvenalis, cum ait:

Concumbunt Græce.

Hesiodus pecuniam animam mortalibus esse dicit:

ῥεχάματα γὰρ ψυχὴ πέλαται δειλοῖσι βροτοῖσι. id est, Pecunie enim anima est miseris mortalibus. Et Aristoteles peccuniam velut alteram hominis animam esse scripsit. Nihil autem est vitæ, neque incutiendus, neque charius.

Qui amant, ipsi sibi somnia fingunt. XC

Vergilius in Pharmaceutria:

Credimus, an qui amant, ipsi sibi somnia fingunt?

Serius proverbialiter admonet dictum a poeta. Nam quod quisque sperat, facile credit. Et tarde, que credita leidunt, credimus. Metus autem est spes, ut eleganter et vere scripsit Lucianus in Pseudomante, aminationem et auguria repererunt. Qui impense cupiunt, suis votis undecumque blandiuntur, et quidvis in omen optati eveniunt trahunt. Rursum qui misere metuant, quavis ex re solatium formidinis accipiunt. Non usquequaque discrepat ab hoc Terentianum illud: Mibi non fit verisimile. Atqui ipsi commentum placet. Non videtur alienum ab hac forma Theocriticum illud:

Ἦσσος κ' ἢ σὺν ἄσπυος μωπετέστεται, ἰχθὺς αὖ κ' ἰχθῶν. id est, Somnia curiosa canum panes, ego somnio piscem.

Polypus. XC I

Polypus, proverbio dicebantur olim, vel stupidi, stolidique, vel rapaces, et unciis unguibus homines. Siquidem ob eam causam Polypus stultitiam tribuit, quod ad manum captantis ultro movetur, nec aliter capitur, nisi quod non cedat, autore Athenæo. Adscribitur autem rapacitas, tenacitasque, quod quicquid brachiorum flagellis nactus fuerit, suctu attrahat, ac retineat. Plautus in Aulularia: Ego istos novi Polypos, qui ubi quicquid tetigerint, tenent. Nihil autem ut abitur, quo minus Polypos appellenus eos, qui semet in omnem habitum vertunt, omnibus assentantes. Quos eleganter notat Phocylides:

Μὲν ἔπειρον κελύθει κελῶν ἐν νόρῳ, ἀλλ' ἄσπυεῖται.

Μὲν ὡς περὶ ἄσπυος πολὺ πρὸς ἡμῖν ἰχθῶρας ἀμείβεσθαι. id est,

Pectore necne aliud celes, aliudque loquere.

Proque loco nariere, petris uti Polypus hærens.

Huc pertinet quod admonet Plautus, ut qui sapit, bonus sit bonis, malus malis. Hoc nomine laudat Pindarus in Nemeis hymno quarto querendam: μαλακὰ κὺν φρονέων ἐσλοῖς, ἔσχατος παλινῳτοῖς ἐφείψθη. id est, Mollis erga bonos, asper vero insidiator erga molestos adversarios. Non aluid hinc quod ibidem habetur hymno tertio: Ἐρ' ἠδιστὶ νεοῖσι πᾶσι, ἐνδ' ἀνδράσι μὲν ἀνὴρ, ἔπιτομ' ἐν παλαιστοτέροισι μέγιστος, ἕκαστον οἶον ἐχόμενον βροτοῦ ἐνέσθη. id est, Inter pueros tenacos puer, inter viros autem vir. Tertia inter seniores pars, quodque ut habemus morale genus. Laudat Pindarus hominem omnium moribus et ætatis sese attemperantem. Eodem titulo laudat quempiam in Pythiis hymno octavo, τὸ γὰρ τὸ μαλθακὸν ἔξωθεν τῆσιν παθεῖν ὁ μᾶλλον ἐπιείκειος, κατὰ τὸ αὐτὸ ἔρεκεσθαι, id est, Tu enim est humaniter agere nostri, et asperum sumere temporum congruentem. Rursum eiusdem operis hymno quarto: κενὸν γὰρ ἐν πᾶσι νεός, ἐν δὲ βουλοῖς πρεσβυός, id est, Nam ille inter pueros iuvenis, in conciliis vero senex. Idem eiusdem operis hymno secundo: Ὀλοὸν ἐν Ὀλοῖς, ποτὶ δὲ ἐχθροῖς ὄρετ' ἰχθῶρος

ἑὸν ἀλκαῖο δ' ἑκαρ' ὑποδύσσομαι, id est, Amicum continet anare. Ceterum adversus inimicum tanquam inimicus, lupi more incitiam, sine insidiabor.

Nullus malus magnus piscis. XC II

Ὀὐδὲν κακὸς μέγας ἰχθῦς. id est,

Nullus malus magnus piscis.

Aemigma proverbiale, dicit solitum in homines prægrandi quidem corpore, ceterum ingenio nullo. Clearchus in commentario de proverbijs apud Athenæum lib. viij. hinc ortum scripsit. Stratonicius citharædus cum Porpin uidiisset Rhodium citharædum ingenti corporis mole, verum arte non perinde magnum, percunctatus quibusdam, quis nam is esset, hanc ad modum respondit: οὐδὲν, σαπρὸς, μέγας, ἰχθῦς, ancipiti dictio significans illum, nullum, id est, nullus esse præcipuum, malum et improbum, magnum corpore, demique piscem, quia mutus esset, et infancidus, et male canorus. Theophrastus de risu, faceret dictum quidem esse a Stratonico, sed non in Porpin, verum in Simylan histriomem, μέγας, οὐδέτις, σαπρὸς, ἰχθῦς, id est, Nullus magnus putris piscis. Sed elegantius quod retulit Clearchus propter amphibologiam non in uenylan. Aristoteles in eodem mox loco apud Athenæum, si per hoc adagio, sibilant buisimodum referre, in Republic. Naxiorum. Apud Naxios, loquaces quidem plerique, verò habitibund. Ceteri vero sparsi per uicos agebant. In quodam itaque uico, cui nomen Lesfade, T elegoras habitabat prædices ac nobilissimus; atque ad plebem aorianis, cui cum alij ceteros honores habebatur, tum præcipue muneribus quotidianis civium honorabatur: adeo ut qui uidebant, si quis minoris liceretur quam uellent, dicere soliti sint, se malle dono dare T elegoræ, quâ tanti uendere. Quidam igitur adolescentens cui piscem ingentem licitarentur, ac piscator ex more dicebat: se malle T elegoræ dono mittere, quam tãti uedere, moleste ferentes eadē audi re toties, simulata beneuolentia a T elegorâ ad docuē ut emptum piscem. Quem cum ille libenter accepisset, tum ipsum adorti sunt, tum filias iam nobiles constuprarunt. Quod factum indignè ferentes Naxij, arreptis armis inuadere conati sunt adolescentem, taniaque hinc orta scelitio, ut Lygdamis huius tumultus præfectus, post arrepta tyrandæ patriâ opprèssit. Hactenus Aristoteles. At hæc non ideo quâ ad proverbium fit ciant, nisi duo faciamus proverbia, quorum hoc posterius sic essetiar: Citius T elegoræ natarim, quam tanti uendant.

E squilla non nascitur. XC III

Proverbiali figura dixit Theognis:

Οὐτὲ γὰρ ἐκ σικυλλῆς ἐδῶα φησεται, αἰδ' ὑάκινθον.

οὐ δὲ ποτὲ ἐκ δ' ὄσλας τέρου ἐλθθήσειον. id est:

Non etenim è squilla fora nascitur, aut byacinthus.

Sed neque ab ancilla filius ingenuus.

Admonet adagium, è probis parētibus nasci liberos probos, ex improbis improbos. Simili forma dixit Horatius in Odis: Neque imbellem feroces

Progenerant aquile columban.

Venustus erit, si ad indocti doctoris, indoctum discipulum refratrat, ad improbi nutricij improbum alumnum. Pertinet adagium ad illam classē, κακὸς κἀσσοῦ κακὸν ὄσθη, id est: Mali coram malum ouium.

καὶ οὐκ ἐν γένοντο χημὸς ἐκ κακῶν πατρῶος, id est,

Prolem probam hanc pater prozigen improbus.

Non omnia possibimus omnes. XC IIII

Non omnia possibimus omnes, apud Vergilium in Pharmaceutria. Sumpta uideatur ex Homero, apud quem Iliados N.

Polydamas

Polydamas sic alloquitur Heclorem:

ΑΛΛ' οὐτως ἄμα πάντα δ' ἀνώσασαυτοῦ ἐλίδου.

Αλλὸ μὴ γὰρ ἔδωκε θεὸς πολεμικὰ ἔργα,

Αλλὸ δ' ὀρχασθῆναι, ἔτι μὲν κινδύου ὄσιδ' ἔστιν;

Αλλὸ δ' οὐ σὺνθετοὶ τὴνδ' ἴσορ' αὐρήσασαυτοῦ ζεῦ;

Εἰδὸς τοῦτο, τὸ δ' ἔτε ποδοῖο ἐπαυροῖσιν ἄνθρωποι. id est

Haudquaquam poteris fortivire omnia solus.

Namq; alijs diui bello pollere dederunt,

Hinc saluandi artem, uoce huic, citharadq; canendi.

Rursum alij inleuit iugax in pectore magnus

Iuppiter ingenij, at multis est utilis ille. Item Odyssae. θ.

Οὐτως οὐ πάντας ἰδοί κακίοντα δ' ἰδ' ὄσι

Αὐδ' ἔσασιν, οὔτε φιλῶν, οὔτε φρένας, οὔτ' ἀργυρεῖται.

Αλλ' οὐ μὴ γὰρ εἰδὸς ἀνδρῶν ἔστιν πλάξ ἀνδρῶν,

Αλλὰ θεὸς μακρῶν ἔπεισι σέφει. id est,

Non ita caelestes tribuunt sua dona quibusuis,

Seu formam, siue ingenium, uir sine loquendi.

Est etenim in formis praecis cui contingit, atqui

Linguae dote deus pensat dispensia formae.

Euripides in Rheso:

ΑΛΛ' οὐ γὰρ οὐτόσδε πᾶνδ' ἐπίσασαυτοῦ θεοτόσδε

Πρόφακεν, ἄλλο δ' ἔξω πρὸς ὀφθαλμοῦ ζέας.

Vi cuncta norit nemini mortaliū.

Datum est, at alia dos adest alij uiro.

Eodem pertinet quod scribit Theognis:

Παυροῖσιν ἀνδρῶν πῶρ ἀρετῆ καὶ κάλλος ὀψεσθῆναι,

Ὀλίκοσδε ὄσ τ' ὄσι ἀμφοτέρωσιν ἔλαχευ. id est,

Sunt pauci, quibus istaen ὄσ uirtus suppetit ὄσ res.

Felix, cui simul haec sunt data sorte deum.

Titus Lilius lib. 22. Non omnia eidem dij dederunt. Vincere

scis Hannibal, uictoria uti nescis. Videtur Lilius retidisse

illud ex Iliade 4,

Ὀσδ' ἄρα πῶσ ἦν,

Ἐν πάντως ἔργοισι Λαίμωνα φῶτα γενέσθαι. id est,

Haud illud contingit inquam, ut

Omnibus in factis callens appareat idem.

Huc pertinet ὄσ Pindaricum illud ex Nemeis:

τέχνας δ' ἐτέρωσιν ἔτερος. id est,

Artes alijs aliae.

Interpres ostendit illud Atticis proverbij loco dictum fuisse,

ἔξω δ' ἔξωσιν ἐπιτεχνήσασιν, id est, Alie aliorum inuen-

tiones. Idem alibi:

ὄσ δ' ἔξωσιν δ' ἀμφοτέρωσιν ἔσασιν λαχόντες, ὄσ μοῦ

τάμ, τὰμ δ' ἔξωσιν.

Τέχνη δ' ἔσιν ὄσ ὄσασιν ἐδ' ὄσασιν ὄσασιν. id est;

Natura differimus uicem sortientes, hic hanc, illam dij. Por

ro fieri non potest, ut omnis felicitas uni contingat.

Mulcae manus omnis leuius reddidit. xcv

Vulgo circūferitur adagium, multis manibus omus reddi

leuius. Quo significat etiam difficilia facile confici, si quis

non ipse solus negocium aggregat, sed in plures adiutores

ὄσ auxiliares partiatur. Sumptum est q; tollendis oneribus.

Videtur autem ea sententia ab ipsa usq; antiquitate in no-

stram etatem demanasse. Legimus enim apud Hesiodum in

opere, cui titulus, ἔργα καὶ ἡμέρας.

Πλείωμ καὶ πλείωνσιν μελέτη. id est,

Plus potest ὄσ plurim industriā. Item Homerus Iliados 4,

Αλλ' ἔρομαστέπερ, πλείωνσιν δ' ἔσασιν ἔσασιν. id est

Adstitit comites, multorum industriā namq;

Plus pollet, quam paucorum.

Ad hoc respexit Euripides in Phoenissis:

Εἰς δ' ἀνὴρ οὐ πᾶνδ' ὄσ;

id est,

Vir unus autem nemo cuncta difficit,

Rursum in Heraclidis:

Μίος γὰρ χιρὸς ὄσθενεσ μαχρη. id est,

Inualida pugna est uice tantum manus.

Eodem pertinet quod alibi retulimus, εἰς ἀνὴρ οὐδὲς ἀνδρῶν

id est, Vnus uir, nullus uir.

Proprij nominis obliuisci. xcvii

Prouerbialis hyperbole proprij nominis obliuisci, in

hominem supra modum obliuiosum. Lucianus in T oxaride,

ἰδ' ἄρα γὰρ πόντομα ἐκασορὶ αὐτοῦ εἰσὶν ὄσασιν τοῦ

πᾶσδε, id est, ἰταῖς; citius ferret, ut patris sui nomen obliuiscere

retur quisq;. Ouidius:

Nominis ante me uenient obliuia nobis.

Vsurrupator ὄσ diuo Hieronymo in epistola quadam. Plinius

lib. historie mundi vij. inter ademptie memoriae exempla

memor at ὄσ Corinum Mesala orator, qui nominis etiam

proprij fuerit oblitus: Cum id defunctis etiam agnosci credi-

tum sit aliquandiu. Atq; hinc mos proficit, priusquam rogo

improperent cadauerā, nomen proprium inclamandi.

Sine Cerere & Baccho friget

Venus. xcviii

Tercenius in Euaucbo: Verbum hercle hoc uerum est, sine

Cerere ὄσ Libero friget Venus. Dicuntur haec sub perso-

na Chremetis adolecentis rustici, qui sobrius oderat mē-

tricitres, post idem potus nō abhorret. Cibum enim ὄσ potus in-

ritamena sunt libidinis. Eleganter autem Cererem pro cibo,

Bacchum pro uino, Venereum pro libidine dixit, continenter

in figura persiflēs. Nam illud ipsam uerbum friget, metapho-

ram habet, quan donatus ad picatione uisorum multuo sum-

ptam autumat, quod frigidā pix non adheret. Frigidus pro-

fecto nimiumq; affectuā interpretatio, quod quidem tantū iā-

ri pace dixerim, si modo illius est interpretamentum. Ardent

amantes, ὄσ frigent, que languent. Horatius:

Non enim posthaec alia calebo

Femina.

Et frigent in uoceros mariti, qui non admo dam amant. Diuus

Hieronymus Tercenianā sententiam trāsiore Minerva ex-

plicans: Dissento uentre, dissidentur ea, que uentrici adhe-

rent, significans libidinem esse gastrimargie comiūm. Pecua-

liariter aut uinum uirat libidinem, ideoq; Pauline literae ue-

tant, ue uino inebriemur, quod in eo sita sit libido. Euripides:

Ὀινος δ' ἐμὶ παροῦτος οὐκ ἔστιν ἡντις. id est,

Absente uino, nulla tunc adest Venus.

In Graecorum collectaneis ita lego:

Νεκροῦ ἀπερὸσ τῆσ θνονος Διχευ ὄσ δ' ἡμῶσδε. id est,

Mortua res Venus, sine Baccho ὄσ Cerere.

Cynicus apud Athenaeum lib. dipnosophist. vi. refert eandem

sententiam bis ferē uerbis:

Ἐν τῆσ κητῆ γὰρ γαστρίσ τῆσ καλῶσιν ἔσασιν

ὄσασιν ἔσιν, πρὸσ ὄσασιν ἡσ κητῆσ πησά. id est,

Nam uentrici nonus non inest formatur amor.

Amarā Venus est dira quos premit fimes.

Ae mox subijcit carmen Euripidis, quod ille mutuatus sit ab

Aeche Satyrico:

Ἐν πλῆσμονῶσντι, κητῆσ, ὄσ πρὸσ ὄσασιν δ' ὄσ.

Steno Venus adest, famelico nequaquam adest.

Athenaeus lib. dipnosophist. primo, distichon adducit, ean-

dem completēns sententiam:

Ἐν πλῆσμονῶσντι ὄσ κητῆσ, ὄσ δ' ὄσ κητῆσ

Πρὸσ ὄσασιν οὐκ ἔστιν ἀπερὸσ τῆσ θρονος. id est,

Saturis Venus, adest, ceterum infelicibus

Miserisq; nulla adest Venus mortalibus.
Idem intelligi uoluit Apuleius, cum Venere ebriam conueta affingit, uolunt inuicem Ariete Psyche. Quamquam Aristoteles indicat immodicā uini potionem inuitiles reddere ad coitum: Nam dilui uini seminale, atq; ob eam causam Alexandrum Magnum in Venere parum fuisse strenuatum, quod esset uinois. Idq; Theophrastum dixisse narrat Athenæus.

Nautes in Massilian. XCVIII

Πλωστῶς εἰς τὴν μασσαλίαν. Scribit Athenæus Massilienses usq; adeo delicijs effeminatos olim fuisse, ut pro uerbis dicitur conuerit, πλωστῶς εἰς μασσαλίαν, id est, Nautes in Massilian. Non exaritat quidem ille pro uerbis sensum, sed facile conijctur in molles, et moribus, cultiq; parū uirili torqueri debere. Plautus in Casina: ubi tu es, qui colore mores Massilienses postulas? T amet si, quod ait Plautus, mihi potius referendum uidetur ad seueritatem uite. Nam nō alia gens laudatior, quam Massiliensium, si Cicero credimus, siq; uera memor at Valerius Maximus libro secundo, capite de institutis, multa cōmemorans de disciplina eius ciuitatis, que nec manos illos in seenam admiserit, nec parum pudicis fabularum argumentis, ciuium mores inficerentur, nec eos, qui religionis pretextu uinon inertem et otiosam sectarentur, intra portas receperit. Aliq; id genus de Massiliensium seueritate referuntur apud autores, ut apparet Athenæum non de Gallicia Massilia, sed de Libyca loqui, cuius meminit Vergilius quarto Aeneidos libro:

Hic mihi Massyle gentis monstrata sacerdos.
Quo quidem ex loco coniecturam facere licet Massilios male ficijs olim infames fuisse, quemadmodum et Thesalios.

Nautes Troezenem. XCIX

Πλωστῶς τῶν Τροίωων, id est, Nautes Troezenem. Eiusa thius enarrans secundum Homericę Iliados librum ait, dicitur solitum in eos, qui cum mento imberbi essent, tamen appositijs pilis barbarum uerile mentirentur. Addit inde natum, quod Troezenis portus quissiam uulgo celebratus sit nomē ne Barba. Est autem alter Troezen in Massilia.

Attica bellaria. C

Πεμματα ἀττικῶς, id est, Bellaria Attica. De lauitijs et eupidijs. Transferri potest ad rem quancunque maiorem in modum suauem ac iucundam. Plato Politie sue libro tertio: Ἐγὼ γὰρ καὶ ἀττικῶν πεμμάτων τὰς ὀκτάσας εἶναι εὐπαθείας, id est, Damnas et Attica bellaria, que uidentur ad lauitijs pertinere.

CHILIADIS SECVNDAE CEN TVRIA QVARTA.

Nemo benemerito bouem immolauit, praeter Pyrrhiam. I

Ἰδεῖς εὐσεβείῃ σου βουερεῖν ἀλλ' ἢ πυρρίαν, id est, Nemo bouem immolauit benemerito, nisi Pyrrhiam. Hoc proverbio quondā utebatur, si quando quis extitisset, homo insignite gratus, qui beneficii acceptū ampliter repēset. Plautus in quaestionibus Graecanicis, inde fit natū adagiū, enarrat ad hunc modū: Naui quaedā piratica appulit ad insulā Ithacensem, in qua forte fortuna quaedā erat uulā cū cadis fidulibus plenis pice. Pyrrhiam senex quidā erat uulā cū cadis fidulibus plenis pice. Pyrrhiam quidā Ithacensis, ut opinor, negociator, se nem dato precio redemit ad piratis, nō ob id qd' eo sibi foret opus, sed partim qd' miserū esset senilis fortunae, partim boniis oratioe persuasus. Emit aut uulā cū fene, cados illos pica

rios, idq; autore fene. Deinde profectus piratis, quo Pyrrhia gratiā referret senex, qd' nō ob lucri cupiditate, sed ob beneuolentiā sese liberū fecisset, indicauit in cadis multā pecuniam unipici admixtā, abditā esse. Quae repta, cū Pyrrhia derēpente diues esset reddidit, cū magnifice collaudauit senis erga sese gratitudinē, tunc eidē bouem immolauit officij praemiū. Atq; hinc re iam peruulgata natū proverbij, de gratia prolixē recitata. Veteres enim regale sacrū et magnificē, opparumq; conuiuium beneuolentia appellabant. Accommodatio recte proverbium et in uulgatissimo in gratitudinē, adeo, ut uix unum reperias, qui meminerit officij. Non abluat hinc exemplum euangelicum, quo ē decem lepra, Christi beneficio liberatis, unus duntaxat reuerfus est, qui gratias egerit.

Fumi umbra. II

κατ'ὅς σκιά, id est, Fumi umbra. Proverbialū hyperbole id dicit antiquitas, pre qualibet ulli. Sophocles in Antigone: τὰ δ' ἄλλα κατὰς σκιάς, οὐκ ἂν πεισθίμην. id est: Reliqua fumi umbra non emerit.

Cum omnis umbra res quaedā est inanis, tū uero fumi umbra penē dixeris uim abrae. De hoc aliis nō nihil attigimus.

Vium cadauer. Vium sepulchrum. III

Ἐμυχοῦ νεκρός, id est: Vium cadauer. Proverbialū figura dixit Sophocles in Antigone: οὐ τῖς εὖ ἐγὼ ζῶν ῥῶτον, ἀλλ' ἔμυχορον ἠγῶμαι νεκρόν. id est: Hunc ego uiuere

Haud arbitror uiuum at cadauer iudico. Refertur apud Athenēsi. I. 12. Euripi. I. Aeolo apud Stobaeū: οὐ φεβ' παλαιός εἰς ἄνδρα ἕως καλῶς ἔχει, ἔργον τε εὖ εἶναι ἐσ' ἄλλο πάλιν ἔχει καὶ οὐκ ὀνειρώδ' ἐπτομερ μύματα. Nōs δ' οὐκ ἐνεσι, οἰόμεθα δ' εὖ φρονεῖν. id est: Heus heus netulium ut recte habet proverbium, Nil aliud atque turba nos fenes sumus, Vmbręq; uerum serpinus imitamina Infomniorum, ceterum mens haud inest.

Quancunque uidentur sapere nobis adprobe. In eos dicitur, qui sic uiuant, ut nihil dignum uitā agant. Laticianus senem decrepuit. Ἐμυχοῦ τινα τόφον, id est: Vium quoddam sepulchrum appellat. Huc pertinet etiam illud Mimi cuiusdam apud Gellium: Similis sepulchris nil nisi nomen retineo.

Ex fronte perspicere. IIII

Ex fronte perspicere dicimus, quod statim et uelut ipso protinus occursum percipimus. Sumptum ab Physionomia, qui se profuerunt ex oris Laniamentis, reliquaq; corporis specie, ingenium hominis posse deprehendere. M. Tullius ad Antonium: Non enim solum ex oratione, sed etiam ex uultu et oculis, et fronte, ut aiunt, meum erga te amorem perspicere potuisses. Id adagiū etiam hodie uulgo tritissimum est.

Spem precio emere. V

Est lucrum incertum, et in euentu situm, certo affectare damno. Terentius in Adelphis: Ego spem precio non emo. Hanc sententiam leno refert illi: Pecunia in loco negligere maximum inter dū est lucrum. Quod abi potissimū in eos, qui spe rerum adducti maximā principum fauorem numeribus obsequijsq; captant. Corie etatis ac temporis impendio, quo nō alius sumptus suorum. Nam iij, quid aliud, quom spem precio emunt? Figura mutuo sumpta uidetur at quodam emptio nis genere, in quo consueat alca rei, non res emi. Velat, si quis retium idelatū emat in piscando, aut missilū praedatū in uenatu,

inuenati, aut si quã aliud eiusmodi. Quã de re multa sit mentio in Pandectis, titulo de contrahenda actione. Coelum territat. VI

Prouerbialis hyperbole apud Vergilium in Aeneide: Et coelum territat armis.

Conuenit in minaces et feroces, Thra Jonesq; magni quos: Sumpsa uidetur a bello Gigameo, quæ fabula notior, quã sit hic sit repetenda. Confine huic illud Synesij in epistola contra Andronici. τῆ κρηδῶ τῶ πρ οὐρα ὅρ ἔλασσετο ἔπι κρηδῶ. id est: Capite coelum perempere conatur.

Suberleuior. VII

Suberleuior. Prouerbialis hyperbole in homines inconstantes et lubrica fide. Suberis enim lignum caerniosum, quod in aqua nõ fidit, uerum uicium retibus et natatibus allegatur, ne possint fidere. Hor. i Odis: Quamquam sydere pulchrior Ille est: tu leuior cortice, et improbo. Iracundior Adria.

Strabo lib. primo, inter hyperbolas prouerbiales hanc quoq; cõmõrat: Subere leuior Vmber. Pindarus in Pythijs hymno scõido metaphorã flexit ad laudẽ hominis, qui quamquam pressus caliginis malorũ, nõ deiecit tamẽ animũ, sed se suscipite naturã recepit i apũ, unde et φειδῶρ ὀβριῶν ἰσορ appellat: Cubito emungens. VIII

Κυβῶτι ἀπομυσοῦμεν. id est: Cubito emungens. Prouerbialis ironia in hominem fordidã questus et cõditõnis abiecte. A salutaris ijs ducta, quibus mos est narũ mecum cubito abstergere, nimirum manibus muria et sanguine oppletis. Bion philosophus apud Suidam, ἐμὲ πατὴρ ἤ ἰπ ἀπελευθέρησεν, τῷ ἀγκῶνι ἀπομυσοῦμεν. id est: Meus pater erat libertinus, cubito emungens.

Hiberæ neniæ. IX

Hiberas neniã diuã Hieronymus nugã appellat, in præfatione, quam præepõuit Moyse pentateuco: quod multi ignorantes, inquit, apocryphorum deliramenta sectantur, et Hiberas neniã, libris authenticis præferunt. Idem in duodecim questionibus: Et Hiberas neniã, Aegyptiãq; portenta sectari. Opusor Hiberas neniã dici propter prodigiosas maleficiozum fibulas uulgo iactatas. Nã Hiberos maleficiozum infamia laborasse testis est i Odis Horatius. Nisi quis mauult ad flumen auriferum T agam referre. Quamquam ipse diuus Hieronymus in epistola aduersus Vigilantium satis indicat de portentis, ac monstris intelligendum, scribens ad hunc modum: Et quia ad radices Pyreni habitas, uicinusq; es Hiberie Basilidis antiquissimi heretici, et imperite scientiã incredibilia portenta persequeris.

Sicula nugã, Gerra, Perfolã nugã. x Sicula nugã promerbio dicitur res leuicula. Aufonius in epistola ad Symmachum: Cogitans, inquit, non illud Catullianum:

Cui dono lepidum, nouum libellum, Sed amargoteron et uerius, Cui dono illepidum, et rudem libellum, Non diu questuã. Tu enim occorristi, quem ego, si mihi potestas sit, ex omnibus unam semper eligerẽ. Nisi itaq; ad te fritola gerris Siculis uariorã. Porro gerras Græci crates uiminas appellat. Ea uox postea uulgo pro nugãmetris, rebusq; finiolis usurpata est auctore Festo Pompeio, hac quidem occasione. Athenienses cum Syracusis obsiderent, et crebro Gerras poscerent, irridentes Siculi gerras clamabant. Hinc in prouerbium cõsist. Vnde et familiares quicq; inter se nugã

omnes communicant, Congerrones uocantur. Sidas neutro genere γέροντα referri, ut Persicum uocet, quæ quidem tum arma declaret, tum quoduis defensionem. Etymologicon Græcum addit apud Siculos naturã muliebrem gerron appellari. γέροντα nãg, dici, cõmuntione literæ quasi δέροντα. Δέροντα autem apud Græcos pellem significat, et gerra proprie defensionis sunt pellicea. Plautus in Pœnulo: Scitum per tempus, hoc tam est uerbum, si uerbum uetus. Nam uice bliadii mihi sunt, quod dici solet, gerra Germane, Acedopol, lire, lire. Apud hunc ipsam et perfolas nugã legitimus, opinor ob montes aereos, qui apud Persas esse perhibentur.

Qui semel scurrã, nunquam paterfamilias. XI

Qui semel scurrã, nunquam paterfamilias. Porphyryon enarrans Horatium, admonet fuisse prouerbium. Senfus est autem eũ, quem semel depudericit, quicq; cõtẽpta sumã scurrã agere cõperit, uix unquam ad bonã frugem redire. M. Tullius in actione pro Publio Quincto: Memini uetus esse de scurrã multo scilicet diuitem quã patrumfamilias fieri posse.

Ægroto dum anima est, spes est. XII

Ægroto dum anima est, spes est. Sententia prouerbialis, admonens, ne in afflictissimis quidem rebus, abijciendam esse spem. M. Tullius ad Atticum: Vt ægroto dũ anima est, spes esse dicitur, sic ego quoad Pompeium in Italia fuit sperare non desisti: Sumpsum uidetur adagium ex Theocriti Batto: Θεασσῆρ ἔχῃ ὄλα ἔσῆε, τὰς ἀνερίμ ἰστέτ ἄμενον Ἐλασσεῖς ὅν ἰσοσί, ἀελπίσι δὲ δαυόντες. Χῶ ζῆνῃ ἄδωκα ἤ ὄλα ἀδῆσι. ἄδωκα δ ἴε. Hos uersus, quoniam non inelegãter uertit Philephus, haud grauior adscribere.

Fidere Bate decet, melius eras forsã habebis: Sperandum est uiuis, non est spes ulla sepulchris. Nunc pluit, et claro nunc iuppiter æthere fulget.

Item Euripides in Troadibus:

Ὁ τὰν τῶν δ πᾶ τῷ ἔλεπερ τὸ κατθανῆν. τὸ ἤ γοῦρ οὐδῆρ, τῷ δ ἔνεσῖμ ἔλωιθε. id est. Non est idem ni gnate uiuere, ac mori, Siquidem hoc nihil, spes sunt in illo scilicet.

Eodem pertinet fabula de Pandore pyxide, in cuius summo labro sola spes hæserit, reliquis omnibus morbis euolantibus.

Ad uiuum refecare. XIII

M. Tullius libro de amicitia, ad uiuum refecare, dixit, pro eo, quod est, rem exactius, quam sat est, ac morosus excoetere. Sed hoc, inquit, primũ sentio, nisi in bonis amicitiam esse non posse. Neq; id ad uiuum refecare, uel illi, qui hæc subtilius differunt. Mæuo sumpta metaphorã a tonsoribus capillos, aut ungues refecantibus. Nam ij sepenumero molesti sunt, dum nimium diligentes esse student. Idem in libro de finibus, dixit pressus agere, pro exactus et accuratus. Plautus in Bacchidibus sub persona Chrysalii: Tõndebo auerõ usq; ad uiuam cutem.

Et hoc ipsum tondere pro cludere Græcis in prouerbio est.

Hofistimentũ est opera pro pecunia. XIII

Hofistimentum est opera pro pecunia: Hoc adagiũ admonet nihil gratiũ esse debere, sed officii beneficio pensandũ. Hofistimentum aut, auctore Pompcio Festo, beneficij pensatio est. a prisico uerba hosifire et redofisire, quod est paria refisire. Ab eodẽ hæstẽ dici putat Nonius, quod ex equa causa pugnam suscipiat. Sic lens apud Plautũ in Asinaria adolefcẽ ti respondet sua exprobrãti beneficia: Hofistimentũ est opera pro pecunia. Hoc est: Neuter habet, quod impuget alteri.

Tu mulierum

Tu mulierem amabas, missa est; Ego pecuniam, dedisti. T. Lilius: Nunquam nec opera sine emolumento, nec emolumentum seruis sine impensa opera est. Confine illi: Manus manuum fricat, & scalpentem scalpere.

Vtranque paginam facit. xv

Plinius historiæ mundi libro secundo, capite septimo, de fortuna loquens: Hæc, inquit, omnia expensa, huic omnia feruntur accepta, & in tota ratione mortalium, sola utraq; paginam facit. Proverbij faciem habet illud, utranq; paginâ facit, sumpta metaphora à codicillis rationalibus, duas habentibus paginas, alteram que indicat, quid sit datum, alteram, que quid acceptum sit, ostendit. Itaq; in rebus humanis fortuna utranque facit paginam, id est, siue quid obtingit boni, ea laudatur, quasi dederit, siue mali quid accidit, eadem incesfitur, ceu madorum autor:

Nec omnia, nec passim, nec ab omnibus. xvi

Ὅυτε πάντα, ὄυτε πάντες, ὄυτε παρὰ πάντων, id est: Nec omnia, nec passim, nec ab omnibus. Admonet adagiū in numeribus accipiendis, nō solū necesse eundā adhibendā esse, verum etiā descriptum. Sunt enim quedā, que neutiq; decorū sit accipere. Est item locus, est tēpus, que pūcturū sit recidare minus oblatum. Sunt quiddā, à quibus inonestum sit admittere donum. Laudat Horatius T. elenchū Homericum, qui equos ab Menelao oblatos recusavit. Hoc adagiū citatur ab Vlpiano in Pandectis libro primo, titulo de officio pro cōsulis, ex epistola diuī Severi & Antonini imperatoris. Verba ipsa subscripta: **Q**uantū, inquit, ad xenia pertinet, audi quid sentiamus. Græcum proverbiū est, ὄυτε πάντα, ὄυτε πάντες, ὄυτε παρὰ πάντων, id est: Nec omnia, nec passim, nec ab omnibus. Nam inhumanū à nemine accipere, sed passim nihilsum est, & omnia, auarissimum. Hæctenus illi. Græca verba in omnibus exemplaribus desiderantur. Ea Politianus ex archetypis restituit, ne quid huic interim debita fraudemus laude. Allusi huc Theocritus in T. biontycho: Αἰτῶ μὴ οὐκ ἀνανήθωρ
Οἷα γὰρ ἔκαυλῶ αἰτέωρ δὲ δῖος ὄυκ ὡδὴ παντὶ. id est: Non solet ille negare rogatus
Principe digna: nec est de re quacūq; rogandum.

Tempus omnia reuelat. xvii

Tertulianus, quem diuus Cyprianus præceptorem suum appellare consuevit, in apologetico contra Ethnicos: Bene autem, inquit, quod omnia tempus reuelat, testibus etiam vestris proverbijs, atq; sententijs. Aulus Gellius notium Atticorum libro. 12. cap. item undecimo, citat in hac sententiam hos Sophoclis versus:

Ἐξ ὧς τὰ πάντα κερνήτης μῆθευ, ὡς ἔπειαν δῶρ
καὶ πάντ' ἀκῶων, πάντ' ἀναπύσσει γῆν. id est: Ob ista ne quid occultas, siquidem intuens

Cuncta, audiensq; cuncta profert dies.

Idem in Aiacæ flagellatio:

Ἀπαυθὲ ὁ μακροδὲ κ' ἀσάδῃ μὴ γῆν. id est: Cuncta pariter immensus ordo temporum

Occlusa produit, & idem locum occidit.

Eodem in loco Gellius admonet quendam ueterum poetarum

Veritatem temporis filium uocasse, quod licet aliquando lateat, tamen temporis progressu in lucem emergat. Fertur in eandem sententiam, hic quoq; senarius proverbialis:

Ἀγε δὲ πρὸς φῶς πῶς ἄλλοτῶν γῆν. id est: At ueritatem tempus in lucem eruit.

Et alter item huic adsimilis:

Ἐάντ' ἀνοικλῶντῶν ὁ γῆν πρὸς φῶς φέρετ', id est: Omnia sub auras temporis aperient resert:

Idem opinor sensisse T. haletem, cum ait, τὸν γῆνον σοφῶν τῶν ἀπάντων, ἀνεύθυνε γὰρ τὰ πάντα. Hoc est:

T. tempus omnium esse sapientissimū, ut quod cuncta reuertat, eruatq;. Nec aliud Pindarus in Olympiacis, cum ait:

Ἀμέγα δ' ἐπιλοῦσσι μᾶρτερες σοφῶτατοι, id est: Posteri dies sapientissimū testes.

Idem alibi, tempus omnium parentem appellat, quod nihil non fiat progressu temporis:

Ἀωοικτῶρ οὐδ' ἄμ γῆν ὁ πάντων πατὴρ δῶοιτο δὲ μὲν ἔργων τέλει. id est:

Nec tempus quidem rerum omnium pater, posuit quod factum est infectum reddere.

Huc alluisse uidetur Vergilius in sexto: Subigitq; fateri

Que quis apud superos furto letatus inani

Distulit in seran commissa piacula mortem.

Necq; discrepat euangelicū dictū, apud Matthæū cap. x. οὐδ' ἐμ δὲ κεκοιλῶ μῶνον ὁ οὐκ ἀποκαλυφθῆσται, καὶ κερνήτωρ ὁ οὐ γινώσκοντα. id est: Nihil operū, qd nō reuelabitur, & occultū, quod nō scietur. Plutarchus in problematis causam inquiri, cur antiquitus aperto capite res diuina Saturno fieri cōsueuerit. Atq; id significati arbitratu, qd ueritas plerūq; tecta ignorataq; sit, sed eadē aperitur tēpore. Saturnus enim temporū autor, ac deus fingitur: Nā κροῖος Saturnus, γῆν ὁ tēpus. Nec aliud sentit T. Lilius, cū ait, li. 22. A ueritate laborari nimis ius sepe aiunt, extingui nunquam.

Alpha penultorum. xviii

Martialis Epigrammatum libro secundo:

Quem non lacernis, Publius meus uincit,
Non ipse Codrus, Alpha penultorum.

Alpha uocatur præcipuū, & quasi primatē, proverbialī nēmīnis figurat. Idē aliās uocat in quēdam offensam, quod eum dixisset Alpha, monetq; ut huius inuicē nō uicē faciat, seq; uicissim Beta, si uelit appellet. Translatū à notulis literarum, quibus Græci numerum indicant. Eosdem signiferos & an te signanos appellant, metaphora sumpta à militia. Quāobrem autem alpha inter literas, primū obtineat locum, Plutarchus nō in seite causis reddit τῶν συμποσιακῶν πρὸς βλαμῶν, Decade nona. Protogenes grammaticus è iuo ludo causam adducit, Primū uocales iure præferri consonantibus, quod citra illarum administratū onent: deinde uocales antepites merito præferri longis ac breuius, quod utriusq; generis uim cōplectantur. Ceterum inter antepites recte primū locum alpha tribuit, quod in cōficiendis syllabis, ita & xpsi lon sequantur alpha uelut in ἀνομιῶν & αἰας. Alpha nūquam sequatur illas duas, ut eadē efficiant syllabas, sed resert & proprium tuetur principatum. At Ammonius mox dixerim allegat causam, Cædnum ob id alpha principem inter literas locum tribuisse, quod Bœonicum lingua bos alpha uocetur, cū primū locum attribundum putari, non secundum: aut tertium quemadmodum fecit Hesiodus:

Οἶκον μὲν πρῶτῆς γῆραιῶν, τὸ βῶον δὲ τριτῆς, id est: Primum edes, deinde iocorem, inde bouem agricolantem.

Nam his præsidij punit opus esse, si quis cupiat fimen, ac paupertatem effigere. Rursus Plutarchus addit hanc causam se à Lampryio suo didicisse awo: Primum uocē naturalem & articulatam reddi per alpha, propterea quod spiritus, qui est in ore, postissimum formatur, ac fingitur motu laborum, quibus diductis, primum hic egreditur sonus iure simplex, & nullus

et nullius indigēs negocij, ut neq. lingue requir at auxiliū. sed ea subiacente, per spaciū effertur. Vnde et pueri nascētes, primū hanc edunt vocē. Hec atq. huiusmodi quēdam, eo quod offendit nos referunt. Disputatur et apud Platōē de alpha inter literas principatū. Quin et illa pro uerbiū sapiunt: Primas tenere, primas deferre sive tribuere. Et non posteriores ferant, quę metaphora sūt a partibus bistrionum in fabula, et apud Græcos, πρῶτον ὄν. Et τὰ πρῶτα δὲνα, καὶ τὰ πρῶτα δέσπαι.

Saluam imbiberē. XII

Dicit Hieronymus in euangelia proloquēs. Quis enim, inquit, doctus pariter, uel indoctus, cum in manus uoluerit assumptū ferit, et a salua quam semel imbibit, uident discrepare, quod a lestitat, non statim eripit in uocem: Elegit et profecto, prouerbialitq. figura dixit et a salua, quam semel imbibit, id est, ab illo gustū, quo puer imbuitur est. Sumpta metaphora ab infantibus, quibus premanūm cibi nutrices in os inferunt, non sine salua. Cui et assueuerit, nihil iam illis sapit, quod ab illius prine saluę gustu diuersum sit. Proinde modis omnibus curantū, ut optimis assue carnis. Idem solet accidere pleriq. nobis, ut quicquid a discedat ab ijs, quę primis illis annis imbibimus, protinus displicat. Aium et canes eos amare, quorum saluam gustarint. Verum malū ad superiorem metaphoram referri. Huc spectare uidetur et Persianū illud: Inq. luto fixam possis transcendere nummum, Nec gluco sorbere saluam Mercuriale.

Quāquam magis arbitror referendū ad ficos Mercuriales, de quibus aliis diximus, quos ioci causa quidam salua oblinebant, ut ludibrio essent, qui tollerent, cum consimilem lulum premerit de nummo infixo luto. Illud certe pertinet ad hoc prouerbiū, quod est apud eundem in sexta Satyra: Nec tenuem solers tor dorum nosse saluam. Saluam pro gluco dicit.

Quo semel est imbuta. XII

Huic non distimile est Horatianū illud: Quo semel est imbuta recens, seruabit odorem Testa diu. Proinde recte monet Fabius, ut statim optima discantur, propterea, quod nihil heret tenacius, quā diu, quod ruidibus anis perciperimus. Et Aristoteles libro moralium Nicomachiorum secundo, οὐ μισθὸν οὐδὲ διαφέρεται τοῦτο καὶ οὐ τῶς εὐδὸν ἐκ νέου ἐδιδέσθαι, ἀλλὰ παμπολὺς μάλλον δὲ τοῦ πρῶτου. id est: Itaq. non parui refert, hoc an illo pacto protinus a pueris consuectus, ino plurimum interest, uel potius, omne in eo momentū esse situm. Et Virgilianū illud ἀποφύμα, in Georgicis: Adeo in teneris consuecere multum est:

Augiæ stabulum repurgare. XXI

Ἀγίης θυσίας, id est: Augiæ bubile. Allegoria, puerialis in hominē, aut in rem maiorē in modū inquinatam. Lucianus in Pseudomate, καὶ τῶν ἀγίης θυσίας, ἢ καὶ μὴ πρῶτον, ἀλλ' εἰς δεινὰ μὴ γὰρ τῶν ἐμεινῶν ἀνεκτὸν δὴ δέσθαι πρῶτον οὐκ. id est: Et Augiæ bubile, si nō omne, at certe pro mea uirili conabor submouere. Oñdit aut huius stabula tantū habuisse cogeſti simi, quantū ter mille boues pluribus amnis redare poterint. Huius mentionē facit et Pausanias in Eliacis, Deq. bobus et fimo nō nihil meminit. In Græcis epigrāmaticis receptior inter Herculis labores Augiæ stabulum repurgatum. Quin et Seneca ludico libello de morte Claudij Cæsaris usurpat hoc prouerbiū: In quos, inquit, si incidisses, ualde fortis licet tibi uideris, maluisses cloacas Augiæ purgare, multo plus ego sic coris exhausti. Etiā si prouer

bium omisſum erat in exēplari, quod primū scantus est Eroneius: Id nos restitimus ex exēplari, cuius nobis copiam fecit et sua bibliotheca collegij liberalis artes profectū, in florētissima Louanenſium Academia. Neq. enim æquum arbitror impuati unuerſitati, quod pauciori ſenulorum conſpiratione, nō tam odioſe repugnant ſit hic bonis literis ac linguis.

Periculofum est canem intestina gustasse. XXII

καλεπὸν χῶρον κῶν γῶσα, id est: Periculofum canem intestina gustasse. Prouerbiali allegoria dictū est a Theocrito in Idyllo decimo. Admonet ad agūm hanc facile temptare a peccando, qui semel illecebram illam, uel autor amenturū uitorum degustarint. Quomamodū qui semel scorum attingit, qui semel peritior rem auerit, qui semel adicam uitam sit expertus. Effertur et ad hūc modum apud Lucianum, οὐδὲ κῶν πῶσατε ἄρ περὶ σκυτῶν ζῶντων μῶσθαι, id est: Neq. canis deſinitus est, qui semel corium edere didicerit. Theocriti Scholiaſtes indicat hoc prouerbiū et hūc in modū efferri, καλεπὸν μῶσθαι κῶν σκυτῶν γῶσι, id est: Periculofas est canis que didicit arrodere coria. Horatius in sermionibus, simili figura dixit: Que si semel uno

De ſene gustarit, tecum partem lucellum, Vt canis a corio nunquam abſterrebit uncto.

Dubia cœna. XXIII

Dubiam cenam opinarant, uarijsq. instructam ſerculis appellabant, idq. prouerbiū a Parajitis reperitū apparet. Phormio apud Terentium: Cœna dubia apponitur. Quid iſtuc uerbi est? Vbi tu dubites quid ſumas potiffimū. Exponit parajitis uerbum ſuum alioq. cepta. Nam dubium etiam periculofum ſignificat: et dubia cœna poſſit intelligi, que non careat ſuſpitione uenenī. Horatius in ſermionibus: Vides ut pallidus omnis, Cœna deſeruat dubia.

Canis circum intestina. XXIIII

κῶν περὶ ἐντέροις, id est: Canis iuxta intestina. Dicebatur, ubi quis res eas, quarum eſſet cupientiffimus propolitas conſpiceret, quibus tamen ſui non liceret. Canes enim oberrant circum inteſtina, deuoraturī, niſi ſuſtem timerent. Suidas arbitratu accommodari poſſe in res utiles, et inſuaues: inteſtina enim non facile deglutiri a canibus, ac deuorata renouiri plerumq.

Autræ compedes. XXV

Ἐγροῦν πῶδων, id est: Autræ cōpedes. Prouerbiali metaphora dicitur ſeruitus, ſplendida et anabilis, qualis eſt aulicorum uita. Diogenes in epistola quadam ſcripti reliquit Ariſtippum in aula regia auris teneri cōpedibus, ne poſſet auolare. Seneca in dialogo quodam affectus et rationis: Stultus eſt, inquit, compedes ſuas, quamuis auræ amare. Locutus de iuxore formoſa. Horatius item de amica formoſa:

Tenetq. grata Compede uinctum. XXVI

Ἡγερέλας Ἰώνας, id est: Herculanæ ſcabies De ſcabie uita cūda, facileq. ſanabili, interprete Suida, aut que deſideret Herculanæ. id est, calida balnea. Narrat enim Herculi laborū huius ingentibus fatigato, Palladē crebro balnea ſeruentia ſuppeditaſſe. Vt ſim huius adagij nō indicat, neq. Zenodotus, neq. Suidas. E quidem opinor alicui poſſe uel in eos, qui multo ſtudio, alioque labore ualeantim offendunt, ut quibus aliquo laxamento fit opus. Vcl in eos, qui blandis adulationibus deliniti, ueluti iucunda quadam ſcabie pruriant.

Herculanus morbus. xxvii

Ἡερκουλίδου νόσος. id est: Herculanus morbus. Hunc
 Dicaearchus apud Zenodotum eum existimat esse, quem alij
 sacrum, alij comitalem appellant. Est autem eorum nu-
 mero, quibus nulla medicorum ope succiari potest, propterea
 quod diuinitus unumtū creditur, eoque cognomni additum est
 sacro. Apuleius in prima defensione, diuinum appellationem pu-
 tat, quod diuinum, id est, rationalem animi partem uolent
 facit, quod diuinum, id est, in humorem crassum, et spumiatū, inimico
 feti, quod cario in humorem crassum, et spumiatū, inimico
 igni cōliquefcit. Signa esse, graue caput, ceruicē torpentem,
 tempora pulsata, auris precipue dextere tinnitum. Deprehen-
 dit potissimum inuenso lapide gagate, et rote sigularis cir-
 cumactū. In hunc autem Hercule incidisse, uel propter immen-
 sos labores, uel immittebat Iunone. Heracilius arrogantiam
 sacrum morbum uocauit, uel quod id mali, summus plerumque
 uiros consequi solet, uel quod sola mors remedium adferat.
 Herodotus in Thalia refert Cumblyen filij obnoxium mor-
 bo, quosdam sibi maxime familiares per infantiam occidisse.
 Hercule item liber os suos interuenit, quod uel tragici poetæ.
 Herculanus appellatus uidetur, uel ut ille inuictus, ita hic
 nulla medicorum ope superabilis. Quamquam Aristoteles in
 Problematis sectione trigesima, puat Hercule uere huc mor-
 bo obnoxium fuisse, atque omnes adeo, qui uel ingenio, uel stu-
 dio philosophiæ, uel in administranda reipub. uel in alijs arti-
 bus excelluerūt, atre bili obnoxios fuisse. Equidem nō uideo
 quamobrem hoc debeat inter adagia referri, nisi sacrū, aut
 Herculanum morbum appellemus, tumorem animi, aut aliud
 aliquod uitium insanabile, quod genus est in senibus auaritia,
 in mulieribus loquacitas. Nam in omnibus ferē Græcorum
 collectione uideo pro uerbis titulo recenseri.

Io pæan. xxviii

Id pæan. Acclamatio pro uerbis, qua cōsueuimus uti re-
 gnauerit et feliciter peracta, cui non dissimile uidetur illud
 Homericū Εὐχὰν οὐρανῶ, et apud Latinos: Maeste uirtute.
 Athenens ex Clearchi primo de pro uerbis libro citat, in
 πάλαιον ἢ παλαιόν, id est: te pæonie pæan. Nam utroque mo-
 do scriptum reperio. Natum hinc existimāt, cum Latona ex
 Chalcide Euboeæ ciuitate Dianam et Apollinem in Delphos
 transportaret, euenit forte fortuna, ut iuxta specum, in quo
 Pytho latitare dicitur, est, periret. Vbi uero iam profiliens
 Pytho impetu ferretur in illos. Latona mulierum more terri-
 ta, filij auxilium inelamauit his uerbis, in πάλ, id est: Iacida-
 re fili. Ibi Apollo, qui tum forte gestabat arcū, missio telo, Py-
 thonē ieremit. Inde uox de secessit, ut diceretur ἰν πάλαιον.
 Idque cū ter iter arū cōsueuerit in sacrū Apollini factis, quidam
 arbitriarū primū ortum esse, carnē Hexametru. Heroicū et
 iambicū trimetru. Et sic, si pro uerbis primis pæantis syllabis
 ἰν πάλαιον, ἰν πάλαιον, ἰν πάλαιον.
 Hexametrum erit meris confans spondeis: Sin primis corre-
 ptis, iambicum erit trimetrum puris iambis absolutum. Cuius
 rei meminit etiam Terentianus grammaticus. Item Iu-
 lius Pollux in quarto demonstrat in Pythiæ ludis quinque
 fuisse cantus species, τριση, representari Apollinem cer-
 taminis dispartientem locum, κατὰ κελύφην προνοεσανtem
 Pythionem, ἰαμβικῶν pugnantem, ὠνοειδῶ uincētem, κα-
 τὰ χορῶν ὄνοεσανtem. Hinc iudgo pro uerbis esse receptum
 est, ut re feliciter peracta, acclamemus, ἰν πάλαιον. La-
 tini uidentur, in ἰο mega conuulisse. Ouidius in opere
 de arte amandi:

Dicite iō pæan, et iō bis dicite pæan,
 Decidit in casses præda petita meos.

Et in triumphis acclamabatur iō triumphæ.
 Horatius in Odis:
 Non semel dicemus iō triumphæ.

Nemo mortalium omnibus horis sapit. xxix

Plinius lib. septimo, cap. de præstantia gentium: Si ne-
 rum facere iudicium uolumus, ac repudiamus omni fortune au-
 bitone decernere, mortalium, nemo est felix. Abinde igitur,
 atque indulgetur fortuna decidit cum eo, qui iure dicit nō in-
 felix potest. Quippe ut alia non sint, certe ne laceat fortu-
 na metus est. Quo semel recepto, solida felicitas non est.
 Quid quod nemo mortalium omnibus horis sapit: Vtinamque
 fultum hoc, et non a dicitum, quamplurimum uident.
 Ex quibus Plinij uerbis coniecere licet, eam uocem neminem
 omnibus horis sapere, uelut oraculo præditam, in uulgi ser-
 monem abijisse. Sensus uel citra interpretem liquet: nempe,
 neminem esse, qui non aliqua parte uitæ desipiat, ac peccet.
 Porro stulticie comes est infelicitas. Aut certe si quod in-
 cidit infortunium, id stulticiae solet impuisti. Eodem perti-
 net, quod paulo post eodem in loco subicitur: Alius de alio
 iudicat dies, supremus de omnibus. Extat apud Aristophane-
 nem in ranis et huiusmodi senarius, quem illic iudicat Eue-
 ripidis esse.
 Οὐκ ἔστιν ὅς τις πάντ' ἀνὴρ ἐν δ' αὐμοῦνός. id est:
 Naud uiuat ullus omnibus felix modis.

Item Euripides in Supplicibus:
 Τὸν γὰρ εὖ ἐξορτοῖς
 Οὐκ ἔστιν οὐδὲν ἀπὸ τῆς εὐδαιμονίας. id est:
 Siquidem uniuersis rebus in mortalium
 Nihil continenter et undequaque prosperum est.
 Ad eundem modum Horatius:
 Nihil est ab omni
 Parte beatum.

Simonides apud Stobæum:
 Πάμπανος δ' ἀμωμῶσ' οὐδὲν οὐδ' ἐυκίμωνος. id est:
 Nemo uacat pro uerbis malo, neque crimine.

Sui cuique mores fingunt fortunam. xxx
 Cornelius Nepos in uita Pompeij Attici: Itaque hic fecit,
 ut uere dicitur uideatur: Sui cuique mores fingunt fortunam.
 Et paulo post in eodem opere: Supra significauimus suis cui-
 que mores plerumque cōdicere fortunam. E medio uidetur sum-
 pta sententia. Nam plerumque uidemus mala malis euenire, di-
 gna dignis, idque iudgo dicitur: Malus malum reperit, et
 κακός τις κακῶ, id est, Malis, ter malum. Attestatur et
 uer scilicet pro uerbis:
 Εὐδαιμόνιος γὰρ ἀνδρῶν τ' ἐὼδλα καὶ ἰδ' οἱ δειός. id est,
 Viro bono fortuna suppeditat bona.

Item Menander citante Plutarcho:
 Οὐδὲν γὰρ ἡμῶν ὁ δειός. id est,
 Nobis enim animus est deus.
 Et apud eundem Heracilius, ἡδὲ ἀνδρῶν πῶς δαίμωνος
 id est: Mores hominis deus, sive fortuna. Eodem pertinet,
 quod Alcman scripsit, fortunam esse sortem, εὐωμοίνας
 πρὸς τὸν πρῶτον, id est: Recte institutionis, persua-
 sionis, et prudentiæ, ut refert Plutarchus in commentario
 de fortuna Romanorum. Opinor idem esse quod addicit M.
 Tullius paradoxo quanto ex poetâ nescio quo. Tamen si locus
 is habetur mendosus, arbitror emendandum ad hunc modum.
 Cui quidem etiam que uiu habet maximam fortuna ipsa ce-
 dit, et sicut sapiens poeta dixit: Suis cuique moribus fingitur.
 Sentit enim fortunam fingi cuique suis moribus.

Infanclaurus adfct.

Plinius lib. 10. cap. 45. Inca... quatuor diftinctione quat... Eius tumulus a lupremo die lauro tegitur...

Apologus Alcinoi.

Aπολογοσ Αλκίνοιο, id est: Apologus Alcinoi, de longis et antibus fabulamētis. Refertur a Diogeniano... Vlyfles in cōiūio Alcinoi Phæacum regis, prodigiofas ac deridiculas fabulas, et portentuoſa mendacia commemorat...

Andabate.

Citatur apud Nonium Marcellum, cū alijs locis aliquot, tum in uerbo Luſcioſo, Varro in Andabatis, quem equidem augetur titulus fuſſe quempiam Satyræ prouerbiāle...

aiunt, oculis ſine diſtinctione omnem paſſim carnem et ſanguinem a regno dei extruſit. Haſtenus ille. Clauiſ oculis dixit, pro eo quod eſt, ſine delectu. Ceterum fuerint ne populi ad cum modum ſoliti pugnare...

Αἶας ἂν ἀμφὶ μῦθοισι τῶν ὁσίων εὖ εὖ καλῶς εἰσάγε, ὡς τις πλείω πῆρῖ οἰσὶ τέκασσι, ᾗ ἕτεροι πάλῃ ἄροντι σαωαπείσαντ ᾗ ἕλερ...

Egredium iuuenem prognatum patre Menetio, Stabat uti loco depugnans ſua pignora circum, Cui cauidos deportanti uenit obuia turba Venantium in ſyluis, iaculis uirgentibus, ille Deducto prorſum cilio ſua lumina uelat...

Canina facundia.

Saluſtius apud Nonium Marcellum, in dictione Rabula: Canini, ut ait Appii, facundia exercebatur. Quod quidem Appij dictum apud eruditos ſcriptores in adagione ceſſit...

Ilienſis tragædos conduxit.

Ο Ἰλιεύς τραγῳδοῦς ἐμιδοῦσε, id est: Ilienſis tragædos conduxit. Vbi quis uir pro uocat quepiam, inde ſua autem dicit probra, ueluti ſi Troiæ accerſant hiſtoriam, qui ipſis calamitates, quas ſemel perſuulere, ætæno quaſi renouet...

Tribus minis inſumptis, ualodecim imputat.

Ironia prouerbiālis apud Ariſtophanem in Pluto: καὶ μὴν ἐνδὸν γ' ἄρῃ μοι δ' ὀκνῶ ἐν τοῦθ' ἔνοου...

cos, et pro quibus exigo officio, multum beneficiorum expectant. Vulgo item aiunt: Pileum donat, ut palliū recipiat.

Oculus dexter mihi salit. xxxvii

Ἀλλετ' ὀφθαλμὸς μὲν ὁ δεξιός. id est,

Salit mihi oculus dexter.

Vbi spes est visuros nos letum quippiam, et uehementer expectandū. Ductum à muliericariū superstitione, quæ ex membris priorū diuinare solent, quid sit cœuentū. Vnde illa apud Platōnem non semel obuia: Prærit mihi tergum: prærit dentes: prærit pugni, et: Vt vnum dentes tibi prærit ut an male?

Theocritus in Amariū: id est,

Ἀλλετ' ὀφθαλμὸς μὲν ὁ δεξιός, ὅρα δ' ἴδωός. Ἀντράμ. id est. En oculus dexter salit mihi, illam ne uidebo?

Est etiam apud Plantum: Superciliū salit. Hodiç; per iocū aiunt sibi dextram tinnisse aurem, significantes allicubi sermone de se absentibus factum cum laude. Idç; Plinius testatur, iulgo quandoç; creditum fuisse, ut qui laudaretur absens, ei dextra tinniret auris, qui uituperaretur, sinistra. Lucianus in dialogis meretricijs, ἴσως ὁ πρῶτος ἐβόμει τὰ ὄρα ἡμῶν, αἰὲν γ' ἐμῶν τοῦ κρηττοῦ μετὰ δακρυῶν. id est: Num uobis tinniebat auris Parmeno? Nā herā aspidem cum lachrymis uestris meminerat.

Nebulæ in pariete. xxxviii

Ausonius in epistola quadam ad Gregorium filium, nebulas in pariete dixit, pro re nihili, somniç; simillima: An nunquam, inquit, midisti nebulam in pariete? Carnimis, quod ei subscribitur epistole, lemma significat friuolum ac inanum. Nā nebula res est inanis, quàm ut coloribus exprimi queat.

Ne sis patruus mihi, sapere patruus. xxxix

Patruorum in nepotes ceu pecudiaris, genuināç; severitas, prouerbio locum fecit. Horatius in Odis: Metuentis patrue uerbera lingue.

Patruam linguam uocat securam, et oburgatricem. M. Tullius aduersus Heremium: Fuit in hac causa quidam patruus, censor, magister, Oburgauit M. Cælium, sic, ut neminem inquam parens. Horatius:

Sic ego prauæ, Seueritæ hoc uolui, ne sis patruus mihi. id est:

Ne me castiges. Ad hanc formā pertinet illud Persianū: Cum sapinus patruus,

Id est, postquam abiecit puerilibus nugamentis, seueros mores induimus. Idem Horatiū emulatus, ut solent dixit: Ne sis mihi tutor, id est, ne mihi prescribas, atç; imperes.

Saxum uolueræ. xl

Sexum uolueræ dicuntur, qui inexhausto quo piam, atque inutili labore fatigantur. Terentiū in Eunuch: Satis diu iam hoc sexum uoluo. Donatus admonet prouerbum fuisse in eos, qui inextricabili sudore affligentur, tractumç; putat à notissima Sisyphi fabula, saxum apud inferos, sursum, ac deorsum uoluentis.

Capere prouinciam. Tradere prouinciam. xli

Tradere prouinciam, figura prouerbiali dicuntur, qui negocium aliquod curandum committunt. Capunt, sufficiunt prouinciam, qui rei curandæ onus in se recipiunt. Metaphora sumpta est à consuetudine Romanorum, apud quos, qui magistratum gerebant, prouincias alias alij fortiebantur. Exempla passim apud autores obuia sunt. Terentiū in seipsam excruciante: Videlicet ille Clinte seruus, tardius

scilus est. Idcirco huic nostro traditis est prouincia. Idem in Phormione: O Gea prouinciam cepisti diuam. Plautus in Cistellaria. Abi uis, abi directus in tuam prouinciam. Officium illi delegatum prouinciam uocabit.

Corinthus & colabus surgit, & uallibus deprimitur. xlii

Strabo libro Geographicæ oratio scribit Corinthios opibus, et artibus egregijs præcellisse, cæterum regione illorum non admodum fuisse feracem, quod à inæqualis esset, et aspera, ac petricosa. Eamç; ob causam fenarum hunc prouerbio iactatum fuisse:

Κορινθῶν ὄρεσ' ἴσται τε ὑγρὰ νοτιάζοντες. id est:

Alibi tumet Corinthus, alibi caua est. Meminit et Euclathus in Bœotiam Homeri, Huiusmodi autem terræ genus, non perinde sementi idoneum est, atç; campis. Id adagium, ubi nam positū esse usui non satis uideo, nisi si quis detorquet ad hominem intractabilem, aspero ingenio, et sibij ipsi inæqualem, parumç; secum cōstantē. Cælius Rhodiginus etiam atç; etiam contendit adhibendū esse prouerbum, ubi significamus felicitatem aliquo in cōmodo uitiatam, ut est fr̄e, rerum humanarum conditio. Quem libentius sequemur autorem, si quod cōtendit et assenerat, uel iunius autoritate probasset.

Crotonæ salubrius. xliii

Κρότων ὄρυξ ἔσται, id est: Crotonæ salubrius. De re nequaquam noxia, sed inæquaq; salubria. Zenodotus ad animante sumptum parocian existimat. Est enim Croton mulsæ genus, Theodorus redium uertit, placidum et innoxium, neç; sicut, neque alia quāpiam re molestum. Strabo libro Geographicæ sexto, tradit hinc ortum, quod Crotoniatrum locus longe saluberrimus olim fuerit iudicatus, uel hoc argumento, quod breui temporis spacio quā plures produxerit, tum athletas, tum philosophos, hoc est, corporibus pariter, atque animo præstantes uiros: inter athletas præcipuum Milonem, inter philosophos Pythagoram. Idem eodem in libro tradit Myscellum et Archibum pariter Delphos adijse, ut de urbe condenda consulenter oraculum, et alterutrum pollicente deo, Archibum esse delegisse, Myscellum loci salubritatem, illum itaq; Syracusas condidisse, hunc Crotonem, quarum urbium altera cecidit in prouerbum opulentie, altera salubritatis. Allusit ad hoc prouerbiū Pallaas in epigrammate:

Οὐκ ἔλοσος ἔσθ' ἐξ ἡδὴ τῆς δάκρυα τινὰ δαίλου
Εἶνα ἔφω, ἅδε γὰρ δὲ ἔσθαι ἔσθ' ἔσθαι
Ἐπιτῶν κάμνοντι τὰς τῶν ἔσθαι, ἔσθαι

Καὶ γέγονεν τὰς τῶν οὐκ ἔσθαι ἔσθαι. id est:

Diuinum quiddam, nimis admirabile inesse Dixythijs certe diximus haud temere.

Nam modo quem febris longa et quartana tenebat, Iamç; fatigatum conficere miserum,

Dixythion admouit, neç; erat mora longa, Crotonæ Hoc ubi fecissem, senior ille fuit.

Suida mauald ad animalis similitudinem referri, quod undiq; sit simile sit, nec ullam habeat incisionem. Est autem insecti genus, canibus ac bubus infestum. Suspicio esse cuius sine nomine meminit Plinius lib. xxi. cap. xxxiiij. Semper habet caput inflexum sanguini, quamç; cibi exitum non habeat, nimia satietate debescit. Numquam in iumentis gignitur, in bubus frequens, in canibus aliquando. Est et uolueræ canibus peculiare malum, aures maxime læcians, quia defensi diu morfu non quiescit. Hefychius addit Crotonem dici genus gammii

gummi Aegyptij, cuius varias medicinas indicat Plinius lib. xxiii. cap. xi. Quidam aiunt, & Sefamidem dici Crotonem, fortassis eandem quam Plinius libro. xxv. cap. quinto appellat Sefamoides, quod ait elleboro admisceri solitum quo tutius sumeretur, id est, ni fallor ellebori genus, quod Italia ueratrum appellat. Quoniam hac herba non solum corpus morbis aliis immedicabilibus liberat, uerum & animum purgat ab insania, non admodum dissimile ueri uidetur, hinc ductum prouerbum Crotone salubrior. Sefami meminit & Dioscorides, Sefame Plinius, libro decimo quinto cap. septimo meminit Sefami, quod fit arboris genus unde confici solet oleum, quam alij uocant Cyci uoce ut uideatur Aegyptia, alij Crotonem, alij rhibim, alij Sifanum syluestre. Ibidem indicat & ex castaneis & ex ortica fieri simile genus olei. Rursum libro uigesimo secundo, cap. uigesimo quinto meminit Sefame, cuius in remedijs uarios usus indicat. Ceterum quid sit dixybum in epigrammate, non dum compertum habeo, nisi quod Plinius libro eodem circula finem, ostendit xythum esse potionem apud Aegyptios reperant, ex frugibus, hinc δι' ξυθου dictum uidetur, quasi dicas duplicem ceruissiam. Hac sibi medentur & hodie bibuli quidam.

Crotoniatarum postremus, reliquorum Græcorum primus est. XLVIII
 Κροτωνιατῶν ὁ ἕκαστος τῶν ἄλλων ἐλλάνων, Id est: Crotoniatarum postremus, primus reliquorum Græcorum. Strabo libro Geographiæ suæ sexto, prouerbum hoc ait ortum ob insignem Crotoniatarum præstantiam in certaminibus Græcæntis. Plurimos enim egregios athletas protulit ea ciuitas, adeo, ut in uno certamine Olympico, septem uiri, qui reliquos uirtute præcesserant, omnes pariter fuerint Crotoniatae. Huius gentis præcipuum decus Milo, literis omnium celebratus, qui septies continenter uicit Olympia. Hic si constitisset, nullus ueritatis poterat educere. Manum tenenti nemo digitum corripbat. De admirando nec indigno uita uirtuti meminit Gellius. Adagioni locus erit, ubi genus aliquod tanto intervallo præcedere uidemus, ut qui in hoc fit uel infimus, in illo positus primus uideri: uel si quis dicat, in re militari, uel ignauissimum Græcorum præstantiorem esse fortissimo Troianorum. Aut qui sit apud Italos infanissimus, apud Gallos eloquentissimum uideri posse. Aut qui citharædus sit deterrimus, eum dulcorum principem haberi posse.

Ne decima quidem Syracusanorum pars. XLV
 Οὐδὲ πῶν δεκάτω ἀπὸ συρακυσίων ἔχει, id est, Ne decimam quidē partem opum Syracusanarum possidet. Strabo libro Geographiæ sexto. Συρακυσίας δὲ ἐπὶ τοσούτων ἔκατα τῶν πλῆθους, ὡς τε ὁ αὐτῶν ἐν ἡγεμονίᾳ θύα δ' ὁδοῦται, λεγόντων πρὸς τοὺς ἄλλους πολυτελεῖς, ὡς οὐκ αἶψά ἐκφυγοῖτο αὐτοῖς συρακυσίων δέκατος, id est: Syracusas eo diuiciarum peruenisse, ut in prouerbio abierint. Si quidem de diuitibus, ac splendidis ita dicere solent: Ne decimam quidem Syracusanarum opum partem assequi possent. Significabant autem aliorum opes, quantumuis amplas, nihil esse ad Syracusanas diuitias. Non nihil Venæris accesserit prouerbio, si paulo longius detorqueatur, ut siquis preloctus Ciceronem longo intervallo, reliquos omnem posse relinquere dicat, opulentiam quidem & uiderem esse. Quintilianus dictionem, uerum hanc, uix esse τῶν συρακυσίων δεκάτω

Maleam legens, quæ sunt domi obliuiscere. XLVI

Strabo libro Geographiæ octauo tradit Corinthiorum urbem in Isthmo sitam, duos habuisse portus, alterum Asiam uersus, alterum Italiam. Vtrum quod freti inflexus est, non sine discrimine eo nauigari, uelut olim in mari Siculo, maxime præter Maleam, propter refrautes inde uentos, unde & prouerbum celebratum fuisse: Μαλιεῶδὲ καὶ μᾶλλον ἐπιλάττει τῶν θινῶδ. id est, Maleam legens, quæ sunt domi obliuiscere. Est autem Malea promontorium Laconia, à Maleo Argiuorum rege dictum, quod per quinque passuum milia in mari protenditur, auctore Scruio in quinto Aeneidos, in quo libro Vergilius uidetur ad parœciam Allusiisse, cum ait: Maleæq; sequacibus undis.

Item Statius septimo Thebaïdos libro: Et rauca circumsonat unda Maleæ.

Item in Tiberino Manlij Vopisci: Si Maleæ credenda ratis.

Significat & Homerus libro Odyssæ nono, periculosam circa Maleam nauagationem fuisse, sic Vlysssem loquentem inducens:

καὶ νῆκρ' ἀεὶ κινδῆς ἐνέμω ἐς ποταμὸν ἰσθμίου, Ἀλλὰ με κίωμαι ῥέθ' τε παρ' ἡρώματ' ἄφροντα μάλα κ'· καὶ βορέης ἀέροιτος, ἤνεπ' ἄλαξεν δὲ κυβήτων. id est, Forsitan & patrias rediissem sospes in ora, Sed me dum Maleam præteruehor, undæq; fluctuq; Et Boreas illinc pulsam admoerere Cytheris.

Alludit huc Ouidius in Heroïnis: Ausus es ò nimium, nimiumq; oblitue tuorum Tiberiacia nocturno tangere castra dolo.

Nam suorum oblitui uidentur, qui sese temere periculis obijciunt. Quædoquidem una hec præcipua causa ualens à subeundis uite periculis deterret, quod meminertur esse, quibus se saluo sit opus, ut ait Flaccus, & quibus incolumes padesse tum debeant, tum possint, extingit grauem allatori lucum. Videbimur non intempti uiter uti hac parœmia, si quando discrimen negotij suscipiendi uolumus ostendere, aut nõ esse suscipiendum, aut negligendam uitam.

Omnia sub unam Myconum. XLVII

πένδ' ὑπὲρ μίαν μύκωνον, id est, Omnia sub unâ Myconum. Strabo Geographiæ suæ libro decimo. ΜΥΚΩΝΩΝ δ' ὄβριμ' ἐφ' ἣ μύκωνον κίωδ' ἔργον τῶν πόντος ἰσάτωρ, ὑπὲρ ἡεκατέρας καταυδένεται, ἀφ' ἧρ ἡ ἡγεμονία πάνθ' ὑπὲρ μίαν μύκωνον, ἐπὶ τῶν ὑπὲρ μίαν ἡεκατῶν ἀγόνων τῶν τὰ διηγεμῶν τῆ φ/σει, id est: Est autem Myconus, in qua fabulis prodiuum est, positos esse gigantes postremos ab Hercule confictos, unde dictum illud prouerbum: Omnia sub unam Myconum, in eos, qui res natura diuersas eodem titulo complectuntur. Quibus ex uerbis magis colligitur uis adagij quam ratio, tametsi conijcere licet, quoniam summa gigantum, & reliquæ sub Mycono conderentur, sub ea ergo ante omnes iacere uulgo dictum, cum sub alijs item montibus sita fuerint. Itaque qui eodem in libro grammatica pariter & theologica, item didactica, & iurisconsultorum licet tradat, in eum non inconcinne dicitur: Omnia sub eandem Myconum. Aut ubi diuersa gesta, ab eo quod postremo loco factum sit, aspinentur. Est autem Myconus ex Cyclydiibus una, teste Stephano, quæ prouerby quoq; facit mentionem in dictione Myconus. At Zenodotus longe diuersam adfert fabulâ, quæ prouerbio dederit occasionem.

fiorem. Helcus, inquit, filijs suis Hegetori & Hippocli man-
darat, ut insulas illas in mari sparsas subigerent. Deinde ubi
Hegetor multas esset aggregatus, Hippocles unâ modo My-
conum, uelletq; nihilominus reliquarum etiam omnium ex
æquo participes esse, considerauerit super hac re oraculum, que
nam insule Hegetori cederent: Respondit deus, *μία μία
κων* id est: Vna Myconus. Vnus est eleganter Plutar-
chus primo *συμποσιακῶν* lib. *μία μύκωνον ἰσπο-
κίνας* de *συμποσίων* id est: Vno Myconum faciens con-
uiuium, significans indistinctos adhuc conuiuius. Vnde & de
indiscretis dictum apparet.

Lerij mali.

XLVIII

Λέριοι κακοί, id est: Lerij mali. In eos recte dicitur, qui
pauiter omnes gentis uitio sunt improbi. Leriorum enim po-
pulus ob insignem morum improbitatem in prouerbij abijt,
autore Strabone libro Geographiæ decimo. Citatq; Pho-
cylidis, nescio cuius, uerba hæc. *Λέριοι κακοί, οὐχ ὁ μόνος
δ' αὐτοῦ, πάντες, πᾶσι περὶ κλέους, καὶ ποτὶς παρὸς κλέους
λέγει* id est: Lerij mali, non ut hic malus sit, ille nequa-
quam, uerum omnes, excepto Patrolo. Et Patroclus est
Lerius. Quod hic dictum est in *Verbis Græcæ epigramma-
ta* detorquent in Chios. Id reddat uenustius, si ab homi-
ne ad rem deslexeris, ut si dicat, omnes prognostice uani, uno
excepto Venantio, & tamen prognostice est Venantius.
Impij sunt milites omnes, uno excepto Langio, & tamen mi-
les est Langius.

Ad Phasim usque nauigauit.

XLIX

Autore Strabone lib. Geographiæ. xi. Phasim est. Euxini
sinus & extrema nauigationis meta, uel teste prouerbio:
Εἰς φάσιμ, ἔνθα ναυγίη ἔχατο δρόμῳ. id est,
Ad Phasim ubi supremus cursus nauibus.
Per Phasim Colchidem significat, non flumen Phasim,
neque urbem eiusdem nominis ad flumen sitam.

Theocritus in Idyllio. N.

Ἐξ ὁδῶν ἃ ἐς κολλῶδες περὶ ἄξιον ἵκετο φάσιμ. id est:
Et Colchos pedes, & te accessit inhosite Phasim.
Pindarus consimili figura in Isthmijs hymno. Β. *ὧλλῃ
ἔπειτα ποτὶ μὴν φάσιμ ἑρείωνος, ἧν δὲ χερμῶνι πλέ-
ων νεῖδος πρὸς ἄκρας*, id est: Sed transibat ad Phasim
quidem mensibus æstiuis, Hymne uero nauigans ad Nili
ripas, id est: ad Colchidem in Aegyptum. Strabo enim putat
Phasianos ab Aegyptijs orundos, argumentum siuens
ex ipsi linearum, quorum tanta sit uis apud Phasianos, ut
hinc exportentur etiam in alias regiones. Dicitur de ijs,
qui longinquas orbis regiones peragrarint. Est enim ipsa
figura quasi prouerbialis hyperbole, quo modo dixit &
Iuuenalis:

Omnibus in terris que sunt à Gadibus usq;
Auroram & Gangem. Et Horatius in Odis:
Extremum Tanaim si biberes Lyce.

Et Vergilius in Bucolicis:

At nos hinc alij fluitentes ibimus Afros:
Pars Scythiam & rapidam Crete ueniemus Oaxem.
Sumpti uidetur ab Isonis fabula. Neq; dissimile fuerit sche-
ma, si quis ad Herculis usq; columnis dicitur nauigasse, aut
usq; ad Britannos, quos autores extra mundi terminos po-
nunt, quod Oceano separauerit. Horatius in Odis:
Visam phæcraetos Gelonos,
Et Scythicâ inuolatus anmem.

Idem in eodẽ opere:

Visam Britânos hostiibus feros. Idem rursus:
Et ultimos orbis Britannos.

Myforum ac Phrygum termini discreti funt.

L

Strabo libro Geographiæ duodecimo, regiones quasdam
commemorat inter se finitimas, puta Phrygum, Bithy-
orum, Myforum, Dolonum. Item qui iuncta Cæcæum acco-
lunt, Mygdonum ac Troianorum. Neminem autem incensas
ire, quin unaqueq; suis finibus sit circumscripta. Verum eos
fines ad amissum diducere, id nequitiam facile. Porro de
Phrygijs ac Mysijs prouerbium quos; uulgo idclatum fuisse
uersibus trimetris:

Χωρίς τὰ μύσων καὶ φρυγῶν ὄσιματα.

τὸ δὲ ὄσιμα ἔμ χαλκῶσιν. id est,

Sunt separati Mysiorum termini,
Phrygumq; sed finire, perquam est arduum.
Huius rei causam adducit, quod hi populi non satis stabili-
tatuati sunt suas sedes, sed subinde aliunde alio depulsi, ter-
minos incertos reddiderunt. Plinius libro quinto, Mysiam in
Phrygia collocat. Plutarchus, ἦν ποῖς ὑγινοῖς Ἰσχυ-
γέλιμασι. *Χωρίς γὰρ ἔφα τὰ φιλοσόφων ἢ ἱστορῶν
ὡσαύτ τινῶν μύσων καὶ φρυγῶν ὄσιματα*. id est:
Separatam enim atiebat esse philosphorum ac medicorum pro-
fessionem, non aliter ac Mysiorum & Phrygum fines. Ma-
nent & in hodiernum diem passim id genus de finibus gen-
tium rixæ, longa serie temporij omnia confundente. Adagio
licebit uti, de rebus toto genere inter sese distictibus, ueluti
si quis sentiens longe aliud spectare philosphum, aliud ora-
torem, dicat. *Χωρίς τὰ μύσων καὶ φρυγῶν*. Aut de ho-
minibus, inter quos nihil cõuenit, nihilq; cõmune intercedit,
ut apud Euripidem Achilles. id est:

Χωρίς τὰμὰ κάγαμινον. id est:

Separate sunt meeres à bonis Agamemnonis.

Quod index auro, id aurum homini.

LI

Inter multas Chilonis sententijs, hæc precipue placuit en-
ditis, autore Lærtio. ἦν πλινθίνων ἀκοναὶς ὁ χρυσὸς
*ἔλεγεσθαι, ὃ ὄντις βῆσανον φανεραῖον, ἧν δὲ χρυσὸς ἰσ-
δῆσῶν ἀγαθῶν τὸ κακῶν τὸ νῦν ἰδοικε ἐλεγχῶν*. id est:
In saxeis coticalis auri explorator, euidentis prebens specu-
men. In auro uero proborum pariter & improborum ingenij
deprehæditur. Stobæus carmen hoc citat ex Antiphane:
Ἐλκτῶ δὲ βῆσανὸς ὄσιν τελεσῶσιν ἔσσωσιν. id est:
Opes ut index, hominis ingenium arguant.

Allusit huc Aristides in Themiocle. *Ἐντὶ δὲ τῶν ἕκαστων
ἀνδρῶν, ἅπτε ἡσυχμῆς ἀξέξῆμῳ, ἢ μῆμοι λόγων τῶν
χρυσῶν, ἀλλὰ πῶν βῆσανον πρὸς ἀγαθῶν ὀσπίσιν*. id est:
Hinc utrum specula à linea facta initio. Neq; mihi, quod di-
citur aurum, sed ipsam admonens indicem considera.

Cauæ Thoracem.

LII

Ἐν λῆτῃ τῶν θῶρακος, id est: Cauæ Thoracem. Strabo
libro geographiæ decimoquarto scribit fluium esse nomi-
ne Letheum, uicinij Libybus Hesperijs, huic imminere mon-
tem cui nomen Thorax, in quo fama est Daphnæam grammat-
ticâ cruci suffixum fuisse, quod maledico carmine reges in-
cessiisset, unde dictum illud manarit in uulgus, ut dicerent,
φύλατῃ τῶν θῶρακος. id est: Cauæ à Thorace. Hoc uelut
enigmatè prouerbiali fœstituerit admonebimus, frenandâ esse
linguam, ne nocēs peccatorem emittes, per uigulam aliquando
redeant.

Abdera pulchra Tætorij colonia.

LIII

Strabo libro geographiæ decimoquarto, tradit Tætorij cõ-
perfarum cõiumelias ferre nõ possent, urbe relicta, Abdera
Thraciâ urbẽ demigrasse. Atq; hinc illud uulgatij fuisse.

Abδερᾶ

Αβδέρη καλὴ καὶ αἰὶν ἄσποικία.

id est:

Abdera pulchra T eium colona. Hoc enigmatē proverbiale significamus, non deesse quo cōfugiāmus, si quis prater modum pergat esse molestus. Huc fortassis alludit M. Tullius libro epistolarum ad Atticum sc̄ptimo: Quo imperium habeam, id est, ἀβδερητικόν. Et libro quarto: Hic Abdera non tacente me. Dices, tamen tu non quiescis? Ignoscere possūm. Laudantur & ab Herodoto T eij, quod relicta patria libertatem serup̄int. Iochimus Vadianus meus, ut iuxta canādis ac doctus, existimat comenire proverbiū, ubi quis fortunam tenuem sed cum libertate cōiunctam, antepōnit amplis epibus, sed obnoxij seruituti. Cuius sententię nō refragor. Nā dāmnatus est Abderitrum aēr, & item pascua.

Magna ciuitas, magna solitudo. LIII

Strabo Geographię libro decimo sexto, Seleuciam aī Bābylone maiorē fuisse, sed plerāq; sui parte desertam, ac iure optimo de illa dici posse, quod de Megalopoli Arcadię ciuitate dixit comicus quippiam:

Ερημία μεγάλη ἔστιν ἡ μεγαλή πόλις, id est.

Est magna solitudo, magna ciuitas. Allusum est ad nomē urbis, cuius meminit & Plinius in quarto. Quādrabit in urbes, aut domos, agros, aut hortos, aut aliud id genus quippiam, amplum quidem & spaciosum, sed parum excultum. Aut in librum ingentem quidem illum, uerum impolitum & illuminatum.

Ad Scolon nec proficisceris ipse, nec alterum comitaberis, LV

Strabo libro Geographię nono scribit, Scolon uicti esse quempiam Asopie, sub monte Cithere, sed em inamēnam, inculam, infrugiferam, asperam. Atque hinc uulgo proverbiū manasse:

Εἰς σκόλον μὴ τ' αὖτος ἵμι, μὰ τ' ἔδωκεν ἔπειός, id est: Nec per te Scolon ipse, nec illi alij comes ito.

Refert eadem totidem uerbis Eustathius in Beotiam Homerican. Quo proverbio conuenit uti, si quando significabimus modis omnibus abstinentium a comitū ciuipiam, aut à loco, ubi nihil sit sperandum, quod uel ad uoluptatem faciat, uel ad emolumentum.

Oenoe charadram. LVI

Οἶνός τῴν χαράδρου, id est: Oenoe torrentis aluēum. Nam charadra Gręcis significat eam terre fissuram, quā aqua pluuia, aut torrens, nonnumquam terremotus efficit. Zenodotus in collectaneis adagiorum ait, dici solitum in eos, qui ipsi sibi malum accerserent. Hinc esse tantum paremiam, quod Oenoe uicus quidam sit Atticę, quem qui incolebant, aluēum quendam torrentis uicinum, suis finibus incluserant. Deinde ingruente immo diea u aquarum, & ob id corruptis agris, agricolationem perdidisse. Strabo geographię libro octauo, duas Oenoe commemorat, alteram Eleutheris finitiman, alteram apud Marathonem, de qua iudgo iactata paremia, οἶνός τῴν χαράδρου, id est: Oenoe charadram. Effertur adagium ad hęc quoq; modum, οἶνός τῴν χαράδρου, id est: Oenoe charadram, ubi quippiam accersitur ad commoditatem, unde pernicies adfertur. Hęschius hoc proverbium refert & explicat ex Demone proverbiorum autore.

Nihil ad Bacchum. LVII

Οὐδὲν πρὸς δ' ἰόνουσι, id est: Nihil ad Bacchum. Vbi quis e negatur, que ad rem presentem nihil attinet. Adægionis origo uaria traditur. Zenodotus ait, antiquis in cho-

ris Dithyrambos, in Bacchum eam solitos. Deinde pōtias mutata consuetudine, Aiaces, Centauros, atq; id genus fabulas expisse describere. Proinde spectatores per risum acclāmasse: Nihil ad Bacchum. Quo conuicio moniti, deinceps satyros inducere cōeperunt, ne dei prorsus oblitū uiderentur. Strabo geographię sue libro octauo, scribit enera fūditus à Romanis, propter niolatos legatos, Corimbiorum iobē, milites in opera quoq; nobilia, quibus ea ciuitas prater ceteras abudabat, ludibrijs infulsasse. Citatq; testem Polybū, qui prædicat presentem uidisse sese, tabulas quasdam abiectas in solum, in quibus milites talis luserint. Quarum una fuit ab Aristide depicta. Argumentum erat Bacchus. Hinc, inquit, quidam aiunt mansisse, quod proverbio dicitur, οὐδὲν πρὸς τὸν δ' ἰόνουσι, id est: Nihil ad Bacchum. Suidas refert Epigenem quandam Sicyonium, tragœdiam de Baccho conscripsisse, que cum indignis deo uideretur, quosdam esse spectatoribus acclāmasse, nihil ad Bacchum. Eamq; uocem in proverbium abijisse. Verum magis approbat corum sententiam, qui dicunt quendam pōtias de Baccho fabularum argumenta consueisse tractare, eaq; demum aditari solita. Deinde paulatim ad tragœdias scribendas conuersos, alias fabulas & historias scripturas, prætermissa Bacchi mentione: spectatores igitur acclāmasse, nihil ad Bacchum. Eiusq; ferme sententię suffragatorum citat Chameleontem. Hinc opinioni astruit Plutarchus in primo libro Symposiacion, ostendens ab Aeschylō & Phrynico natam paræmiā, qui fabularum argumenta ad historias & ealantes deflecterint. At Theætetus apud eundem Suidam, in opere de proverbio, scribit Parrhasium pictorem. Bacchum summa arte finxisse. Itaq; cum apud Corinthios pictorum inter ipsos de arte certamen ageretur, & complures Bacchum pictum proferrent, quorū nullus ad Parrhasij Bacchum accederet, succulāmasse populum, nihil ad Bacchum. Apud eundem, quidam cum Corœbum, Vlyssēm illum uasrum & uersipellem uocasset, ait: dii: Canem adducis ad præsepē, & nihil adfers ad Bacchū. Vtroq; proverbio significatū est nimis inaequale esse comparationem Corœbi cū Vlyssē. Lucianus in Baccho, ἄδωδ' ἄ τ' ἰόνουσι, id est: Sed dixerit quippiam, quid ad Bacchum hic Bacchus? id est, quid ad rem propositam pertinet hæc de Baccho fabula? Itaq; uidetur adagium quadratum, uel de re ab insuitato aliena, uel multo inferiore, uel contemnenda. Plutarchus in Symposiacarum questionum prima, de ijs agēs, qui anxios syllogismos, uel uen quem uesitē uita uocant in poculis proponere solent. τί ταῦτα, inquit, πρὸς τὸν δ' ἰόνουσι? Idem inibi. Πέμψο δὲ καὶ τὰ λοιπὰ τὰς χάρας, ἢ τὰ τῶν δ' ἰόνουσι καὶ παικτικῶς ἄμισθα μὴ ἀποσοδιώνουσα εἶναι, id est: Mittam autem propediem & reliqua, si quidem hæc uidebuntur, nō usq; quaq; infesta, neq; nihil ad Bacchum pertinentia. Noue quidem, sed tamen opido quam eleganter dicit, ἀποσοδιώνουσα, tacite alludens ad proverbium. Significat autem, οὐκ ἀποσοδιώνουσα, non aspernanda, & ad rem pertinentia. Idem in eiusdē operis libro quarto. Οἶμαι δὲ καὶ ἐπὶ σαββατικῶν ἑορτῶν καὶ παντῆρας ἀποσοδιώνουσα εἶναι, id est: Arbitror autem nec sabbatorum festum, nihil prorsus ad Bacchum pertinere. Athenæus libro undecimo, ἀποσοδιώνουσα λῶσες παρμαθὸν ἴμωσ' id est: Solutiones nihil ad rem pertinentes molientes, tercio, παρμαθὸν μὲν dicit, modos non respondentes ad libiam. Ac mox ἀποσπῆτα καὶ μέσασ, hoc est, cymbala non congruentia ad numeros saltationis. Sic

enim uocat sermones intempetiuos, aut nihil ad rem pertinentes, quos idem ἀμυσολογίας uocat. De huius forme prouerbijs dictum est nobis alias: Nihil ad uersum. Pindarus in Nemeis, ἤγά μὲν ἔρχεται, ἔρχεται, dixit pro eo, quod erat secus quam conuenit loqui, μάωρ δ' ἐ τ' ἀρ ἐξέ, εἰ πάς μελθ' ἔρχομαι.

Farcire centones.

LXVII

Periphanes in Epidico Plautina, militi iam pugnas suas militari more paranti narrare: Quin tu, inquit, alium que-ras, cui centones farciās, id est, quem tu gloriosis mendacijs et consarcinatis fabulamentis expleas. Solent enim homines gloriosi mendacium aliud ex alio connectere, nullum facientis neque finem, neq; modum. Centones autem dicuntur uestes è uarijs panniculis, ac diuersis etiam interdum coloribus consarctinatæ. Iuuenalis:

Intrauit calidum ueteri centone lupanar.
Ad horum similitudine centonem uocant carminis genus, ex diuersis carminibus, et carminum fragmentis, hinc atq; illinc accersitis, cõtextum, quasiq; consutum. Greci κέντρονας appellant, addita litera, quã abijciunt Latini. Extant adhuc, δμαιοκέντρονες, quorum memini et diuus Hieronymus, et Vergilio multos Probe mulieris, et Centon nuptialis Aufonij, qui legem etiam eius carminis tradit.

Quod dedi, datum nollem.

LXIX

Lenæ Milenis in Cistellaria Plautina: Inter nouam rem, inquit, uerbum usurpabo uetus. Quod dedi, non datum uel-lem, quod reliquum est, non dabo. Significat se penitere, quod puella fecerit copiam, de cætero non facturam. Vnus adagij fiet uentusior, si paulo longius à simplici figura de-torquetur, ueluti si quis indicans se superioris operæ, quem in poëtics studium insumpsit, penitere, nec esse consilij diutius in ea tēpus terere, dicat: Quod dedi, datum nollem, quod reliquum est, non dabo.

Crocodililachrymæ.

LX

Κροκοδιλῶ δάκρυα, Id est: Crocodili lachrymæ. De ijs, qui sese simulant gauiater angu incoëmōda cuiuspiam, cui perniciem attulerint ipsi, cuius magnam aliquod malum mo-liantur. Sunt qui scribant Crocodilum conspecto procul ho-mine, lachrymas emittere, atq; eundem mox deuorare. Cuiusmodi propemodũ erant lachrymæ Basiiani imperatoris, apud Aelium Spartianum. Lachrymabat quoties aut men-tio fieret, aut imagines uideret Getæ fratris, quẽ occiderat. Alij narrant hanc esse Crocodili naturam, ut cum fame sim-ulator, et insidias machinator, os haurit impleat aqua, quam effundit in semina que nouit, aut alia quepian animan-tia, aut homines aquatum uenturos, quo lapsos ob lubricum defensionem, neq; ualentes aufugere, corripit, corruptosq; deuoret. Deinde reliquo deuorato corpore, caput lachrymis effusis macerat, itaq; deuorat hoc quoq;.

Bona est etiam offa post panem.

LXI

Αγαθὴ νηστὶ μάζα μετ' ἄρτον. id est: Bona est offa post panem. Hæmisticion carminis heroici. Zenodotus ait de ijs solere dici, qui penoria meliorum, am-plectuntur deteriora. Nã μάζα quiddam est pane cocto de-terius, constat ex lacte et farina, quo rustici uice panis uti consueuerunt. Si quidem ὄψις ἢ ἄλευρον, in delicijs olim fuisse aliàs demonstrauimus ex Theophrasto. Prouerbijs specic̃ habet quod est apud Athenæum libro sexto, licet huc disti-nctè, πένοντι γὰρ ἐν ψῆι μάζα τιμωροῦται χυσοῦτε κἀλέφαντ' & id est: Maza siue offa esurienti homini cha-rrior et auro et ebore. Quo licebit uti cum indicabimus rē

usu non opinione estimandam.

Si non adsumt carnes, taricho con-tentos esse oportet.

LXII

Ἀρ μὴ ἤγῃς κέφα εὐκράτου ἢ τῶν ἰχθῶν. id est: Probanda salsamenta egenti carniū.

Sunt qui dicant, τῶν ἰχθῶν accipi pro pisce, sed uili præter, qui idē sit Aphyas, forsassis ibi agē accipit dū Larichus. Sensus hic est, ubi non est copia meliorũ, boni consilere oportet, quecumq; contingunt. Refertur à Diogeniano.

Agathonia cantio.

LXIII

Αγαθωνία ἢ ἀγαθία, id est: Agathonia cantio. Re-cte dicitur de oratione blanda magis, quam frugifera. Aga-thon tibicen quiquam erat, cantilenarum suauitate maiorem in modũ aures delinens. Nec huius mores dissimiles musica fuisse perhibetur. Laborat enim infamia mollicie. Auro Zenodotus. Haud scio an hic sit idem ille Agathon in tragi-corũ certamine uictor, in cuius epinicijs Plato celebrat illud nobile conuiuiũ. Huius nullius modis Aristophanes in The-bophorijs, carminum mollicie deridet.

Edax currus:

LXIII

Ἄδ κῆράγορ ὄξμας, id est: Edax currus, in glutones et uoraces dicebatur, propterea quod currus nullum absumit unguinis suæ crematis, siue quod sumptuosas sit, equos et currus alere, unde et comicus Aristophanes in Nubibus iocatur in Strepsilade, quem filius, ἢ πτοροσόβω, ad inopiã redegerat, multo ere alieno cõtracto. Flautus Vopiscus indi-cat Aureliano in delicijs fuisse Agathonem quendam, qui uno die ad mensam Imperatoris eaderit, apurum integrum, centum pa-nes, uerucem et porcellam, biberit autē in sandibulo appo-situs plus orca. Sed de hoc hominũ genere plura Athenæus in dipnosophisti. Venustus reddetur, si deflexerit ad animi uitium, ueluti si dicas, huius aut illius principis amicitia inno-dica pecunia parari ac retineri aliq̃. Aut cupiditates inexplē-biles esse, cum naturæ usus perpaucã postulet.

Sanguine flere.

LXV

Αἷματι κλαίειν, id est: Sanguine flere, proterbidis hy-perbole significans nihil non fieri, quo fleatur aliquis, sic enim antiquis loquebatur: Haud fleetis illi, ne si sanguine quidẽ fleueris. Ἰδέε αἷματι σέβειν, id est: Sanguine gemit-re. Durat hoc adagij in hodiernum etiam diem.

Pardi mortem adsumat.

LXVI

Θιάταιρ πᾶσι ὄλοις ἕωκοκ ἵεταυ. id est: Pardi mor-tem sonulat. Dicebatur ubi quis astu pernicitẽ aliã moliretur, ueluti cū Brutus Iulpidam ac demenitẽ ageret, ut in poste-rum imperio potiretur. Id adagium ad quandam apologiam referunt. In Maorijs, simularum ingens copia. Par dalis autẽ animal est natura sumis infestissimum, quas tamen uiribus assequi nõ potest, nimirum illis in summas arbores subulat-tibus. His itaq; corub in eas uitur. Sternit se Iupinam sub-ra-mis, ac porrectis uulvis emori fingit sese. Gaudet eo spe-caculo simile confidentes in arbore. Deinde ubi iam mortuã arbitrantur, unan aliquam emittit exploratorem, nam uere mortuus sit hostis. Illa cautim ac pedetentim accedens, nisi nullum uite uidet argumentum, Pardale nimirũ modis om-nibus cadamer imitante, denum audet etiam ascendere. Quod simulatque relique sumas conspexerint, iam depositio omni metu descendunt, et Pardalim omnia ferentem, circũ-sultant: postremo concedant, insulantes ludibrij causa, do- nec Pardalis fentens illas iam saltando defatigatas, de res-pente reniufcens, aliam dentibus, aliam in uigibus corripit, dilantã que ac deuorat. Hanc equidem fabulam, ne quã sci-ficiam

faciam lectori, non reperi apud idoneū autorem, sed in Graecis collectaneis cuiusdam A postolij Byzantij, cuius testimonium quodam in loco Politianus etiam adfert, alioquin autor non admodum gravis.

Mandare laqueum LXXVII

Mandare laqueum dicitur ijs, quos usq̄ adeo negligi à nobis significamus, ut si vel suspendant sese, nihil ad nos attineat. Lucretialis de Democrito:

Cum fortune ipse minaci
Mandaret laqueum, mediumq̄ ostenderet inguem.
Confine illi cum iubemus, σιμωδὴν, id est, plorare quempiam, καὶ κλαίειν καὶ μακρὰ χεῖρας, id est, et flere et longum valere.

Medium offendere digitum, LXXVIII

Medio item digito porrecto, supremum contemptū signi-
ficabant. Martialis libro secundo:

Et digitum porrigito medium.
Nam hinc digitum Martialis impudicum uocat.
Ostendit digitum, sed impudicum. Persius infamem:
Infami digito et iustralibus ante saluus.

Hinc arbitror pertinere, quod apud Laërtium Diogenes, ut alibi diximus, hostibus quibusdam Demosthenem uidere cupientibus, nō indice digito, sed medio porrecto demonstra-
uit, παρ' αὐτῶν ἰμῶες et effeminatus. Ac pseudo post eodem in loco, satis indicat porrectione digiti medi q̄ quippiā obscenū significari, cū ait insanos haberi, qui mediū porrigat digitū, qui indicem, non item. Itaq̄ eodem in carmine duobus ada-
gijis extremam contemptum indicauit Satyricus:
Mandaret laqueum, mediumq̄ ostenderet inguem.

Elegantius fiet utraque si longius detorqueatur. Vt philo-
sophicus preceptis laqueum mandes, tu tuo uiuio more. Et
theologorum decretis negociatoris medium unguē ostendit, id est, planē contemnit, ridentq̄.

Barbam uellere. LXXIX

Est illud quoq̄ sumptum à gestu, barbā uellere, quo sum-
mum contemptum ac ludibrium significamus.

Horatius sermoneum libro primo:

Barbam tibi uellunt Lasciuī pueri.
Persius:

Idcirco stolidam prebet tibi uellere barbam Iuppiter.

Idem alius:

Si Cynico barbam petulans Nonaria uellit,
Malis ferire. LXXX

Μάλους βεβῆδην, id est: Malis petere dicuntur, qui mu-
neribus assequi studeat, quod optat. Aut qui donis pronocant
ad amorem mutuum. Ducta est allegoria à fabula Amlante,
quam Hippomenes cursu superauit, sed arte proiectis inter
currendam malis aureis, in quibus sublegendis, dum puella
subinde remoratur, precescit ac uicit iuuenis. Refertur ada-
gium à Diogeniano, Plinius in symplosiacis indicat olim
fuisse morem, ut in eos, qui semper uincerent, mala, rosas,
nonnulli etiam mala punica iacerent. Vt hinc quoque uideri
possit ortum adagium, ac dictitatum de ijs, qui magno opere
mirantur, ac probant quempiam, ut etiam blandiuntur. Idē
decade nona narrat. Anaxarchum cum ab Alexandro post
cecenam malis peteret stuxisset, dixisset, hunc senarium,
ex Oresthe Euripidis:

Βεβῆδωνται τις δὲ μὲν βροτοῖς χεῖρ. id est:
Ferietur aliquis mox decim, humana manu.

Potest et simpliciter accipi, malis petere cum quis ad aman-
dum lacepsit, ac pronocatur: sic enim interpretatur Suidas.

Vnde est illud apud Maronem.

Malo me Galatæ petiit lascina puella. Et,
Aurea mala decem nisi, eras altera mittam. Et,
Ipse ego cana legam tenera langine mala.

Et Acontius apud Ouidiū Cydippe matū inscriptū in gremiū
mittit, Aristophanes in nebulis. Μάλους βλάβεις ἴπτε ποσει
δ' ἴσ, id est: A scorto malo percussus. Interpres ascribit, ma-
lum amoris esse symbolū, propterea quod Veneri sit sacū.

Vnde in ceruicine formatum, premium malum erat aureū,
idq̄ Veneri contigit. Theocritus in Cyclope:
Ἡεατο δ' αὐτὶ βεβῆδους, οὐ μάλους οὐδὲ κικινούς,
ἄλλ' ἄλοσας μανίας. id est:

Non malus, non ille rosus, non ille Cicinis:

Sed sarijs magis pestiferis adamabat.

Idem in Hódæporis:

Βάλλει καὶ μάλουσι τὸν ἀπὸ λόρον ἔ κλεψεία,
Olim mansueta malis constabant. Vnde Horat. in epist.

Frustris et pomis iudus uenentur auaras,
Excipientiq̄ fetes, quos in auaria mittant.

Mare prius uitem tulcrit. LXXXI

τὸ πλάγῳ πρὸς ἑρῶν ἴσκει ζυμπελον, id est: Ma-
re prius uitē feret. De ijs, que nullo pacto fieri possint. Nam
salutudo uitibus inimicissima. Hinc opinor Homerus et He-
siodus identidē pontū uocat, ἐρῶν γαρ, quod illic nulla
colligatur uindemia. Refertur apud Diogenianum.

Betizare, lachanizare. LXXXII

Lachanizare uulgo dicebant pro langzare, teste Sueto-
nio in uita Octauij Cesaris, pro quo Augustus nonnisi betizare
re. Quædrabit et in insulsos et insipidos. Catullus:
Languidior tenera cū pendens scula betis. Item Martialis.
Ut plangit sature fabrorum prandaria betæ,

O quam sepe petet uina, piperq̄ coquus.

Eodem pertinet illud Diogenis Cynici dictam apud Laërtiū:
Cum adulescentes quidā eum canem uocarent, seq̄ cautos
dicerent, ne ab illo morderentur, bono animo esse iusti: ca-
nem enim had quaquam uesi betis, mollicem illorum no-
tans. Bliceros appellant stupidos. Est βλιτερον herba genus,
cui nomen etiam à stupore saporis inditum putant, ijs qui
βλάει, que uox bardum et stupidum significat. Plautus in
Truculento: Blicæ et lutea est meretrix, nisi que sapit in
uino, ad rem suam. Laberius Mimographus apud Nonium
Marcellum, bipedem et blicæm beluam, appellat, insulsum
et uercedem. Apud Menandrum quoq̄, mariti uxoribus ex
blito conuicium faciunt, Blicæ cas nominatæ. Aristophanes
in nebulis: καὶ ἐς κολῶσι βλιτόμαρ. id est: Tēque uo-
cant bardum ac stultum. Fieri potest, ut Gallica quoque uox
hinc manarit, que nunc uulgo cōtempnissimos, extremeq̄; no-
te homines compellant Bliceros, addita litera d.

Promus magis quam condus. LXXXIII

Sane quā elegas et proverbiale Ausonij dimeter lam-
bicus: Promusq̄ quā condus magis, in quendam profuso-
rem, qui parta prodigere nosset, querere aut quesita serua-
re non nosset. Sumpta metaphora à rei familiaris dispensato-
ribus, maximeq̄ penariæ, quos Greci τομιας uocant.
Quorum partes sunt ad usum familie promere, id est, pro-
ferre quedam, alia condere, hoc est, seponere. Iam qui tantū
promit, is ad inopia uelut, equisq̄; propter. Plautus in Tru-
culento, parce promos appellat, sordidos ac tenaces, et qui
sumptum libenter effugunt.

Indulgere genio. LXXXIII

Prouerbiales sunt et ille figure, de fraudare genium, pro
+ et eo quod

eo quod est, negare nature, quod appetit: et indulgere genio, pro eo quod est, animo obsequi. Terentius in Phormione: Summ defraudans genium. Plautus in Truculento: Sed istos qui cum genijs suis belligerat, parce promi. Sordidos et parcos significans. Idem in Aulularia: Egonet fraudandi meum genium. Contra Persius Satyra quinta: Indulge genio, carpatas dulcia. Unde et genicem appellant diem Letum et uoluptarium: Et genialiter uinere, pro molliet et laute.

Curare cuticulam. LXXV

Huic cōsinit est illa frequens apud poetās figura: Curare cuticulam. Nam qui uoluptati student magis quam fame, unū hoc curant, ut cutis summa nitescat, eaque gratia lautioribus epulis, balneis, unguentis, somno, conuiuijs, alijsq; id genus delitijs utuntur. Horatius in sermonibus: Ire domū, atq; Pelliculā curare tūbe, Idē in epistolis: Me pinguem et nitidum q; bene curata cute uises, Cum ridere uoles, E picuri de grege porcum. Persius: Et aspidū curata cuticula sole.

Nodum in scyrpo queris. LXXVI

Nodum in scyrpo queris, in anxium dicebatur, nimisq; diligenter, aut meticulo sum, qui illic serupulum moueret, ubi nihil est addubitan dūm. Hoc adagium refertur apud Plautum in Menæchmis, et uerbis totidem apud Terentium in Andria. Festus ex Ennio citat:

Queris et in scyrpo, soliti quod dicere, nodum, Nominatim prouerbij titulo referēs. Donato iunci species est scyrpus, leuis atq; enodis. Quoniam apud Gellium scyrpi dicitur captiuiculae, argutiq;. Nisi forte quis malui legere in serupo, quod hi lapilli leues sint, ac rotundi.

Delphinum syluis appingit, fluctibus aprum. LXXVII

Horatius in arte poetica, prouerbiali schemate dixit: Delphinum syluis appingit, fluctibus aprum. Indocili poeta stulticiam taxans, qui multa non suo loco, neq; tempesti uiter describit, perinde quasi piscior Delphinū piscē, iuxta Callimachi dictum, in nemoribus pingeret, rursus aprū in iudis. Confine illi, et quod uero μύρον, id est: In lenticula unguentum.

Cancer leporem capit. LXXVIII

Καρκίνος λαγώρον θραπέ, id est: Cancer lepore capit. De re nequaquam uerisimili, dictūq; absurda. Velut si quis dicat, ab indocilissimo superari doctum.

Ne caprea contra leonem. LXXIX

Μη πρός λέοντα θοράκα, id est: Ne caprea aduersus leonem, hoc est, ne longe inferior cum potentiore decertes. Dercas enim syluestris est caprea. Refertur a Diogeniano Suidas integrum refert senarium:

Μη πρός λέοντα θοράκα εφόμου μάχης. id est: Ne cum leone caprea pugnam iumpsero.

Homerus Odyssæe. ©

Ανθράκις δε πρότεροισι εν γέμυσι ούκ εδελήσθη. id est: Cum potiore uero nolim certamen inire.

Pellem caninam rodere. LXXX

Pellem caninam rodere, prouerbiali metaphora dixisse uidetur Martialis, pro eo quod est, hominem male dicum et impudicum conuicijs insectari. Sic enim scribit in obtrictato rem quendam et oblatratorem:

Non derant tamen hac in uerba fur san, Vnus uel duo, tres uel quatuor ue Pellem rodere qui uelint caninam.

Echino asperior. LXXXI

Εχίνος τρυφώτερος, id est: Echino asperior. In homi nen intraclabilem et insuauibus moribus dictum. Metaphora sumpta ab animante, cuius duplex est genus: terrestre, spinis obstitū: et maritimum, pinnatis uandique testudine, ac spinis obductū, quibus se pedis uice uoluit, autore Plinio. Martialis:

Cortice deposito mollis echinus erit.

Aristoteles libro de generatione animalium quinto tradit, Echinum ipsum quidem pusillum esse, ceterum spinas habere et longas et acutas. Athenæus Dipnosophiston libro tertio, fabellā haud infestiuam refert de Demetrio Sepso: Lacconem quempiam uocatum ad cenam, appositis Echinis, cum ignoraret quo pacto soleant edi, nec obseruaret quomodo ceteri cōuise bis uesceretur, corripisse quendam, et in eos coniecisse una cum ipsa esca: porro cum inter dentes strideret Echinus, et hominis os cibo misere cruciaretur, o scelera retum, inquit, sedulum, neque nam te omittam tibi mors, nec te posthac unquam sumpsero.

Echinus partum differt. LXXXII

Εχίνος τρυ τρυφώτερος, id est: Echinus partum differt. De ijs dici suctum, qui prorogarent quippiam suo malo: ueluti qui credunt pecuniam comprehendant, tamen aliquando reddendam uel maiore cum sanore. Aium: Echinum terrestrem stimulat alio remorari partum, deinde iam asperiore ac duriore factio foetu mora temporis, maiore cruciatu parere. Autor Suidas.

Prius duo Echini amicitiam ineanit. LXXXIII

Επίρ δε δύο εχίνος εν θαλάσση, id est: Prius Echini duo inuicem amicitia, alter ē mari, alter ē terra. De ijs, qui moribus ac studijs sunt inter se discrepantes, quam ut spes sit aliquando inter eos necessitudine coitura. Venustius erit adrem deflexū. Male cōuenit theologorū spinis cum bonis literis: citius echino marino cū terrestris cōueniret. Nam est echinus marinus, de quo multa Plinius et Aristoteles. Est et terrestris, quē alio nomine uocat Erinaceus: illud cōmune, quod uterq; spinosus est, unde et uocabulum inditum. Refertur a Suida.

Non missura cutem, nisi ple na cruoris hirudo. LXXXIII

Prouerbij speciem habet illud citum Horatianum in arte poetica:

Non missura cutem, nisi plena cruoris hirudo, Quas abis in homines nimū scdulos, et quibusuis in rebus immodicos. Cuiusmodi nonnullos uidēs, quā cum semel coeperint, nullū faciūt finem, donec desit fatigat, desistant, nec rationem ullam habent aliam fastidij, sed suo tantum animo negocij modum metiuntur, haud quaquam memores uetustissimi sermonis, admonentis ut tum a lusu desistant, cū aduoc est iucundus, ne uoluptatem odij molestia cōsequat, contemnerit. Nemo nescit, hirudinem ubi semel haeserit corpori, nulla ratione posse recelli, donec sicuti sanguinis expleta decidat. Me minit Plinius lib. xi. cap. xxxij. atque imbi de altero quodā animali, cui nomē non sit, quod semper infixo sanguini capite uiuat, donec nimia stititice debiscat, et ipsi immortiens alimento, cum cibi non sit exitus.

Mea est pila. LXXXV

Mea est pila, id est: Vici, et uoti sum cōpos: aut res mibi in manu est, apud Plautum in Truculento. Sumptum a notissimo pile ludo, cum multis infrequentibus, unus aliquis praestantior occupat. Confimili figura dixit in Castina: Sed si munc

nunc uult hera facere officium suum, nostra omnis lis est, id est, uicinis. Traducta metphora a iudicijs.

LXXXVI

Ab ouo usque ad mala. Prouerbiali figura dixit Horatius in sermonibus Satyra tertia, pro eo quod est, ab initio conuuiij usque ad finem.

Si collibisset, inquit, ab ouo usque ad mala, citret, i. Bacche modo summa Voce, modo hac resonat, que chordis quatuor imā. Antiquitus enim cœna ab ouis auspiciabatur, malis finiebāt. Erit uenustius, si longius trahatur, ab ouo usque ad mala, id est, toto colloquio, tota navigatione, aut toto opere. Qui rem alius repetunt quam oportet, notantur illo uersu Horatiano.

Troianum bellum gemino exordior ab ouo. Qui a primis initijs repetunt, ἐκ τῶν ἄρῶν id est, a radicibus, et a stirpibus imis exordiri dicitur, qui nihil preterea mittit ordine narrat, et a capite usq; ad calcem, quod alibi retulimus, Grecis ἀνοδῶν dicitur et ἀρῶν.

Virtutem & sapientiam

uincunt testudines. LXXXVII

Iulius Pollux lib. ix. de rerum uocabulis, scribit hoc carmen olim prouerbio celebratum fuisse:

Εἰς αὐτὴν ἡ ἀρετὴ τῶν σοφῶν κινεῖται χελωνῶν. id est: E i uirtutis testudinibus, et sapientia cedit.

Ei si aut uelut enigmas, inuies pecunia longe plus posse, quam aut uirtutē, aut sapientia. Antiquitus enim Peloponnesum nominis χελωνῶν, id est: testudo dicebatur, propter infestitatem in eo testudinis figurā. Teflem huius rei citat Epollides, qui in fabula, cui titulus, Captiui, ὄβολον dixerit κατὰ χελωνῶν, id est: oboli pulchre testudinis. Consimili forma dictum est illud: Multas noculus sub tegulis latitare, et bos in lingua, que suis retulimus locis.

Sacra hæc non aliter constant. LXXXVIII

Sacra hæc non aliter constant. Hoc adagio licebit uti, si quando fatebimur culpam, sed que rei locoue conueniat: ueluti si quis in balneis agat impudentius: aut rusticus in natiui: aut in compositionibus ebriorum intemperatius: aut inter mulierculas ineptius: aut inter aulicos disimulantius: aut inter sophistas loquacius: aut apud populum adulantius. Ausonius nuptialis Centonis excusans licentiam: Etenim fabula est, inquit, de nuptijs, et uelit noluit, sacra hæc aliter nō constant. Sumptum a sacris, que certis quibusdam ceremonijs peraguntur: de quibus si quid demutes, piculum admissum putetur. Plutarchus in commentario de audiendis poetis: θυσίας μὲν γὰρ ἀρχοὺς καὶ ἀναστάσης ἵσμεν, οὐκ ἰσχυρὸν δὲ ἀμυδοῦ οὐδὲ ἀλύσει τὸ ποικίλον, id est: Sacra enim absque choris ac tibijs nouimus. Non nouimus autem absque fabula ac mendacio poetism.

Sequitur uer hyemem. LXXXIX

Sequitur uer hyemem. Hoc adagio rerum uices significans, necessario sibi succedentium: ut si quis iudicem in rebus afflicti, animum sciendum spe melioris, dicat: Sequitur uer hyemem, id est, tristibus succedent letiora. Ita Pindarus in Isthmiorum hymno quarto, γῆν δ' αὖ μετὰ χειμέριον ποικίλων μηνῶν ἴσσομεν χεῖρῶν ἐπε φοινικίους ἄνθ' ὄσους. id est: Nunc uero uersum post hybernam multiplicium mensium caliginem, terra ueluti purpureis floret rosis. Ausonius in præfatione monosyllaborum: nonnihil abusu est prouerbio. Vi in uetere uerbo est: Sequitur uer hyemem. Iam similitum nugaram subtexo nequitiam.

Venerem iustitrandum.

Ἀφροδίτῃ ἔρηθ' οὐκ ἐμποιώμιμ'. id est: Venerem iustitrandum non punitur. Sensus est, amantium iustitrandum irritum esse: neque ad deos quicquam pertinere, tanquam iocofum: Et auctore Nafone:

Iupiter ex alto perioria ridet amantum,

Et iubet Aëlios in freta ferre notos. Et Horatius:

Ridet hoc inquam Venus ipsa, ridet

Simplex nympha: Tibullus:

Perioria ridet amantū Iuppiter, et uentos irrita ferre iubet

Cittator hoc adagium a Platone in conuiuio. Meminit et Procopius in epistola ad Eriphanū ultima καλῶς ἔρα ἰδὲ τὸ τῶν ἐρωῶντων πᾶσι ἢ παροικίαι, ἢ ἀρ' ἐπιτοχῆν ἐδὲ λαοί, ἐν γῆν ἄλλοι αὐτοῖς ἐκ δειῶν ἔσασκελλεταί. id est: Pulchre nouit amantū affectū prouerbū, etiā si peierare uoluerint, ueniā illis a dijs pollicetur. Desecti pōt ad quoduis promissum, cuius fides præstanda non uideatur.

Tanquam meū nomē: tanquam digitos xci

Prouerbiales hyperbole sunt: tanquam meum nomen, et tanquam meos digitos teneo, si quando promptam, certamq; memoriam significare uolumus. Martialis:

Totis diebus Afer hæc mihi narras.

Et teneo melius ista, quam meum nomen. Iuuenalis:

Tanquam unguis digitosq; suos.

Nihil magis meminimus, quam proprii nominis, unde et uita defunctos olim suo nomine inelamabant. Et proprii nominis oblitum, dicitur prodigiose obliuiscētie hominū.

Antiquitus in digitis cōpūs peragebatur. Exerta ea de re libellus Beke. Quin hodieq; numerādi imperiū et obliuolum per iocum rogare solent, quot in manibus habeat digitos.

Plutarchus in commentario, cui titulum fecit, quo pacto quis intelligere possit se profecisse, scribit olim morem fuisse, nomina digitorum ediscere: hisq; in metu tanquam remedio fuerat uti.

Ipsius uerba subscribā: οἱ μὲν γὰρ ἐκμεμασμένοις τὰ ἑῶν ἰδίῳ ὀνόματι δακτύλων, χεῖρας ἡδὲ τοῖς φθῆσιν αὐτοῖς ὡς ἀλεξιπικτοῖς, ἀρῆμα κατὰ τὸ ἐρωῶντος ἕκαστον. id est. Quidā enim ediscunt suorum nomina digitorū, eisq; cōtra pauores utuntur, tanquā ad depellenda mala remediū habeāt, paulatim singulos recensentes. Que uero sint digitorū apud Grecos uocabula, Gellius in notis Atticis indicauit. Cælius Calceagnus, ut indicat Aleander, mauit intelligi de nominibus Daetylorū ἰδεορων, de quibus nonnihil attingemus in prouerbio: Cælius in ferro, licet in Plutarcho, ἰδίῳ legator, non ἰδίῳ.

Bonorum glomi.

Ἀγαθῶν ἀγαθῶν, id est: Bonorum glomi: de opibus extructis et affatim accumulatis. Sumpta metaphora a glo-mere textorio, cui fila sunt obuoluta, aut certe ligno illo textorio, cui filorū maxima uis est obuoluta, quod idē πνιῶν uocāt. Videtur autē allusum ad uocem in Agathide et Agathi: perinde ut Thucydides i Euriptidis epigramate Athenas ὄδ' ἐξ ἄλλοι ἐξ ἄλλοι, uocat, id est: Græcie Græciā. Etia filibro quinto tribuit hæc sententiā Pindaro. Et quemadmodum ἕχρατα ἐχέτωρ, id est: postrema postremorū. Itē κακὰ κακῶν, id est, mala malorum, dicunt Greci: quam quidem figuram Latini non agnoscunt.

Remacu tegitifli.

Esi apud Plautum in Rudente. Rem acu tegitifli pro eo quod est, rem ipsam diuinasti, nihil aberrans. Metaphora sumpta uideri potest a lusu quopiam, in quo diuinator, ut quod alius notasset, summa acu tangebāt: aut lineam, aut calciculum,

edaculum, aut aliud quiddam simile. Igitur acu tangere, perinde est, quasi dicas, ipsissimum punctum attingere, Nam minutissima puncta denotantur acu.

Purgatis auribus. XCIII

Purgatis auribus, pro attentis & uacuis, prouerbium refertur. Plautus in Militie:

Perpurgatis ambo danus tibi operam auribus.

Horatius in epistolis.

Est mihi purgatum crebro qui personet auiem.

Persius quinta Satyra:

Stoicus hic auiem mordaci lotus aceto.

Nam fordes in auribus collectæ auditum hebetant, exemptæ reddunt acriorem.

Purior clauo. XCV

Αυριότες ὄνδ' ὠδ' αἰς. id est: Purior gubernaculo. Comparatio prouerbialis de re uerbeniter inculpata, aut moribus indequaque integris & incontaminatis. Clauus enim nauticus assiduis fluctibus ablutur, ut nihil forditū possit habere. Adagium refertur à Suida.

Decalcaria in carbonariam. XCVI

Quoties fit, ut à re proposita ad aliud quippiam longe diuersum digrediamur, de calcaria in carbonariam decurrere dicitur: siue quā ex uno malo in aliud diuersum incidimus. Tertullianus libro de carne Christi: Igitur, inquit, de calcaria, quod dici solet, in carbonariam, à Marcione ad Apellē. Huic non dissimile est illud Ciceronis in actione pro Murena: Respondeo igitur Posthumio primū, qui nescio quo pacto, mihi uideatur pretorios candidatus in consularem, quasi defultorius, in quadrigarum curriculum incurrere.

Datyli dies. XCVII

Δατύλιος ἡμέρα. id est: Datyli dies. Vibres feliciter successerunt. Sumpsum à Datylo quodam qui apud Athenienses summus est honores consecutus.

Monstrum alere. XCVIII

Monstrū alitur, ubi qd oculi uitij latere significamus: haud scio, an inde supra metaphora, qd monstrā ob pudorē clāculū alitur & oculi alitur. Stigidē Fāphulus i Andria Terentiana, qd prius repudiatis gener, rior suā ad affinitatē repetere retur, suspicās aliquid esse uitij in puella qd celaretur: R epudiatus, inquit, repeto. Quāobrem nisi id est, qd suspicor, aliquid monstrū alit. Ea a quoniā nemini obruidi pōt, utur ad me.

Non curat numerum lupus. XCIX

Prouerbium sapit Vergilianum illud in Bucolicis: Hic tantum Boreæ curans frigora, quantum Aut numerum lupus, aut torrentia flumina ripas. Recte dicitur in hominē impudentem fīraccm. Extat hodieq; uulgo istatū adagiū: Lupus nō ueretur etiā numeratas oues deuorare. Porro fures paulo timidiore cōsueuerunt à rebus numeratis abstinere manū metu, uidelicet, ne hoc indicio deprehendantur. Huic affinis iocus ille facietur in seruis fīraccē, cui nihil erat domi, neque clausum, neque ob signatum.

Ipsis placet. C

Αὐτοῖς ἀρέσκει. id est: Ipsis placet. Vbi rē parū nobis probari, aut causam, nihil ad nos pertinere significamus. Terentius i Andria: Mihi nō fit uerisimile. At ipsi cōmētū placet. Nō admo dū abluat ab illo, suū cuiq; pulcritū. Suis quisq; cōsilijs, suāq; sententiā blāditur. Huc pertinet illud apud Homerū frequē: ἰὼδ' αὖτε θυμῶ. id est: Placuit dīo. Itē illud apud comicos: Sic labiū est animo meo. Et apud Vergiliū: Dijs aliter uisum.

Plato libro de legibus tertio, rē hūi hoc prouerbium,

Spartam nactus es, hanc orna.

Μὴ ἐλαχες ἀώστειν νόμῳ. id est: Spartam quam nactus es, ornā, siue administra. Admonet adagiū, ut quāuisq; prouinciam cuius fors nacti, ei nos accōdemus, proq; huius dignitate nos geramus. M. Tullius ad Atticum, lib. quarto, epistola sexta: Reliquum est: ἀώστειν νόμῳ τῶν νόμων. Non me hercle possum. Et Philoxeno ignosc, qui reduci in carcerem maluit. Idem ad eundem libro primo: Eam causam, quam mihi dicit obligis, ἀώστειν, non modo nunquam deseram, sed etiam si ab illa deseram, in mea pristina sententia permanebo. Theocriti Scholiasies indicat allusum ad hoc prouerbium in Hodoeporis.

Αὐτοῖ μοι ποτέριδ' ἢ ἐντοῖ βοουκολιάδου. Τὰν σαυτῶ πείρω ἔχει τὰς δ' ἄρας, id est: Mecum i sibi certa, simul i sibi pacito tauras. Et terram calcans propriam, ne desere querens.

Prouerbium igitur ad uarios usus licetib accōdem: uel cū adnōnēbimus, ut suā quisq; personā, quā suscepit cū decore tueatur. E piscopos es, ne satrapā agas, sed episcopū. Marius es, cura que marii sunt officia. Aulicus es, aulicū age. Iudex es, ne iam amīcū, aut inimicū, sed iudicē agas. Principatus tibi cōtigit, principis officio fungere. Priuatus es, ut priuati tē gere. Sic propemodū usus est Aristophanes: Nā hūc inscribitur comœdia, cui titulus, θεσμοφορέϊσσοι.

Χειρὶ πικρῶν ἀνδρῶν πρὸς τὰ δ' ἄμαματα Ἀδ' ἰ ποίησ, πρὸς ταῦτα τὸς ἡρώωνες ἔχει. id est: Decet poetam accommodari moribus.

Vt inque ad argumenta, que tractauerit.

Vel cum inebēimus unumquēq; sua forte contentū esse oportere, quæcūq; cōtigit. Quem admodū enim peritus gubernator, in omni tempestate bonum præstat nauicrum: ita uis sapiens in omni fortuna sapienter se gerit. Est ãplares familiaris, sapienter administra. Non est, utere paupertatis commodis. Contigit eruditio, utere ad bene uiuendum. Non contigit, ne maceretur, sufficit pietas ad consequendum salutem. Plutarchus in commentario πρὸς τὸν εὐδὸμίας, admonēs, ut suā quisq; fortē boni consulat: ἀώστειν, inquit, ἐλαχες ταύτην κόσμη. id est: Sparta tibi obuenit, hanc orna. Quod cōsine est illi Platonico: τὸ ἡδὸν εὐ ἡδὸν. id est: Quod presens est, bene dispone, siue boni cōsile. Hanc sententiam passim in principum aulis inculpi oportuit, ἀώστειν ἄρα χεῖρ, ταύτην κόσμη: quorum uix illum reperis, qui uere cogitet, quid sit principis agere personam, quise sua ditione cōtētus, non conetur aliquid imperij sui finibus addere: Principis munus est modis omnibus reipublice commo dīs prouidēre: publicam tuiri libertatem: alere pacem: excludere quān minimo suorum exitio maleficia: dare operam, ut sanctos & integros habeat magistratus. Cum igitur harum rerum securus, iudicē alea, salat, forator, musicator, uenator, negociator, breuiter, alibi intentus est totus, uim occinendam est adagiū, ἀώστειν ἐλαχες, ταύτην κόσμη. Rursus ubi neglecta, que contigit ditione, fors agit, alienis inhians imperijs: suos in summum adducit discrimen, suos exhaurit funditus, scq; pariter & uniuersam firuam alea belli subscit, ut unum aut alterum oppidū adiacet suis finibus. Tum fuggerendum adagiū: Spartam nactus es. Nihil principi pulchrius, quān ut hoc quicquid est regni, quod fortuna dedit,

sua sapientia, virtute, diligentia reddat ornatus. Cōtigit op-
pidulū: imitator E paminonā: sic ut frigidū illud oppidulum
tua opera multo reddat celebris ac locupletius. Cōtigit Fe-
ra & intrāstabilis natio: da opera, ut eā paulatim cicare &
legibus obiecterantē reddas. Cōtigit regnū parū splendidū:
noli uxare finitimos, sed hoc quod habes citra alienū detri-
mentū, exorna. Vix unquā feliciter existit, peregrine ditionis
affectatio. Quasdam nationes, ingenū, ac lingue sonus disere-
uit, ut Germanos & Hispanos: quosdā ipsa natura didicit,
ut insulares mari, i talos mari simul & Alpiū montibus. Non-
nullus casus suos terminos dedit. Si quisq; quod nactus sit, ni-
tatur ornare, nimū ubiq; floribunt omnia. Et inter amicos
nempe Christianos, omnia erunt omnū cōmunia. Nūc sepe-
numero fit, ut dū aliena labeficāre nitimur, nostra funditus
subvertantur: ut felicitatē cedat verū, tanto nostrorū citiūm
sanguinē, tantis sumpptibus, tot periculis, tot sudoribus, tot
orbantibus, tot deniq; nunquā enumerādis malis, eminus titū-
lū nescio quem inane, & magni nominis finitū. Xerxes,
Cyrus, Alexander Magnus, & utriusq; diuitius, & verio-
rem gloriā essent cōsecuti, si suas ciuitates recte administra-
re, quam alienas armis uocare maluissent. Carolus Burgun-
dionum dux, huius proaux, si uim ingenij quo pollebat, si
magnitudinem animi contulisset ad sua locupletanda potius
quam ad expugnāda aliena, nec infelicem moriē oppetisset in
bello, & inter laudatissimos principes haberi poterat. Ma-
gna pars nostræ ditionis id temporis fandi quadam peste te-
nebatur. Stultissima uidelicet, sed omnū perniciosissima dis-
sentione, omnibus in duas factiones diuisis: quarū alteri nomē
erat ab hano, alteri a pisce asello. Pugnatat ciuitas cum ciui-
tate, iucis cum nico, donus cum dono. Sepe, quos idem le-
dus ungebat, factio diuersa sequebatur: & fratre a fratre,
rupis naturæ uinculis distrabebat. Passim latrocinij, iurgij,
caedibus, rapinis seruebat omnia. Et interim bonus ille prin-
ceps, perinde quasi hec nihil ad rem pertinere, procul alio-
rum oppugnabat moenia. Carolus Galliarum rex, huius no-
minis octauus, peragrata Italia, reuersus est ad suos: sed tanto
suo, suorūmq; malo ac periculo, ut pauentur eius felicita-
tis. Denique sunt quā affirmēt eum ad senectutem peruenire
potuisse. si Italiam italis reliquisset. Quid dicā de Philippo,
huius Caroli patre? Adijt Hispaniā, nō Martis alē exper-
torus, sed accersitus ad regni partem capessendam, pacata
indiq; oia. Et tamē hāc tam felice peregrinationē, quam leu-
iuit patriā, nō frenandis exactionibus expulsa. Ipse magno stu-
te periculo, nō semel laborauit. Franciscū Bassidiū archiepi-
scopum Byzontinū amisit, utrimodis omnibus, incōparabili-
lem. Sed tamen utcumq; redijt, non licuit ipsam illis iā de sangu-
ine. Denuo reliquit suos, leuissima iactatus tempestate, delatus est
in Angliā, iū temporis nō admodū equā nostratibus. Quid
illuc acciderit, quid passus fuerit, quod pollicitus, quo pacto
dimissus sit, nō libet cōmemorare. Seruiuit necessitati, fātor
& ignosco: sed quid erat necesse, in eā uenire necessitatem?
Nec ijs admonitus malis, de repetēda patria cogitauit. Hispa-
niæ reuulsēde erat, ubi periret iuuenis ad res maximas natus,
nisi ipse sibi suā inuadisset felicitatē. Atq; uixu hominis mors
simul & patriā optimo principi, & Maximilianum unico
orbauit filio. Quid dicā de Christianissimo Francorum rege
Ludouico, eius nominis duodecimo? Adortus est Venetos, id
tempus, ut uidebatur, inexspugnabiles, unico cōsilio tot oppi-
da restituit Romano pontifici Inlio, tot imperatori Maximi-
liano, tot sibi recepit. Redijt rebus felicissime, sicuti uideba-
tur cōfēctis. Verū quantum malorū pelagus hinc exundauit in

Gallorū: qui suo sanguine tot insignes inuiphos Iudio peperes-
rant, eiusdē opera, matore sanguinis lactura, ex itahe finibus
ciecit, parū hoc, & quo nō tantē ignominie stigmatē nota-
uit? Quod ni Iulius mors interceptisset, nihilis regnū illud
totius orbis florentissimū funditus euersum. Quid autē de se-
renissimo Scotorū rege Iacobo cōmemorē? Is ur ab soluta fō-
licitatē, absolute laudi adlitterat, si ppetuo suis se finibus cō-
tinuisset. Erat ea corporis specie, ut uel procul regē posses
agnoscere. Ingenij uis mirā, incredibilis rerum omnū cogni-
tio, inuicta animi magnitudo, uere regia pfectior subtilitas,
summa comitas, effusissima liberalitas. Denique nulla uirtus
erat, que magnū deceret principē, in qua ille nō sic excelle-
ret, ut inimicorū quoq; suffragio laudaretur. Cōtingeret itor
Margareta, serenissimi Anglorū regis Henrici octauū soror:
ea forma, ea prudentia, ea in mariū charitate, ut nō aliam
in superis optare potuisset. Regnū Scotie, quod multis & opi-
bus & celebritate incolarū, & splendore fertur cedere: sic
suis uirtutibus illustrat, sic exorcat, sic ornatur, ut uerum
egregij principis laudē meruerit, si intra hoc glorie sue sta-
dium cōstitisset. Sed o nūquam felicem regno, yaro principi,
regis discesum. Dum nimū amico in Gallorū regē animo,
quo Britaniæ regē magnus uerū nimis Gallias impetientē auer-
teret, & ad insule sue defensionē reuocaret, egressus regni
sui fines, Anglos bello lacepsit. Quid multi? Fortiter quidē,
sed infeliciter perijt, non tam sibi quān regno. Perijt adhuc
euo uigēs. Diu Scotia tanto principi, diu Margareta tali ma-
rito, diu filius: nā filius ex ea sustulert, tali patre suū potuis-
set, atq; ipse iucissimū & his oibus & sua gloria, nisi sibi uiti-
inuidisset. Cæsus est nū cum fortissimo patre filius, & filius
ex patre dignissimus, Alexander archiepiscopus, titulo diu
Andree: iuuenis quidē uiginti ferme natus annos: sed in quo
nulla cōsummati uirū laudē desideraret. Mira forme gratia,
mira dignitas, heroica proceritas, ingenū placidissimū qui-
dem illud, sed tamē ad cognitionē omnū disciplinarū accer-
simū. Nam ubi suū cū eo quondā in iorbe Senensi domestica
cōsuetudo: quo tempore a nobis in rhetorū præceptis, Gre-
cancicūq; literis exercebatur. Deū immortalem quā uelox,
quā felix, quā ad quāuis sequax ingenū, quā melis si-
mul cōplecti poterat. Eo dē tempore discebat iurecōsultorū
literas: nec eas admodū gratas, ob admixtam barbariem &
odiosam interpretū uerbofinitē. Audiebat dicendi præcepta,
& prescripto themate declamabat, pariter & calami exer-
cens & linguā. Discebat Græcæ, & quotiā quod traditum
fuerat, statō reddebat tempore. Horis pomeridianis, musicis
operā dabat, monochordijs, tibijs, testudinū. Modalabatur
& uoce nōnunquā. Ne ipsū quidē cōiunij tempus sudiorū
uacabat fructū. Sacrificijs perpetuo saluorū aliqūe libri reci-
tabat: puta decreta pontificū, aut diuū Hieronymū, aut Am-
brosiū: nec unquā recitatis uox interrumpebatur, nisi si quid
alteruter doctorum, inter quos medius accumbabat, admo-
nuisset: aut ipse parum asscquens quod legebatur, sciscitatus
esset aliquid. Rursūm a cōmuni fabule, sed breues, & he
quoque literis condite. Proinde nulla omnino uite pars uac-
abat studio, nisi que rei diuine, somnoq; daretur. Nam etiā
quid superfuisset temporis, quod tam uarijs studiorum uici-
bus nō suppetebat: tamen si quid forte supereret, id histo-
ricorum lectiōni dabat. Nam hac cognitione precipue ca-
piebatur. His itaque rebus factam est, ut adolefcentibus nix-
dum decimum octauum egressus inuicem, tantū in omni litera-
rum genere consecutus fuerit, quantum in quouis uiro iure
murerit. Nec illud in hoc uis uenit, quod ferē solet in alijs, ut
ad literas

P. 126.

M. 126.

M. 126.

ad literas felix, ad bonos mores minus esset appositus. Verendum mores erant, sic tamen, ut miram agnosceres prudentiam. Animus sublimis, et ad fordidis istis affectibus procul semotus: sed ita, ut nihil ad se ferocitatis, nihil fastidij. Nihil non sentiebat, per multa dissimulabat: nec unquam ad transcendendum poterat incitari. Tamen et natura lenitas, animiq; moderatio. Salubris impendio delectabatur, sed cruditis ac minime dentatis, hoc est, non nigro Momi, sed candido Mercurij sale tinctus. Si quid turbae domi natu fuisset, inter famulos, mirum quanta dexteritate, quatoq; candore solius sit co ponere. Denique religionis erat et pietatis plurimum, superstitionis nihil. In summa nemo fuit dignior, qui ex rege, et ex illo rege nasceretur. Vtinam autem in parentem pietas, quam fuit admirabilis, tam fuisset et felix. Comitatus est in bellum, ne usquam patri deesset. Quae so quid tibi cum Maeuore, omnium poetico rum deorum stupidissimo: qui natus, imo qui Christo eras initiatus? Quid isti forma, quid isti aetati, quid naturae tam miti, quid ingenio tam candido, cum tarantularis, bombardis, et seris? Denique quid crudito cum actet? Quid episcopo cum amicitia? Imposuit nimirum tibi immo dicca quae da in parentem pietas, dumq; nimis fortiter amas patrem, infeliciter cu patre caesus occubuisse. Tot naturae dotes, tot uirtutes, tot eximias spes, unica pugne procella absorbuit. Perijt et nostrarum reru nonnihil. Nempe quod in erudiendo te sumptuosus opere, quodq; mea partum industria mihi in te iudico. At quatus felicitatis cumulus, nisi genius aliquis malus regē huc impulsisset, ut regni sui limites egressus, in alienis agris cum ferocissima gente Martem experiri uellet. Vtinam quod praeclearē cōperat, perficere maluisset, hoc est, τῶς ἀγροῦ ἢ π. ἐλαχέ κοσμήσθ. Regibus proprius ac pulcherrimus laudum campus intra regni fines est. In apu gente caetera quidē huc et illuc uolatu diuagatur, solus rex, ut aculeo caret: ita pro portione corporis alas habet multo minores, ut ad uolatu parū sit idoneus. Veteres ita Venere m fingebāt, ut pedibus testudinem premeret: id iuuenetes, matrem familiaris ab aedibus nusquam oportere discedere, quippe cuius omne officium intra domesticos parietes continetur. Atqui multo magis ad rem pertinebat, principem hoc admodum neri symbolo: qui si quid peccat, non intus familia, sed orbis totius malo peccat. An parum est domi negotiorum, ut fors sint accersenda? Tanta est ubiq; scelcrum sentina, tot sacrilegia, tot latrocinia, tot oppressiones, tot iniuriae, tot contumelie, tot magistratū corruptela, tot leges, aut a tyrannis instituae, aut in tyrannidis ministerium detorte, ut illa minuitiora ne dicā, neglectas oppidorū uias, collabentes aedes sacras, incuratas fluminum ripas. His ita mederi, ut in remedia quam minimū de sanguine tuorū impendas, ut res publica beneficium sentiat: non sentiat impendū, an nō egregiū principis munus, et immortalē laude dignū. Quod si cupis omnino gloriae tuae pomeria ultra dititionis tuae fines extendere, fac ut qui finitimi sunt, magnitudinem tuam benefactis, nō malefactis experiantur. Exaris uillas, proteris segetes, demoliris urbes, abigis pecora, trucidas homines, atque ita denique te magnū de claras. Bellū certanē, si id cum latrone suscipisses. Hesiody scripsit, malum uicium, magnam esse noxam: contra bonum, ingens esse comodum. Hoc in te probent finitimi tui: fac ita te mirentur magnum, ut ament benignum. Verum satis iam dolori nostro, satis datum discipuli memoriae. Superest ut ad prouerbiorum recensitorem redeamus.

Contingit & malis uenatio. II

Διδόται ἢ κακοῖσιν ἄγρια, id est, Contingit et ignas

nus ē uenatu praeda, ubi qd feliciter obtigit immereti, quodq; fortune magis, quam illius industrie sit acceptus serendum. Allegoria sumpta a uenatu, in quo uel praecipue dominatur fortuna. Virtus minimū adfert momenti. At eruditio nemini cōiungit ni labore parca. Regnū obuenit dormientibus, opes affluunt, cessantibus noniungit: honores accidit etiā fugitantibus: caeterum quae uere bona sunt, nostra industria parca tur oportet. Suspicio inde nati, quod olim mos fuerit, quod uenatu captum esset, omnibus impartiri, etiam immerētibus. Ita Theocritus in piscatoribus: ὧς ἢ τῶν ἄγρων τοῖς ἐλατὰ ἄντρα μεστῆσθ, id est, Sic ut uenatum partiri insonnia cuncta. Prouerbiū refertur a Suida.

Ire per extentum. III

Prouerbiali figura dixit Horatius: Ire per extentum finem.

Pro eo quod est rem factū per quam difficile prestare: neque uel tantillū aberrare. Sumptū a finibus, ut Acroni placet, qui nō sine summa arte, summoq; usu, per finē protēsum ingrediantur. Queres, sicut cōiungere licet, prisci ingētū miraculo fuit. Hodie nihil uulgatius.

Horatij carmen hoc est:

Ille per extentum finem mihi posse uidetur Ire poeta, meum qui pectus intanter angit.

Annus est. IIII

Arbitror nemini dubium fore, quin illa quoque inter pro uerbales hyperbolas referri debeat: Annus est, seculum est, atque id genus alia. Tercientis in seipsum exarclant: Et non si mores mulierum. Dum conuulsi, dum moliantur amicus est. Idem alibi: Iandandum aetatem, pro admodum dudum. Plautus in Asinaria: Aetatem uelini feruere, Libaniū qui conueniam modo. Et seculum est, quod nihil abs te redditor literarum. Proinde tempus praelongum huiusmodi figuris significabimus.

Dies adimit aggritudinem. V

Menedemus in ἔκδοτῶν ἡμωσφορμῶν Terentiana, nominatum adagij nice refert: Aut ego, inquam, profecto ingenio egregie ad miseriam natus sum, aut illud falsum est, quod uulgo audio dici, diem adimere aggritudinē hominibus. Eodem spectasse uidetur Sophocles in Aiaec flagellifero: ἔξδόν τ' ἄλλ' ἢ μὲν ἄρ' ἔσθ, id est, Tempus enim facilius denu.

videlicet quod omnia leniat, molliatq;. Ouidius: Quod male fers, assuesce, feres. Bene multa uetustas lenit. Euripides in Alceste: ἔξδόν τ' ἄλλ' ἢ μὲν ἄρ' ἔσθ, id est, Tempus dolorem leniet.

Lucerna adhibes in meridie. VI

Λύχνον ἐν μεσημέρῳ θέσθ, id est, Lucernam accendis in meridie, id est, facis non suo tempore. Aut explicas, quae per se sunt clarissima. Quorsum enim lucernae opus clarissima luce? Non uideri potest ad ridiculo Diogenis factio, qui adhibita interdu lucerna, rogatusq; quid nam sibi uellet, respondit: ἀνεσπορὸν ζῆτος, id est, Hominem quero, quem admodum testatur Diogenes Laertius.

Soli lumen inferre. VII

Quintilianus institutionum oratoriarum libro quinto, titulo de usu argumentorum, simillima huic figure dixit, cum soli lumen inferre, qui rem per se euidētissimam conuertur argumentationibus probare. Videtur idem cum illo, quod alio retulimus loco: ἄλλο τὸ φῶς δ' αὐτῶν ζῆτος, id est, Soli mutare lumen.

Homeri, prouerbiorum uice sunt usus pati, quid uentus est illud inter adagia referri, qd est apud eum poeta perquam frequens: *ἄνεμος ἄνεμος τὸ καὶ ἰδιώτης*, id est, *frons est uentus est astus.*

Quoties res ex omni parte feliciter procedit. Item illud crebrum apud eundem:

Τὸ δὲ θεῖος μὲν ἔστι κυβερνήτης τὸ δὲ βασιλεὺς, id est, *Ast illam uentusq; gubernatorq; regebat.*

Cum ad fortune fauorem accedit etiam industria.

Parni scaphula.

XVII

τὸ πάρος σκαφὶς ἰσθμῶν id est, *Parni scaphula. Conuenit in eos, qui ob res minutulas multum litium, et querelarum movent. Sumptum a Parno quaerenti, qui ob nauiculā creptam, populo molestissimus fuisse legitur. Autor Diogenianus.*

Ne puero gladium.

XVIII

μη ποῦδ' ἴ τὸν μάχεται, id est, *Ne puero gladium, subaudiendam, commiseris. Allegoria prouerbialis, admonens non esse mandandum potestatem, uel adultiscentibus, uel imperitiis, ac stultis: qua tum in suam, tum aliorum perniciem fuit abusuri. Ne iuueni commiseris administrationē pecunie. Ne puero gladium. Ne regnum impuberi. Ne puero gladiū. Ne stulto concionandi apud populum partes delegaris. Ne puero gladium. Ne magistratum mandaris stultis. Ne puero gladium. Ne inrudito, parumq; cordato commiseris episcopi munus. Μη ποῦδ' ἴ μάχεται*, Plutarchus in libro, cui titulus: *Ὁ δὲ καὶ γυναικῶν κακὰς ποῦδ' ἄλλοι*, citante Stobæo: Nam is liber nondum emerfit in lucem. *μη ποῦδ' ἴ μάχεται ἢ παρὶς μὲν φασίη*. Eγὼ δὲ φαίλω ἄρ, *μη ποῦδ' ἴ πᾶσιν*, *μη δὲ ἀνδρῶν ἀποῦδ' ἄλλοι*, id est, *Ne puero gladium, ait prouerbium. Ego uero dixim: Ne puero diuitias, nec uero imperitiam. Significat pecuniam pestiferam adultiscentibus, uero insensitiā. Item in problematis Symphacis: Εἰδὲ μὲν, ὁστέον ὠσπερ πασιμ ἀγγεμῶν μὲ δ' ἀναμῶντοισ, αὐ δ' ὄρου καὶ ἴσφορ, ἀλλὰ τ' ἀλατὰ γὰρ Ἐ σφῶδ' ἄρ.* id est, *Sin minus, dare oportet, ueluti pueris non ualentibus conqueſcere: non hastam, aut ensēm, sed crepissiculum, aut spherā. V superat et Athenæus libro dīpnosophistarum quinto, in philosophum, cui commissum esset imperium. Non igiturqueq; diuersum est ab hac forma, quod eleganter simul et grauitur dictum est ab Henrico Britannie rege, eius nominis septimo, uero tum acri iudicio, tum Laconis dictis mire ualentis, cum theologum quempiam ex horam genere, quos mendicantes uocant, concionantē audisset: isq; effreni lingua in principum uisum, magna non libertate, sed inſanā de bacchatus fuisset. Nam sunt, qui hac quoque uia, finem affeſcent. V idebatur, inquit, ferioſi manibus commissus gladius.*

Lindij sacrum.

XIX

Λινδοῖοι τὸ δουλοῦσιν, id est, *Lindij sacrum, subaudi, faciunt. Dicebatur in eos, qui in anſpicato rem diuinā faciebant: Sumpsum ab historia, cuius meminit etiam Laſtantius in institutionibus Christiane religionis, lib. primo. Hercules olim agricolæ cuidā Lindio duos boues per uim eripuit: et maſta is illis, cōmuniū sibi parauit. Senex autē Herculi comedenti: cū nulla in eū maledicta congereret, uoluptati pariter et risui fuit: ita ut Hercules dixisse serā, nullū unquam cōmuniū sibi incidiū accidisse. Sed haud ab re fuerit ipsa Laſtanti uerba sub scribere. Apud Lindiū, inquit, qd est oppidū Rhodi, Hercules sacra sunt: quoru à ceteris longe diuersus est ritus: si quidem non ὠφρμῶν, ut Græci uocant, sed maledictis et execratione celebrātur. Eaque pro uiolatis habet, si quando inter so-*

lennis ritus, uel imprudenti alicui excidit bonum uerbum. Cuius rei hæc ratio redditur, si tamen illa esse in rebus uicissim potest. Hercules eū cō delatus esset, famenq; patere tur, aratorem quendam affecit operantem, ab eoq; petere cepit, ut sibi unum bouem uenderet. Enimvero ille negauit fieri posse: quia spes sua omnis colende terræ duobus illis uicenis nitere tur. Hercules folita uolentia usus: quia unum accipere non potuit, utruq; sustulit. At ille infelix, cum boues suos maſtari uideret, inuentionem suam maledictis illis esse, quod homini eleganti et urbano ætissimum fuit. Nam dum comitibus suis epulas apparat, dumq; alienos boues deuorat, illum sibi amarissime comiciantem cum risu et cacubinīs audiebat. Sed postquam Heracles diuinos honores, ob admirationem uirtutis deferri placuit à ciuibus, et ara posita est, quam de factō, *Ἐδ' ἄν γομ, id est, bonis iugum nominauit: ad quem duo imitti boues immolerentur, sicut illi, quos abstulerat aratori, eunq; ipsum sibi constituit sacerdotem: ac cepit ipsam maledictis semper in celebrandis sacrificiis iteretur, quod negaret se unquam unum uicidum. Hicisq; Laſtantiā reddidimus uerba. Zenodotus uidit, hunc apud Lindios incoleſſe morem: iubente etiam oraculo, ut inter peragenda sacra, conuicia que dam iactarentur. Meminit huius et Gregorius Nazianzenus in orationibus ſtellenicis. Adagium ad multos usus accommodari potest, uel ad rituſum conuiuium, uel ad rem quampiam, malis omnibus insitutam.*

Megarenſium lachrymæ.

XX

Μεγαρέων δάκρυα, id est, *Megarenſium lachrymæ, dicebantur uel fite, nec ex uero dolore proficte, uel in adale. Diogenianus ad huiusmodi refert historiam. Bacchus quidam Corinthius, Clytij Megarenſium regis filiam uxorem duxerat. Ea defuncta, Clytius complures uirgines et adultescentes Corinthum miſit: qui in funeralibus pompis, puellam deplorant, lachrymis utiq; ſictis, ut qui conducti plorant in funere, dicunt.*

Et faciunt propè plera dolentibus ex animo.

Contra Ituenalis,

Ploratur lachrymis amissa pecunia ueris. Stuidas aliam adfert causam. Apud Megarenſes enim permultam alij copiam esse. Huius acrimonia multis exprimi lachrymas uel inuitis. Proinde apud Aristophanem, qui lachrymatior, alium ofuscere pro iocum dicitur. Igitur si ad simulatum dolorem accommodes, prouerbium affine fuerit illi: Flore ad noueræ tumulum.

Ventus neque manere ſinit, neque nauigare.

XXI

Ἄνεμος οὐτε μάνειν ἐξ, οὐτε πλῆρει, id est, *ventus neq; manere ſinit, neq; nauigare. Philoſtictes apud Aeschyllo: Εὐδ' οὐτε μὲν μῆρ ἀνεμῶν οὐτε πλῆρ ἐξ,* id est, *Vbi nec manere, nec ire uentus amat.*

Simillimum est illi: Lupum aurius tenco. Vfus erit, ubi quis in eas rerum angustias incidit, ut nec relinquere negotium sit integrum, nec absoluedi sit facultas. Mutuo ſumpsum meti phora à ſenſiſſima ueniorum tempeſtate, cum nauis et periculoſiſſima est nauigatio, neq; tutum tamen ancoram iacere. Quærtius lib. viij. citra figuram extulit hoc paſſo: attonitissiq; aurius lupus aurius, nec progredi, nec conſidere at debet. Refertur à Diogeniano.

Vulpes non iterum capitur laque.

XXII

Ἄλλ' οὐκ αὐδῆς ἀλαπτῆς πᾶρτος, id est, *At non iterum*

rum imples laqueis, subaudiendum, capitur: *Quis sapit: οὐ δὴς πρὸς τὴν αὐτὸν προσερχέσθαι λιθῶν.* id est, Non iterum ad eundem offendit lapidem. *Strepit* est hominis, in malum gestulatum iterum incidere. In *Pluarchi* collectaneis effertur hunc ad modum, *Ἀλώπικος Διαφύρσιος πῶτας αὐδῆς σὺχῆ ἑλάσκετος.* id est, *Vulpes* que semel effugit laqueos, non capitur iterum. Hinc autem nati natura in se est astuta, quemadmodum leonibus audacia. Sic *Pindarus* in *Isthmij* hymno quarto, *τολμᾶς ὕψ' ἐκείων θυμῶν ἐρεβρεμέτων θύραμ λεόντων ἐν ποσσὶ, μῆτιρ δ' ἄλωπικῆ,* iurum fortem ob robur leoni, ob prudentiam vulpi comparat.

Abydena illatio.

XXIII

Ἀβυδῶν ἐπιφύρομα. id est, *Abydena illatio, sine irruptio.* Dicitur solum, nisi quis obstreperet, aut conuiuantibus, aut aliud quippiam agentibus, et tumultu molestanti adfert. *Zenodotus* ait exire prouerbiū apud *Eudoxum* in fabula, cui titulus, *Supposititius.* Atq; hinc esse natū, quod olim *Abydenis* mos fuerit, si quem ciuem, aut hospitem acciperent conuiuio: preeterea in sacris ac solemnibus epulis, ut post inguentiū et coronas, infantes ad nuptialibus inducerent, circumferretorūq; suauitatis. *Vagientibus* autem et clamantibus pueris, *garrulitibus* item et obstrepentibus nuptialibus, conuiuii tumultuosum et inuicandum reddebatur. Ergo cum amicis aliquot suauiter colloquentibus, interuenit tabula quippiā et inmodice loquax, qui confabulationem sua loquacitate sit in amcenam redditurus, recte dicemus, *Ἀβυδῶν* ἐπιφύρομα. *Tanesi* in quibusdam codicibus, ἐπιφύρομα legi, id est, ac clamatio: uerum, ut opinor, mendose: quandoquidem *Athenis* libro primo *Sophistarum* decimo quarto, mentionem facit huius adagij, demonstrans complurium autorum testimonij, ἐπιφύρομα dici bellaria, sine fecidias mensas: ab inferendo, nō ab acclamando. Ceterum quod in nonnullis codicibus scriptum uisitur *Ἀβυδῶν* non minimū interest ad sensum.

Mendici peranō impletur.

XXIII

Πρωχῆς πῆρα οὐ τιμωλάται. id est, *Mendici peranō impletur.* *Zenodotus* ait ex *Callimacho* sumptum. *Sensus* per se liquet, nempe inexplebilēm esse mendacitatem. Nam quod plura dederis ijs, qui animo sunt mendico, hoc plura petunt. *Delecti* potest uel ad improbos qui semper aliquid flaginant ab amicis: uel in diuites, quibus nihil est satis: uel in principes *Demobocorae*, quorum rapacitate nulle plebis exilationes possunt ex parte. *Aptisimē* congruet in illos, qui libidini, cupiditati, ambitioni, reliquisq; id genus affectibus additi sunt. Nam ijs illud euenit, ut quo intemperantius explent sese, hoc magis magisque stiant, esuriantq;. Id quod imitari etiam euan gentigat *parabola* de filio prodigo, cui ne siliquis quidem contigit expleri famem.

Laconicae lunæ.

XXV

Λακωνικῆς σελήνης. id est, *Laconicae lunæ, subaudiendum, causeris:* aut eiusmodi quippiā. De promissis aut pactis incertis, atq; infirmis dicebatur. Nam ut diuiti, *Lacones*, si quando pactum aequillum proferrent, lunas causabantur: atq; hoc pretextu suffugiebant, quod, ut testatur *Lucianus*, legem tulisset *Lycargus*, ne prelium mirreni, nisi plenilunio. In ceteris item negocijs suspicandis, lunæ rationes superstitionis obscurabant: atq; hinc occasio prouerbij. Ad hoc, ni fallor, allusit *Ma. Tullius* in epistola quadam ad *Atticum*, cuius intui est: *Dionysius*, uir optimus libro septimo. Ego quo nā quarto *Non. Ian.* compeditus dies, nolo eo die in *Albanum* uenire, molestus familie. *Veni* tertio *Non. arum.* Igitur

inde ad *Idem* prid, *Non. Tui* σελήνης quem in diem incipit rat, nescio: sed prorsus cōmoueri te, incommodo ualeitudinis tue nolo. *Quantum* haud me clam est, hoc loco in uulgatis codicibus *ἄνωγ* scriptum esse, non σελήνης. *Nonnulli* ἄνωγ mutauerunt: uerum *sensus* huc uocat, ut σελήνης, id est, luna legatur. *Cum enim* significasset, quos dies obseruasset, aut delectisset ipse, ueluti *superstitiosior*, adiecit de *Aetico*, tui a luna, in quem incidit diem, nescio, lunens est in illius superstitio: sed ita tamen, ut ualeitudinis rationem haberi uelit ab *Attico*. *Conuenit* eam eo, quod alius recessimus: *Accessi* luna.

Lucerna pinguior, & lecytho

pinguior.

XXVI

Λιγνότερος λυχνῆς. λιγνότερος λιχνῆς. id est, *Pinguior lucerna, pinguior lecytho.* *Uadit* iromā prouerbiālis, in eos, qui cum edaces, nihil tamen inde sunt habitiores, quemadmodum *lucerna* plurimum absumit olei, neq; tamen fit unquam saginatio. *Fortassis* non absurde delectetur in homines crasso iudicio, aut hocū deditos, aut uoluptarios. Refertur à *Diogeniano*.

Ad mensuram aquam bibunt, citra

mensuram offam comedentes.

XXVII

Μέτρον μὴ ὕδωρ πίνοντες, ἀμέτρητον μὲν μέτρον ἔδοντες. id est, *Ad mensuram bibentes aquā, citra mensurā offam edentes.* *Zenodotus* scribit hunc uerficulū oracido proditum in *Sybaritis*, in uulgi sermonem abijisse, qui ob immoderatum luxum à *Crotomatis* subijserunt: quemadmodum *alibi* retulimus. *Vnde* poterit accomodari, uel in eos, qui ex summis delitijs, opibusq; rediguntur ad extremā inopiam: uel in eos, qui prope ostere sunt fordidū, parvisimū in rebus minutissimū, in magnis negligētis: cuiusmodi pleriq; ijs uideas mortales. *Est* autem uersus heroicus, qui tamen in omnibus, quos adhuc uiderim, codicibus deprauate legitur. *Restituetur* autem hoc pacto:

Μέτρον ὕδωρ πίνοντες, ἀμέτρητος μὲν μέτρον ἔδοντες. *Consimilis* formæ est illud *Theocriti* in *Bucolicis*: *καὶ φεγγῆ ἐλαίοντα, καὶ οὐ ἐλαίοντα δῖωκα.* id est, *Auersum* insequitur, rursus avertatur anantem.

In toga saltantis personam

inducere.

XXVIII

Saltantis personam in toga inducere, est quippiam facere neutiquam decorum: ueluti si *senex*, aut theologus ineptiat. *Aut* si qui serijs miscet ludicra. *Martialis* in praefatione secundae libri: *Noli* ergo si tibi uidetur, rem facere ridiculam et in toga, saltantis inducere personam.

Inexploratus homo.

XXIX

Ἀβασάνισος ἀνθρώπος. id est, *Inexploratus homo.* id est, *Abasitanus*, ἀβασάνισος, ἀβασάνισος, id est, *Inexploratus*, inexploratus, non probatus. *Suidas* *Aelianum* citat autorem. *Subest* autem metaphora in *ἀβασάνισος*, *βασάνισος* enim cotidiana est, qua solet aurum explorari. *Latini* uocant *indicem*. *Exat* *Chilonis* dictum: *Id aurum esse homini, quod index laqueis est auro:* hoc est, non aliter ingenium hominis auro spectari, quam indicem spectatur aurum.

Abronis uita.

XXX

Ἀβρωνῶν ἐπιφύρομα. id est, *Abronis uita.* *Dionolliter*, ac delitiosè uiuentibus. *Sumptum* a moribus *Abronis* cuiusdam note *hoctarie*: quemadmodum apud nos *Apicius* et *Acipios* luxu nobilitati sunt. *Græci* quædam delicatū, ac molle, ἀβρωνίον et πῶτας ἐβρωνίον appellant: inde ἀβρωνίοντος, *Latini* uicium et opipare uicium. Refertur à *Zenodoto*.

Inest & formicæ & Serpho bilis: XXXI
 Ενεστὶ κέρμινος κέρμινος κέρμινος ὄφρα ὄφρα, id est, Formicæ inest sua bilis, & Serpho sua. Admonet adagium nō esse contemnendam inimicum quempiā, nec illum temere laceſſent dum; quandoquidem nullum animal tam minutū, aut inbecillum, quod irritatum, nō excedat irā. Quadrabit & in hominibus nullis præditis viribus; tamen iudicant molientes, irā, ut solet, animos suppeditant. Serphus minutulum animal non distimile formicæ. Bræfidus, auctore Plutarcho, cum manum in caricis temere misisset, & à mare inibi forte fortuita latente mordere, pape, inquit: Vt nullum est animal tam pusillum, neque tam inualidum, quod laceſsitum, non cui fiat ulcisci sese.

Manu fingere. XXXII
 Manu fingere, est arte curaq; formare. Metaphora sumpta ab ijs, qui è cera, siue argilla fingūt imagines. Lucius Anæstus Seneca in epistolis: Quædam ingenia facilia & expedita: quædam manu, ut aiunt, faciēda sunt. Iuue. lib. i Satyra septima: Exigite ut mores pueri ceu pollice ducat, Vt si quis ceras uultum facit. Tibullus libro primo: Et manibus canas fingere uelle comas. Loquitur de tingente capillos arte. Persius Satyra quinta: Artificemq; tuum ducit sub pollice uultum.

Loerense pactum. XXXIII
 Λοερῶν σάτυριμα, id est, Loerensiu pactum. De fœdibus dictū, cuiusmodi quondam habiti Loerenses, quod fœdere prodito, quod cum Peloponnesijs inierant, ad Heraclidarum partes defecerint. Vel, ut quibusdā placet, quod Siculus eluse rint, non præstita fide. Hæc propemodū Zenodotus. Refertur istidem sermē uerbis ab Eustathio in Bæotian Homeri.

Cassioticus nodus. XXXIII
 Κασσιότινον ὄμμα, id est, Cassioticus nodus. De moribus uasris, ac uersutis dici consueat. Cassion mons est, & eiusdem nominis ciuitas in Aegypto iucina Pelusio. Ei genti quasi genuinum ac gentilitium est, miros quosdam nodos nectere. Huic affine, quod alio diximus loco: κερκιδῶν ἔμμα, id est, Hercules nodus, quo arctissimam atq; indissolubilem amicitiam significamus: In caduceo Mercurialis duo sunt serpentes, masculus & femina, qui medio corporum cōplexu, nodum efficiunt Herculanū. Ab eo superne partes sic ad oculum cōeunt, ut flexu circulum efficiat, inferne simili flexu ad caducei capulum reuocantur, qua parte caudæ item cōeunt utriusq;: Hanc imaginem caducei, adhuc uidere est in nominis matibus antiquis. E quibus opinor symbolum suū mutuatus est IOANNES FROBENIUS, typographorum huius ætatis diligentissimus: & cui plurimū debet sacrarum literarum candidati: nisi quod extra circulum, quæ serpentes faciunt capitibus inter se cōiunctes: addita est columba sceptrum insidens. Hunc nodum Mercurio consecrariunt Aegyptij, inuenientes fœdera non oportere unquam dissoluere, uerum plurimum ualere debere: unde & Herculanio cognomen additū. Quancum Galli, & hæd scio, an etiā Aegyptij, non alium putant Herculeum, quam Mercurium. Refertur apud Diogenianum, ac Suidam, adagium de Cassiotico nodo.

Bonus cantor, bonus cupediarius. XXXV
 Ἀγαθὸς ἄλμας, ἀγαθὸς ζωμοποιός, id est, Bonus cantor, bonus cupediarius. In utriusq; musicæ artis dictum, quæ si eisdem sit hominis aures delectare cantu, & palatum cupedijs. Archidamus Speusippi filius, cum quidam sibi commendaretur hoc nomen, quod bonus esset cantor: At hic, inquit, apud nos bonus cupediarius.

Ad amuffim applica lapidem, non ad lapidem amuffim. XXXVI
 Plutarchus in commentariolo, cui titulus, quod pacto quis intelligere possit se profecisse, trochaicum hunc pronerbitalem refert: Πρὸς εὐαίμων πῆχρον τὶ τοῦδου, μὴ ἢ πρὸς πῆχρον εὐαίμων. Id est, Lapis amuffi est applicandus, non amuffis ad petram. Admonet uitam ad leges esse corrigendam, non contra leges ad mores nostros trahendam: esse iudicium, quod bonestum sit: non id rectum existimemus, quod facinus. De Lesbiana regulari retulimus alibi.

Extra quærere sese. XXXVII
 Pronerbitali schemate dictum est à Persio, Satyra prima: Examenq; improbum in illa Castiges trinita, nec te queſueris extra. id est, Tuis te facultatibus metaris, nō populari opinione: Respondeat illi, quod idem alibi dixit Tecum habita. Nam domo habemus, que proprie nostra sunt nec aliunde petenda. Qui non est contentus reſti cōscientia, sed famam spectat, is ἕξω ἐλάτῃ, id est, foras proficere dicitur. Plutarchus in commentario, qui inſcribitur, quoniam admodū quis intelligere possit se profecisse: Ἄλλος ἕξω ἕξω βλάτῃ, ἢ τὸ πρὸς εὐαίμων ἐλῶ κό μωνοός, id est, ad alium est illum ad huc foras proficere, & opinione, famaq; duci. Huc pertinet illud quoq;, quod alibi retulimus: Ἀλλοτρίῳ βῆς ποδάριος ἕξω ἐλάτῃ. id est, Bos alienus sepe foras profeciat Nimirum domi multa desiderans. Porro sapiens omnia sua bona secum portat in seipſo, totus teres atque rotundus.

Aliorum medicus, ipse hulceribus scates. XXXVIII
 Plutarchus in commentario, cui titulus, quod pacto quis ab inimico inuari possit, hunc senarium ex tragœdia quapian allegat: Ἄλλω μὲν ἰατρὸς, αὐτὸς ἕλκετος βενωμ. id est, Alijs medens, at ipſus hulceribus scates. In eos torquendus est, qui errata castigant, incessantq; aliena, intercutibus uitij ipsi madentes. Illud uero tritissimum: Medice, tibi ipſi medicus esto.

Tragicæ loqui. XXXIX
 Τραγικώτερον λαλῆν, id est, Tragicæ loqui. Est uerbis, uti magnificentioribus. Est enim Tragicorū character sublimis, amatq; tragœdia ampullas & seſquiuerbalia uerba. Menander apud Plutarchū in cōsolatorio cōmentario ad Apollonium: Εἰ δ' ὑπὸ τοῖς αὐτοῖς νόμοις, καὶ οἷς πῆ ἡμῶς ἕσασσας τὸν λόγον τὸν κοινόν, ἵνα σοι τραγικώτερον λαλῶ, id est, Quod si isdem legibus, quibus & nos hausiſti cōmuniem ærem, ut tibi Tragicæ loquar. Utitur & Plato li. de republ. iij. Est suble apud Lucianū ἐκτα γωφὶς ἰδὲ, pro eo quod est, magnificentius eloqui, & rem uerbis amplioreni reddere: & φορῶν ἕξω λαλῆν, ἢ gradius & fistiosius dicere.

Tragicum tueri. XL
 Τρογυδικὸν ἑλέτην. id est, Tragicum tueri. Nō distimili figura dixit Aristophanes in Pluto, πένειμ, id est, pau peritatem describens: Ἐλέτῃ γὰρ τοῖς μανικῶν τὴν καὶ ἑταροφῶν κόρον. id est, Tragicum tuetur, ac foriale quippiam. Quadrabit uel in fistuosos, uel in tristes, ac luctuosos.

Lingua iurauit. XLI
 Illud è tragœdia cecidit in pronerbitium, ἢ γλῶσσαν ὄμοσας ἔσπ. id est, Lingua iurauit. Vbi quis non præstat fidem promissi: aut

nisi: aut ubi non ex animo pollicetur. Est apud Euripidem in Hippolyto coronato:
 Η γλώσσῃ δὲ μὲν μαχῆ ἢ δὲ φρεσὶ ἀνώμοτος id est,
 iurata lingua est, animus iniuratus est.
 Hinc versiculum incessanter Comico conuicia:
 Aristophanes in Bacchis:

Η φρενα μὲν οὐκ ἐδιδάσασα δόμοσσι καδὶ ἱερῶν,
 γλώσσῃ δὲ ἐπιποικίσσασα ἴδ' ἴα φρενός, id est,
 Aut mentem que noli per sacra iurare,
 Linguam autem iuratum, seorsum ab animo.
 Sic et Pindarus in Isthmijs, encomio quinto, laudans quem-
 dam cordate ueracisq; linguæ, dicit:
 γλώσσα δὲ οὐκ ἔξω φρενῶν. id est,
 Lingua uero non extra mentem.

Heri & nudiusfertus. XLII

Ἡρώδης Ὁ πρῶτος id est, Heri & nudiusfertus. Prouer-
 bialis hyperbole, tempus admodum nuper actum significans.
 Plutarchus in cōmentario de contentione ignis et aque, ἢ δὲ
 πρὸς ἕχθρῳ, ἐχθρῷ φρασί Ὁ πρῶτος, ὑπὲρ προσημειώσας,
 βίος, πρὸς ὅς, οὐκ ἀνθ' ὑδάτος ἔην, id est, Atqui ignis usus
 heri, ac modo, quod autem, sub Prometheo, ignis uia, non ce-
 tra aquam erat: Est subinde apud Lucianum, nominatim in li-
 bello de mercede seruicibus. Item Plato de legibus lib. ter-
 tio: τὰ δ' ἄλλα βίωσις πέντε πωλοῦμαι, ὅς ἔπος ἐπέμυ χθρῶς
 Ὁ πρῶτος γεγονότα, id est, Quin et alia, que alijs pluri-
 ma, heri, ut ita loquar, ac nudiusfertus accidit aut.

**Non pluer post noctem, quæ us
 agrestis pepererit. XLIII**

Plutarchus in cōmentario de causis naturalibus, uersum
 hunc ceu prowerbio iactatum citat:
 Μικεῖται νυκτὸς ἕμεν, ἥμεν τέμην ἀγροτέρῳ σῶς, id est,
 Non tam nocte pluer, quæ anteior agrestis.
 Sues cicores sapius parum, ac diuersis die temporibus, ser-
 uæ nisi semel, idq; ipsdem sermè diebus, nimirum incute æsta-
 te. Vnde negant fore pluuia postea quam sus agrestis pepe-
 rit, nimirum exaltis iam mensibus pluujs.

Cum dijs pugnare. XLIIII

Θεομαχίῃ, id est, Cum dijs pugnare dicuntur, qui uel na-
 turæ repugnant, uel aduersus faulem necessitatem reluctantur.
 Sumpsum a giganteum fabula. M. Tullius in dialogo de senec-
 stute: Quid enim aliud giganteum more bellare cum dijs, nisi
 naturæ repugnare? Euripides in Bacchis:
 καὶ θεομαχίῳ, σῶν λόγων παρδῶν ἦτο. id est,
 Cœdam deis, parens tuus sermonibus:
 Fertur et huiusmodi enarius iter sententiæ prowerbiales:
 Θεῶν μάχεσθ' εἰ φόνος ἐστὶν ἡμῶν τύχῃ, id est,
 Pugnare cum dijs, cumq; fortuna græue est.
 Celebratur et illud Homericum:
 οὐκ ἔστιν πρὸς εἰάμονα φῶντὶ μάχεσθαι, id est,
 Naud pugnare potest, hominum cum numine quisquam.
 Id imitatus Pindarus:
 θεῶν δὲ πρὸς θεῶν οὐκ ἐρίβη, id est,
 Non conuenit cum deo contendere.

Dorica musa. XLV

Δωρικὴ μῦσος, id est, Dorica musa. De munere au-
 dis. Aristophanes in equitibus iocatur in Cleonem, quod nila-
 lam dian musicam discere potuerit, quam Doricam, uidelicet
 alludens ad notissimas harmoniarū species, Doricam, Ly-
 diam, Phrygiam, et Boeoticam. Ludit aut uerbo perperam
 deprauato, δ' ὠσθ' ὀκνεῖ pro λαοῖσι, οὐτός, inquit, οὐ
 δ' ὠκατὴ μαδῶν, ἢ ἢ μὲν δ' ὠσθ' ὀκνεῖ, id est, Iste discere

hand potest, præterquam δ' ὠσθ' ὀκνεῖ. Est autē Græcis δ' ὠσθ-
 ὀκνεῖ, numeribus corrumpi, ut in gratiam alcius dicas
 sententiā: id quod Pythagoras appellat κωμῶσας ἐπιθήμῃ, id
 est, Fabas edere. Nam antiquitus fabis suffragia serebantur.
 itaq; συμβολικῶς, fabas edebat, qui questum ex ea re
 facerent. Sic enim interpretus est quisquis fuit, qui collegit
 historias, quas Gregorius Nazianzenus attigit. Hesiodus
 item principes corrupte iudicantes δ' ὠσθ' ὀκνεῖ, appellat, id
 est, domiuoros.

Ne supra pedem calcuus. XLVI

Μὴ ὑπὲρ τοῦ ποδῶ τοῦ ὑπόδημα, id est, Ne ultra pe-
 dem calcuus, id est, ne maiora uiribus suscipias. Aut ne magni-
 ficentius te geras, quam pro tua conditione. Lucianus in ima-
 ginibus, μὴ δὲ ὑπὲρ τοῦ ποδῶ ἔσω τοῦ ὑπόδημα, id est,
 Neq; maior pede sit calcuus. Rursum in proxime sequenti dia-
 logo: ταῦτά σοι ἐκμύθη ἰδ' ὅς, καὶ ὑπὲρ τοῦ ποδῶ, id
 est, Hæc tibi uisa sunt inmodica, et quam pro mensura pedis
 maiora. Rursum in Gallo: (ἴ) οὐκ ἔστιν ἄλλο λόγῳ τῷ πο-
 δῶ, id est, Et haudquaquam iuxta pedis rationem.

Ne e quouis ligno Mercurius fiat. XLVII

οὐκ ἐκ παντός ἔυλα ἐξ ἡμῶν ἔρ γένοιο, id est, Non
 e quouis ligno Mercurius fingi potest, id est, Non omniū in-
 genia sunt accomodata disciplinæ. Quodam enim, ut ait Fa-
 bus, rus ablegandi sunt. Sumpta est allegoria à fabris, qui ma-
 teriam deligunt. Quandoquidem ad alias res, alias materias
 conuenire copiose demonstrat Theophrastus libro de plantis
 quinto. Item Plinius libro decimo sexto. Quiaque superstitia-
 rius exquiriū materiam, unde numen exculpant. Et quæquam
 Priapus ille deus facili et cressis, haud grauatur facilius
 esse, non tamen idē liceat in Mercurio deo tam ingenioso, tot
 q; præditi artibus. T anet si mihi magis aridet, ut ad magi-
 cum Mercurij simulachrum referatur, quæ non ex quauis ma-
 teria, sed certo ligno scilicet, aliqui non futurum idon-
 neum ad magicæ artis usum Vnde id quoq; inter reliqua ma-
 gicæ criminis argumenta obiectum fuerat à Apuleio, quod Mer-
 curij sigillum scilicet eundem curisset, ligno buxi, quæ admodum
 ostendit ipse apologia Magiæ prima. Fortassis buxus ad id
 potissimum deligebatur, uel quod hominis pallorem præ se je-
 rat, uel quod materies sit omniū, maxime æterna. Næ et ad-
 uersus ignem quoq; ferri rigorem obtinet auctore Plinio. Apu-
 leius in apologia Magiæ prima prowerbio refert ad auctorem
 Pythagoran: Non enim, inquit, ex omni ligno, ut Pythago-
 ras dicebat, debet Mercurius exsculpi. Finitimum est huic
 quod est apud Athenæū lib. quinto. Incerunt autem utrum
 Democharum an Cratetis dictum. Εκ δὲ μύσθων οὐδέτις ἄν
 δ' ὠκατὴ κατὰ σκευάσασα λόγῳ, οὐδ' ἐκ σοκράτους
 σφαλιώτων ἄμμου, ἴπῳ, id est, Ex thymbræ nemo queat con-
 ficere lanceā, neq; e Socrate probū militē. Est autē thymbræ
 oleis genus aut fruticis non dissimile thymo, aut Satureiæ.
 Rursum in eodē libro, ἀλλ' οὐτε ἐκ θυμῶσας, ἐκ θυμῶ-
 χῶσας, λόγῳ, οὐτε ἐκ τοιαύτων λόγῳ αὐτῶ ἀγροδῶ
 γίνετ, id est, Sed neq; e thymbræ, quæ admodum inquit Demo-
 charēs, lancea, neq; ex huiusmodi sermionibus uir bonus sit.

Non sum ex istis heroibus. XLVIII

οὐκ εἰμι τῶτων ἢ ἑωσῶν, id est, Non sum de numero
 istorum herorum, id est, nō sum ex eorum numero, qui pro-
 pensiores sunt ad laudandum, quam benemerendum. A genijs
 sumpsum, qui læcessit sepe pernicem adferunt, perituro
 iuuant. Vnde qui se commodum, non noxam allaturus esse
 pollicebantur, hoc utebantur adagio, Zenodotus Menan-
 drum citat ex Ephebis.

Nouſ Simonen, & Simon me. XLIX

Οὐδ' α σίμουνα & σίμουρ ἐμὲ, id est, Noui Simonem, & me Simon. De ijs dicebatur, qui p̄res essent. Zenodotus scribit duos fuisse duſores, notē utroq; improbiatis, Simonem & Nicocnem. Simonem autē, quod uitijs antecelleret, aliter ſanāam obſcuraffe. Vnde proverbio, Simonem unū nomīnant. T radūt hos duos T elchines fuiſſe, qui inducīa in terrā aqua Stygia, Arion edificarunt. Vocātūr apud Græcos T elchines, mali genij, ſiue homines ſciſcinatores & malefici. Stra bo lib. decimo meminit T elchinam, atq; nouem fuiſſe, qui ē Rhodo, Rheam ſunt comitatus in Cretam.

Ne nimum callidum hoc ſit modo. L

Terentius in Eunuchō, uide ne nimum callidum hoc ſit modo. Donatus prouerbium eſſe demonſtrat, quāquam accēpt eſt lectio. Poſt eſt enim utroq; legi & calidum & callidum, ut prius illud ad ſeſtimatum conſilium, alterum ad nimum aſlitum refratūr. Siquidē utraq; parum ſcilicet euenire ſolent, uel que nimum calent, id eſt, que pr̄cipitant ius inſtituant, uel que nimum audacibus aguntur dolis. Et ſicut autōre, apud Titum Liliūm, Fabio Maximo, temeritas non ſolum ſtules, uerumetiam infelix plerūq; eſt, ita uerſutia nonnumquam in ſummū diſerimen adducit. Qui callidum legunt reſpicere uidentur ad id, quod paulo ſuperius dixerat Chærea: Nunquam uidi melius conſilium dari. Qui calidum legunt per unūcūl, & mea quidē ſentētia rectius, Græcā figuram agnoſcunt. Quoniam θεσμὸς, illi tum ſceleſtum, tum pr̄ceptis & audax faciūs uocant. Sic enim Penia in Pluto Ariſtophanicā, de ſenibus, quōrum nouam moluntur, ut Pluto cæco reſtituant oculos:

Ω θεσμὸς ἐργοὶ κἀνοſτιομὸς καὶ παρ̄νομομ id eſt, O faciūs & calidum eſt pr̄uam & neſurium. Interpres exponit, θεσμὸς παρ̄εὶ ὄφρομ, πολ. μακροφ, εὐκλιωτορ, id eſt, Inauditum, audax, & pr̄ceptis, ac temerarium.

Item Sophocles in Antigone: Ορεμὴν ἰδὴ ψυχροſτι κερ̄εῖται ἔχρης. id eſt, Infrigidis tibi mens calet negocijs.

Obiurgatur Antigone, quod nimum auidē experet ſepelire fratrem. Et Plutarchus Sympoſiacōn Decade quinta, ſignificat ζοροπτερομ quibusdam ſignificare το θεσμὸς, ut Achilles apud Homerum, iubens Patroclū mſcere ζοροπτερομ exegerit celeritatem miniſterij. Quemadmodum nos quos, inquit, ſæpenumero iubemus miniſtris θεσμὸς προεῖς ἔμ̄ ἔδης & θεκονίαιε, id eſt, Calidius, ac celerius adire miniſterium.

Negladium tollas mulier. LI

Μὰ μαζωραμ ἀνὲς ἰδὴν, id eſt, Ne gladium tollas mulier. Ne ſuſcipias negocij molem, cum nequeas auxiliari. Virorum enim eſt Αμωωδῶς πρὶ παῖρε

Vt inquit Homerus. Poſt eſt in hunc trahi ſenſum, ne ſpem offēdas, quān pr̄ſtare non poſis. Ne numeris, aut ne laceſſis inimicum, cum laceſſitum non queas proſpiciere. Brutus notat Ciceronem, quod Antonium concionibus ſuis irritaret, quem irritatum non potuit comprimere, hoc eſt, gladium tolleret mulier.

Nec ſibi, nec alijs utilis. LII

Qui pr̄orſus inutilis ſunt & fruges conſumere nati, ſchemate prouerbiali, nec ſibi, nec alijs utilis dicitur. M. Tullius in libris officiōrum: Quā obrem, ut ante dixi, contemnūt ijs, qui nec ſibi, nec alijs proſunt, ut dicitur: In quibus nullus labor, nulla cura, nulla induſtria eſt. Sumptum eſt ex nobiliſſo carmine Heſiodi, ex opere, quod inſcribitur ἔργα καὶ

ἡμέρας, quod ſubinde citat Ariſtoteles: Οὐτ̄ & ἡ πανάρετος, ὃς αὐτοῦ πάντα νοήσει φραſάμου, τὰ π̄τα & ἡ τ̄λα, ἡσ̄μ̄ ἀμ̄ινα. Εὐδλόος δ' αὖ κἀκ̄εῖν, ὃς εὖ εἰπόντι π̄διδόται, ὃς δ' ἔνε μ̄σ̄ αὐτοῦ νοεῖ, μ̄ εὖ δ' ἄλλος ἀνδρ̄ομ Ερ̄ θυμὸς βεβ̄δ̄αται ὅ δ' οὐτ̄ ἀρεθ̄ι & ἄρε. id eſt,

Omnia qui per ſe ſapit, longe optimus ille eſt: Multo ante expendens, que nam ipſi optima ſiſtu. Is tamen eſt frugi eſt, qui parēt reſta monenti. At qui nec per ſe ſapit, neq; mente reponat Ex alijs audita, uir uindiq; inutilis hic eſt.

Horum carminum ſententiam T. Lilius, ſanē quā eleganter & cōmode reddidit. Sepe ego, inquit, audim milites, eum pr̄uam eſſe ſurūm, qui ipſe cōſulat, quid in rem ſit. Secūdam eum, qui bene monēti obediāt. Qui nec ipſe cōſulere, nec aliter parere ſcit, eum extremi genij eſſe. Huius generis baud paucos uideas mortales, qui cum ipſi ob mentis inopiam nequeant diſpicere, quid ſaſto ſit opus, diſtu tamen mirū, quān ſint pr̄ſtati, quānq; non admittant alienum conſilium, uādelicet aſinum illum Horatiam referentes, qui cū nec uiam noſſet nec duci pareret, in rupem pr̄ceptis datus eſt. Heſiodi carmen Zenon, teſte Diogene, ſic inuertit: κ̄ν̄ & ἡ πανάρετος, ὃς εὖ εἰπόντι π̄διδόται. Εὐδλόος δ' αὖ κἀκ̄εῖν, ὃς ἀνδρ̄ος πάντα νοεῖ. id eſt, Optimus ille quidem, qui parēt reſta monenti. Rufus at ille bonus, qui per ſe omnia nouit.

Uidelicet anteponeus, qui bene pareret, ei qui bene ſapearet. Huic enim intelligentiam dumtaxat addeſſe, illi uero etiam uſum, & exercitationem.

Neque cōpluitur, neque ſole aduritur. LIII

Οὐτ̄ ἔραυ ὄρε κ̄λ̄εῖται, id eſt: Neq; cōpluitur, neq; ſole aduritur. De eo dicit ſolūtū, qui proci ab omni incommōditate ſemotus, uāā ageret. Cui contrariū illud Horatiam: Sudant & aſlit.

Et pulueris & ſolis, & celeſtis aque patiens latus. Negocia tores, milites, athlete, nauæ, atq; id genus homines ſoli ferendo, & imbribus tolerandis aſſueſcant, oportet. Qui domi moliter uiuāt ab his malis abeſt. Quā obrem in hominem delatam, & ad labores ferendos inhabilem quadrabit. Ariſtophanes in Ranis Bacchi molliciem notans:

καὶ μ̄τε θεσμὸς, μ̄τ̄ ἄραρ ψυχρ̄α φροερε. id eſt, Nec aſtuſam, nec nimis cædo frigidam.

Reſertur à Zenodoto proverbium.

Simiarum pulcherrima deformis eſt. LIIII

Τῶν π̄διδωμ̄ ἐμμορφότατ̄ & δνομοφός ὄς, id eſt: Simiarū pulcherrima deformis. Recte dicitur de his, que ipſo genere ſunt uitioſa, neq; pr̄orſus conferenda, cū uel extrans eorum, que ſunt in honeſtorum ordine: ueluti, ſi quis dicat leonem integerrimum eſſe peruium, aut homiſſimum biſtrionem infamē. Aut optimū Meuij carmen malum eſſe. Citatur à Platone, & ad Heraclitum autorem reſertur.

Quærens obſonium, ueſtem perdidit. LV

Ζωτ̄ω γαρ̄ ὄραρ θυμ̄άτιορ ἀπόλωσα, id eſt: Opſonium dum quero, ueſtem perdidit. Vbi res peſſime cadit. Aut cum puſilla quedam captantes, maiora perdimis. Reſertur à Suidā, & ab alijs, nec indicant unde ſit natum. Quāquā ob ſeruum non eſt, ab euentu proſectū eſt. Quo pr̄ quaſſiam, dum ſtudet eubum tollere comprehenſus iſo pallio quos; reiecit eo eſſugit. Aluſit ad hoc prouerbium Ariſtophanes.

Διὰ ταῦτα δ' ἡ καλ̄ θυμ̄άτιορ ἀπόλωσα, id eſt, Ob hæc tibi ueſtis quos; perijt inſuper.

Citius elephantus sub alaceles. LVI

Lucianus in indocti. ὁμοίῳ ἔπ' ἑτέρῃ ἐλέφαντα ἰσὺν μάλας κελύφατος ἢ ἔνα κινώδ' ὀπ' αἰδ' est: Citius quinq; elephantos sub ala tegas, quam unū cinedum. De ijs que distindari nullo pacto possunt, quin notis aliquibus prodant anti morbum. Est autem figura proverbialis in hyperbole, cui cognatum illud apud E. Tullium ex Ennio, libro de oratore secundo: Flammam à sapiente factilius in ore ardente opprimi, quam ut bona dicta teneat.

Felix Corinthus, at ego sim

Teneates. LVII

Εὐδ' αὖ μωρὸν γέ κούριβ' ὄν, ἔργα δ' εἴλω τε νεώτερον, id est: Fortunata Corinthus, at ipse stem Teneates.

Tenea uicus quidam haud procul à Corintho nemorosus et amoenus. Porro Corinthiorum opulentia insignis fuit. Strabo scribit hunc uersum oraculo proditum fuisse. Vnde uideatur sicut alia pleraq; in uulgi sermone abijisse, atq; adeo reuertitur in catalogo Grecanicorum adagiorum. Tempestiuum fuerit hoc uti, quoties in contentione duorum, non inficiabuntur alterum per se praestantius, uerum alterum magis aridire, placereq; animo nostro. Veluti, si quis dicat: equidem fateor iuris scientiam, et ad rem et ad famam cōparandam magis idoneam, quam sit poetica, uerum Εὐδ' αὖ μωρὸν γέ κούριβ' ὄν, ἔργα δ' εἴλω τε νεώτερον.

Afinus in paleas. LVIII

Ὀν' εἰς ἄρ' αὖρα, id est: Afinus in paleas, subaudiendum incidit. Dicit solitum, ubi cibum firmum lautior preter spem obtigerit, aut nactus forte fuerit aliquis, quo uel praecipue gaudeat: ueluti si quem ostrorum audum uideas affatim uescientem illis, non importune dixeris, ὄν' εἰς ἄρ' αὖρα, id est: Afinus in paleas. In fragmentis secundi libri Dipnosophistarū citatur hic senarius ex Philemonis Comœdijs:

Ὀν' ὄν' ἄρ' αὖρα εἰς ἄρ' αὖρα ἔσθ' ἡμῶν, id est: Ian uadis afinus in paleas irragematam.

Iucundius fiet, si longius transieris a. puta, si quis cupienter legat poetam quo peculiariter delectatur. Cōueniet et in hunc usum, ubi quis inficitia rem contaminat, ueluti, si barbarus et illiteratus, bonū auctorē malis cōmmentarijs inquinet. Quemadmodum Thomas, ac Nicolaus suis glossatis, et Passa uantius aequē insulsi additioribus eximium opus de ciuitate dei conspici carūt. Gaudet enim afinus uoluntate, et omnia confundit hac lasciuia. Quod indicat Apuleius quoq;, cum horti areolas omnes uoluntationibus corporis à se turbatas scribit. Adagium ab euentu natum esse, nemo non uidet.

Alia uoce pstitacis, alia coturnicis

nix loquitur. LIX

Proverbiali sehemate dixit Martialis in clāculariū quendam poetam, qui corniculā Aesopicam referens, suos ineptos uersiculos nomine Martialis in uulgis spargebat, ratus futurum, ut titulo decepti lectores, Martialis esse crederent:

Credis hoc Praese,

Voce n loquitur pstitacis coturnicis.

Cōueniet in musicos aut poetas longe dispari stilo, longeq; dissimili facultate. Pstitacis inter aues proxime uoces humanas exprimit. Coturnicis pugnas magis, quam loquaces. Vnde Ouidius in Epimiphio pstitaci: Ecce coturnicis inter sua prelia uiuunt.

Caluus comatus. LX

Caluus comatus apud eundem Martialē haud dubie figurat proverbiali: Caluo turpius est nihil comato. Risum idem:

Caluus cum fueris, eris comatus.

Apte dicitur in eam, qui ueris bonis nudus, a se titijs se uendit. Veluti si quis indolens, aliena pro suis ederet. Aut si quis dissimulet esse fe, quod esse ueluti si senex astuto galericulo, aut tinctus capillis affectu uideri uicinis, si de formis adhibito furo uelit haberi formosus.

Primum Aegina pueros opti-

mosalit

LXI

Τὰ πρῶτ' ἀγέρας ποδῶν αὐγῆν ἐκξέφα. id est: Aegina primum optimos pueros alit.

De re quapian que melioribus initijs cepta, paulatim ad deterius delabitur, ut pleraq; mortalium faciunt. Sumptum adagium ab Achille, Patroclo, Aiace, Neoptolemo, quod bi uirtute precellerunt, cum essent Aeginiae. Sunt autem diuersae Aeginae, ut indicat Stephanus. Deinde labente morem integritate, male ceperunt audire Aeginae, id quod prouerbijs aliquod testatum est: Non dissimile illi: Quondam fuerunt stremmi Milesij.

Irrifibilis lapis. LXII

Ἀγέλας ὄν' ἑρῆα, id est: Irrifibilis saxum. De re uehementer acerba, tristiq;. Ostendebatur olim saxum quoddam in Attica, in quo ferebatur confedisse Ceres, cum relicto coelo, successis factibus, Proserpinam à Plutone raptam quaereret. Porro cum Eleusinem peruenisset, ubi tristis in saxo quondam insedit, quod ob eam ipsam causam ἀγέλας ὄν' appellabant. Autor Zenodotus. Quadrabit in seueros, ac terricos, quosq; uocant ἀγέλας ὄν', quorum in numero Socratem ponit Plinius, Periclem Aristides. Neq; perperam accommodabitur ad rem magnopere molestantem.

Agamemnonis hostia. LXIII

Ἀγαμέμνον' ὄν' θυσία, id est: Agamemnonis uictima. Quondam in diros et perusasu difficiles dicebatur. Inde narium, quod Agamemnone rem diuinam in Troia facturo, hos effugerit, uixq; multo negotio comprehensus, reductus est. Quadrabit etiā in eos, qui nolites et adacti quippiā agunt. Olim in sacris spectabatur, ut hostia lenis, ac uolens adferret. Quod si refractū fure profigisset, insulsi uen habebatur.

Maclata hostia lenior. LXIII

Maclata hostia lenior, prouerbiā figurā dixit Horatius in Odis:

Maclata ueniet lenior hostia.

De spectaneis, ac māsifens. Suptū est à sacrificijs, in quibus explorabatur hostia, ducto per frōte cultro, iāq; maclare uocabat. Vnde qui spectata sunt uirtute, eos maclōs uirtute uocāt.

Exiguum malum, ingens bonū. LXV

Μικρὸν κακὸν μέγ' ἀγαθόν, id est: Pusillum malū, ingens bonum. Admonet adagium, ex paululo incommodi laboreq; exiguo, summa maximaq; cōmoda colligi. Refertur à Diogeniano. Non discrepat hinc Musonij sententiā, quam cōmōmorat Aulus Gellius lib. xvi. capite primo, ἔμ τι τρεῖς κελύματα πόνου, ἢ μὴ πόνου οἰχεται, τὸ δὲ καλὸν μὲν εἶναι, ἔμ τι πρὸς αὐτοῦ μετ' ἡδονῆς, τὸ μὴ ἰδὲ οἰχεται, τὸ δὲ αὐτοῦ ὄν' μὲν εἶναι. id est: Si quid feceris honestum cū labore, labor abit, honestum manet. Si quid feceris turpe cum uoluptate, uoluptas abit, turpitudō manet. Eandem sententiam Cato, nimis quidem modulate, minusq; rotunde, sed tamen fideliter extulit ad hunc modum: Cogitate cum animis uestris, si quid per laborem recte feceritis, labor ille à uobis cito recedet, beneficium à uobis, dum uiuētis, non abscedet. Sed si quā per uoluptatem nequiter feceritis, uoluptas cito abibit, nequiter factum illud aequi nos semper manebit.

tyranno, ut illi fugere ac migrare liceret, eò, ubi cerui cornu abijciunt, significante deo, ut desideretur, & è medio prorsus tolleretur. Idem meminit adagij Symposiacione decade septima, problemate secundò.

Verberare lapidem. LXXII

Planesium meretricis apud Plautum amatorem admonens, ne feruic, qui iam ad plagas obdormierat, occallueratq; pulset, manu potius quò illi nociturus: Noli, iquit, amabo uerberare lapidem, ne ledas manum. Apte dicitur, ubi quis obiturgat in castigabilem, aut inaniem operam sumit in re quacumq;.

Inescare homines. LXXIII

Proverbiale metaphora dicitur Terentius in Adelphis: Abi, nunquã rem facies. Nescis inescare homines Sannio. Ducta est ab ijs, qui præfixo æri cibo pisces illicunt. Adposse itum dictum est lenoni, cuius artis est, primum huiusmodi uelut escis illicere iuvenes, ut postea totos deuoret. Et escam per translationem appellant illiceream illam, que trahit in fraudem. Vnde Plato quemadmodum in Catone maiore testatur Cicero τὸ πῦρ ἢ τὸν βῆ, ἢ τὴν ἄλγαν κινῶν, hoc est, uoluptatem malorum escam dicit, quod ea uidelicet homines capiantur, ut hano pisces. Greci simpliciter uerbo metaphoran effertunt. Δε λῆξαι, τὸ δὲ λῆσαι δαγῶν, id est: escã captare.

Vorare hamum. LXXIII

Neq; minus elegans illud in Carculione: Meus est, hamũ uorat. De lenone, cui fraus intendebatur, epistolam qua decipiendus erat, lecturiente. Lucianus uocatitiep τὸ ἔργον ἔσθω. Item apud Horatium in epistolis: Occidit usus decurrere piscis ad hamum.

Idem Plautus in Bacchidibus eandem sententiam simili extulit metaphora: Nunc ab trafenma hic turdus lumbricum petit. Alterum à piscantibus, alterum ab aucupio ductum est. Nos item in Epigrammate quodam ad hanc paroxysmam sic allusimus:

Non stulti usq; adeo sumus futuri, ut Gustatum toties uoremus hamum, Vno plus semel ære lauciati, Vel sero sapiemus, & nocentem Tandem carperè desinemus escam.

Vulcanus tibi uaticinatus est. LXXV

Ἀφῆς σοι λαλῶν κερ, id est: Vulcanus tibi uaticinatus est. Refertur à Suida. Sufpticoy dictum ubi quis crederet se rem habere certum, uelut ex oraculo auditam. φῶδες apud Memphiticis Vulcanus dicitur: unde literale accessione ἀφῶδες, uelut σοφῆς ἀσφῶδες.

Cantilenam eandem canis. LXXVI

Τὸ αὐτὸ ἄειξ ἄς ἴσας, id est: Cantilenam eandem canis. De eo quã molestus est sepius eadem inculcans. Nihil enim os diosius, quã quòd semper idem est. Dorio leno in Phormione Terentiana: Cantilenam eandem canis: & mirabar, si quid adferres noui. Familiare pœtis est, nunciium, cantilenam apud pellare. Euripides in Ione.

Τίς τίς μεσοῦχ' ἰσφῶσθ' ἰτιναυ κῆεις id est: Que cantio hæc, quibusne de rebus meus?

Idem in Hecuba:

Ἡστὶ τι μὲλ' οὐκ ἔσθω ἔσθω, id est: Aliqua accedet cantio tristis trijibus. Sumptum est à cantoribus, qui si quando diutius eandem occinant cantionem, tedium adferu auribus. Proinde periti subinde uariant carminis genus, quò fatietatem deuēt.

Caligare in sole. LXXVII

Apud Quintilianũ legitur, ut eleganter ita & proverbiale

liter dictum: Caligare in sole, pro eo quod est, in re clarissima æcutire: idq; solet accidere uitiosis oculis, qui nihil uident in luce quã maxime perspicua, uidelicet sensum debilem obritte ut splendoris. Idem euent nocturnus & lusciosis. Nam ijs lumem pro tenebris est. Non inueniunt propter queitur in istos, qui uelut obscuram causantur, quicquid eruditum fuerit. Quibus tenebrosa est nel Cicero nis oratio. Noctem enim in oculis circumferunt. Quemadmodum apud Senecam Portius dicebat quendam spinas in pedibus habere, cum se per spinas ingredi quereretur, uidelicet ingenij uitium, in argumentum cõferens. At pedes, inquit, tui spinas habent, non locus. Idem isti noctem, qua se predicant offendi in bonis autoribus, in oculis secum adferunt, non in libris reperunt.

Bos aduersus seipsum puluerem mouet. LXXVIII

Ἦδ' ἔφ' εὐατὸς κοινῆτος, id est: Bos aduersus seipsum puluerem mouet, siue festinat. Vbi quis ad suam ipsius matum uolens, lubensq; ducitur. Nam boues ut sunt mansueti, facile se præbent uinciendo, neque grauitim obtemperant ius. κοινῆτος enim inquit, significat festinandi studio ciere puluerem. Quidam accommodant in eos, qui prudentes, ac scientes semet in præsum periculum iniiciunt, bouis in morem, qui sibi patitur injici uincula, quibus ad caedem ducatur. Refertur à Zenodoto.

Tragicus rex. LXXIX

Τραγικός βασιλεύς, id est: Tragicus rex dici potest, nel fastuosus ac tergidus, uel qui nomine diuixat rex sit, ceteris uiribus parũ polleat, quemadmodũ Gallico pro uerbo chartaceũ regẽ appellat τὸ πᾶντο γέτορα, seu titulo regẽ uerius, quã opibus aut ditione. Dionysius Pheræus, quod decẽ menses potius imperio mox uita decesserit, τραγικὸν βασιλεύα dicit. Nã in tragicis tantisper durat ad imperiũ, dum fabula per ægata. Tum deposita persona, qui paulo ante fuerat Agamemnon, aut etiam Iupiter, tresis homuncio discedit domum.

Contra retiarium ferula. LXXX

Martialis in epistolari quadam præfatione: Deniq; uideas, an te delectet contra retiarium ferula, id est: an id sciendum tibi putes, quod nemo non damnet, atq; exhibet. Domitius Calderinus interpres admonet subesse pro uerbum, dici solitum in eos, qui infirmo præsidio contra maxime instructum pugnent. Quancumq; idem paulo post aliò dilabitur, nempe hic, gladiatores olim, si minus placuissent, ferula caesos eijci solere. Huic finitimum est Gellianum libro Noctium primo, cap. ij. An non contra istum baculum moueas: beus homo, quãd mecum tibi? Itaq; ferulam aut baculum mouere contra quemcumq; est, refert agari & insolentius repellere sententiam. Est autem ferula ligni genus, quò quondam pueri ca debantur, atq; item milites, si quid contra disciplinam facere uiderentur. Opinor idem facitære solere in ludis gladiatorijs huiusmodi certaminibus præfectos.

Muller imperator, & mulier miles. LXXXI

γυνὴ στρατηγὸς, καὶ γυνὴ στρατῆρος, id est: Mulier & agmen ducit, atq; ducitur. Senarius est proverbiale, quoties totum negocium ignauis commissum est, eamq; & ij, qui præstant, & ij qui parent, pariter sint formidolosi. Natura sceminam in hoc fixit, non ut imperet, sed ut pareat, uel Greco uerficulo teste: γυναικὶ δ' ἄρχῆρον οὐ δίδωμι τὸ φύσις, id est: Natura non dedit imperare feminis. Etenim quod in homine ratio & affectus, id in uita uir & mulier,

mulier, ac iuxta Moysen, demirgus ille facinam uero subiecit. Tameſi Plato non omnino arect mulierum genus ab adminiſtranda repub. ſi qua multo reperitur idonea.

Trutina uſtus. LXXXII

Δικαιοτερον σοφικον, id eſt: Inſtius trutina. Doricum prouerbium de ijs, qui inſigni, incorruptaq; ſunt equitate: Dores enim τινος ευρωλιου, id eſt: Trutinam, σοφικω uocant. Eſt autem id libra genus, quo uel minutifſimum pondere ſi momentum ſentitur, dignoſciturq;. Latini quoq; exactam equalitatem equilibrium appellant. Vnde et equal lance ſicuri dicitur, quod pari iure fit, citra perſonarū reſpectum. Ita Modestiſtus Pandectiſt, lib. xliij. tit. de re iudicata. Quod et in perſona mulieris equa lace ſeruari, equitati ſuggerit ratio.

Steriliſ agrippo. LXXXIII

Ακαροτορ ερχιππερ, id eſt: Steriliſ agrippo. Laconicum adagium eſt, de ijs, qui extreme ſunt pauperum, neq; quocquam facultatum poſſident. Quadrat et in igna uos, nulliusq; indubie homines. Lacones oleam ſylue ſitrem agrippum uocant.

Iouis ſuffragium. LXXXIIII

Διορ φηρ, id eſt: Iouis ſuffragium dicebatur ſacrum et inuiolatum. Vnde ſententiam eius cuius ſit uelut irrefragabilis autoritas, Iouis ſuffragium recte dixeris. Aut per ironiam, ubi quos arrogantiſ de re quapiam proniciat, ſuamq; opinionem pro lege atq; oraculo poſulant accipi, ſubijciatur Διορ φηρ. Aut enim locum, in quo Neptunus et Minerva iudicium peregerunt, utrius nomine, auſpicijſq; ciuitas Athenienſium inſtitueretur, Iouis ſuffragium appellatum fuiſſe. Suidas Cratinum citat ex Archilochijſ:

Ευδα Διορ μεγαλρ βηρ, παρωι τικαλωδωρ, id eſt: Magni ubi dicuntur tali, ſedeſq; tonantis.

Nam et talis olim iſerebantur ſuffragia, nimirū a ſortitiſibus.

In neruum ire. LXXXV

In neruum ire, Donatus, aut quiſquis is ſuit interpres Phormionis Terentianis, demonſtrat eſſe prouerbium, pro eo, quod eſt decipere. Sumptam, ut a ſagittarijſ metaphoran, quibus illud euenit interdum, ut dum minimum tendunt arcum, quomodo aut ſibi neruum aliquem fatigant, ut conſine ſit illi, de quo dictum eſt aliāſ, ερωσφρομδιν ε καλωδωρ πονυ τενωμουρ. Dictum eſt autē, in neruum ibit, pro eo, quod eſt, in uincula ibit. Antiquius enim qui ſoluendo non eſſent, ſancti traherentur creditoribus, donec opera compenſarent creditam ſummam. Veretur enim addeſſeſ amans, ubi eum in locum traheret Phormio, ut aut puellam domum ducere cogeretur ex pacto, aut certe pecuniam acceptam remunerare, ni faciat uincendū, et iuxta leges corpore luiturus, quod ere non poſſet: ſibi magis conſultaturum illum, ut uel prodact omne commentum, uel uere mulierem abducatur. Porro conijcere in neruum, et eximare e neruo, pro eo, quod ob es alienum uinctos abducere. Sed uerba Terentij ſubſcribam, At enim non ducet noui. Ceterum cum argentum repetent, noſtra cauſa ſcilicet in neruum potius ibit.

Ipe ſemet canit. LXXXVI

Αυτορ αυτορ αλλε, id eſt: Ipe ſemet tibi canit, hoc eſt, ipe cuiuſmodi ſit, factiſ ipſiſ declarat. T. tibi canis enim olim laudes ſortium uirorum decantabant. Proinde qui recte geſtiſ ſibi ſatis magnam gloriam comparat, quorſum huic neceſſum eſt condicere buccinatorum laudum ſuarum? Adagium in uſu amilibet partem poterit applicari, bonam uel malem. Nihil huic opus tibi canie, qui ſuis egregie geſtiſ, ſat illuſtriſ eſt. Aut nihil opus huius uitam infeclari, ſatis per ſe

fecdam, atq; inſanem.

Ipe dixit. LXXXVII

Αυτορ ερω, id eſt: Ipe dixit: Quoties tam ante eſſe cuiuſpiam autoritatem ſignificamus, ut ea uel citra rationem ad quida uis credendum ſufficiat. Vt in arcanaſ literiſ ſatis eſt, αυτορ ερω. In reliquiſ non item. Adagium autem a Pythagora natum, qui quo plus uenerationis et autoritatiſ ſibi ſuisq; conſideret, in diſſertationibus dicere ſolitus eſt, αυτορ ερω, id eſt: Ipe dixit, perinde quaſi non ſua reſerret, ſed ab oraculo quopiam accepta. Ea uox deinde in uulgarem abiit ſermonem. Huiuſmodi ſerme Suidas. Quamquam M. Tulliuſ libro de natuſ a deorum primo, ſecus reuſ narrat. Non enim, quib; tam autores in diſputando, quam rationiſ momenta querenda ſunt. Quinetiam obſt peruenit iſ, qui dicere uolunt, autoritatis eorum, qui ſe docere proſituntur. Deſumunt enim ſuum iudiciū adhibere, id habent ratum, quod ab eo quem probant, iudicatum uident. Nec uero probare ſolo quo, quod de Pythagoriciſ accipiunt, quos ſerunt, ſi quid affirmare in diſputando, cum ex his quaeretur, ſi quare ita eſſet, reſpondere ſolitus, ipe dixit. Ipe autem erat Pythagoras. Tantum opinio prauidicata a poterat, ut etiam ſine ratione uaderet auctoritatiſ, Quinetiam in inſtitutionibus: Nam et inuiti iudiceſ, inquit, audiant praefumentem parateſ ſuaſ, nec hoc oratori contingere inter aduerſarioſ, quod Pythagore inter diſcipuloſ contigit, poteſt, ipe dixit. Sed iſtud magis minus uitiouſum eſt, pro perſoniſ dicentium.

Alluſte horſum et Ariſtophanes, εν νερελουε, αρεε τρσ αυρ, ο ιρωι φρ κερμαθεεε κηρε; Αυτορ, τρε αυτορ; σωκεεεε, τρε σωκεεεε; Ιε αυτορ ανεωδωκορ αυτερ μοι μερε. Αυτορ μδιν αυρ εν καλωδορ, ο γαρ μοι χαλεδ. id eſt: Die age quis eſt iſte Cremathre inſidens homo? Ipe eſt, quis iſte? Socrates, quis Socrates? Abi iſt ſuiſ ipſum uoce magna mihi uoca.

Melius Horatius.

Nullius addictus uirare in uerba magiſtri. Illud admonendum uidetur αυτορ ερω, in hac parentia perinde ualere, quaſi dicas, dominuſ dixit, ut Pythagoras ab Aegyptiorum uatibus uideatur didicicſ figuram hac prophetiſ familiarum, Ariſtophanes in Ranis: φρεωμορ τορε ερχωρεεερ, οτι αυτορ ερωεχομει. id eſt: Die ſaltatricibus, meipſum aduenire. Hoc eſt, herum, quod hiſ quodammodo et familiariſ miſtiſ aduenire uideatur. Item in prophetiſ arcanaſ, Ecce ipe ad ſum, id eſt, dominuſ et autor.

Tecipſum non alens, canes alis. LXXXVIII

Αυτορ ου τερεωμορ κειωε, τερερε, id eſt: Cū tenent iſt ſum non alas, canes alis. In eum dicebatur, qui cum per inopiam ſibi, qua ſunt ad uitā neceſſaria, ſuppeditare nō poſſet, conde

retur aut equos, aut famulos habere domi. Apposito dicitur adter sus istos, quibus cum ob rei famulatus angustia iuxta supra, quod nūquam sustinent, tamen per ambitionem conantur fistula vestium, reliquosq; strepitu potentes et opulentos imitari. Breuiter conuenit in omnes, qui que ad uoluptatem aut splendorem pertinens, curam, neglectis his, que magis sunt necessaria. Porro necessarijs prima debetur cura, dignitati posterior, ueluti si quis in mercedione comparanda labore, mercede securus, de quo perit uoluit.

Terræ intestina. LXXXIX

τῆς ἐντέρας, id est Terræ intestina. Dicebatur nihil nulliusq; precij. Saxa uero terre usque dicuntur. Refertur ad Diogeniano. Simile illi: Ἐρώσιον ἔχεις ὡς ἐσθλόν, id est Telluris inutile pondus.

Tenedius tibicen. XC

Τενεδίος ἀλωτῆς, id est Tenedium tibicen, dicebatur testis falsus et calumniator, hinc nomen, quod Philonem tibicinem suum stuprarat, qui testaretur apud Cygnium ipsam ad Tenne de supro fuisse interpellatam, ac uicium tentatam. Hæc firmè Stephanus in catalogo uerbium. De Tenedo sepe iam dictum est alibi.

Cyrbes malorum. XCI

Κυρβες κακῶν, id est Cyrbes malorum. Dicitur improbis, et omni fictorum genere contaminatis. Apud Athenienses tabule quedam erant, quæ ut in quibusdam descripte proponuntur, præterea uariè delinquentium poenæ. Hæc illi κυρβες appellant, apud Lucianum ἄστυες dicuntur. Non dissimile est illi, quod alibi retulimus ἄστυες κακῶν, id est: Illas malorum.

Aries nutritionis mercedem percoluit. XCII

Κεῖος πρόβατος ἀρετικῶν, id est Aries alituram repperdit. Citatur ex Menandro. Quadrat, ubi quis pro beneficiis maleficium reponit. Allegoria sumpta est ab eo, quod aries cornibus impetat alucum, aut uas in quo pabulum apponitur, ipsosq; quorum opera nutritus est, aut omnino nutritur, cornibus incersit. Effertur et ad hunc modum prouerbum, κεῖος ἀρετικῶν, id est: Arietis ministerium, pro officio collocato in ingratum, qui beneficium iniuria percolat. Hinc officium quod est apud Aristophanem in Vespijs, ἢ κακῶν τιμὴ ἐπιώδοις, id est: Vallus uitem.

A Dorio ad Phrygium. XCIII

Ἄνε δ' ἀνέτε ἐπὶ φρυγίῳ, id est A Dorio ad Phrygiã. Vbi quis a temperantiore uita ad luxum conuertitur. Aut a firmitate meliocris ad maiorem strepitum. Sumpta metaphora a notis illis ueterum harmoniarum generibus, in quibus Dorium moderatum erat, ut ait autor Suidas. Apuleius Floridianum libro primo, palam indicat Doriam musicam multo diuersissimam a Phrygia fuisse, quandoquidem hæc ad religionem commouebat animum, illa ad bellum inflamabat. Apulei uerba sic habent: Tibicen quidam fuit Antigenidas, omnis uocæ mellis modulatur, et idem omnimodis peritus modificator: seu tu uelles Aeolion simplex, seu A sium uarium, seu Lydium querulum, seu Phrygium religiosum, seu Dorium bellicosum. Licitius in Harmonide, ἡδὲ ἐκείνης ἀπομιμίσεως ἀναφιλότητος δ' ἰδίου, ἢ φρυγίας, ἢ ἰνδίου, ἢ ἰωνίου, ἢ βωκερικῶν, ἢ ἀλαρίων, ἢ σελμιῶν, ἢ ἰωνίων, τὸ γὰρ ἐφεξῆς, id est: Vniuersamque harmonie seruat proprietatem, Phrygie impetum, Lydiæ florem, Doricæ securitatem, Ionice uiciditatem. Dion commentario de regno testatur Alexan-

drum ad bellum accendi solere Timotheo Dorium incinente, Bæotius præstatione musices ostendit, hanc artem ad commo uendos assidua, precium habere uim, proq; ratione modorum, alios atq; alios animi motus uel excitare, uel sedare. Addit Pythagoras in intentione Phrygijs modi, qui spondeis constat adulescentem patria barbaram, quippe Taurominianum, uino temulentum, in a ferentem, cum iam edibus antice, que riualem admirerat, ignem aduocare tentaret, ad sanau mentem renouasse. Ostendimus et aliis Phrygium melos, σκολιὸν appellatū, et in funebri nemis adhiberi solitum. Quod si Dorius cantus Phrygio diuersus est, ut pote qui ad belli cupiditatem inflammet, consentaneum est illum pyrrichijs constituisse, quandoquidem spondeo contrarius est pyrrichibus. Verum de his Harmoniarum generibus permulta Plato in libris de republica. Rursus in Lachete docet hanc esse uere Doricam cautionem et Græcam harmoniam, non Phrygian, neq; Ionicam, nec Lydium, si uita concordet cum oratione bona. Nonnulla Plutarchus, in lib. de musica. Nos, quatuor ad percipiendū adagij sensum sat est, attingimus.

At carcere. XCIII

Ἄνε βορέαδος, id est A carcere, siue repagulo, id est, ab ipso rei principio. Sumptum a certaminibus equestribus, ubi casus initium est a carceribus, id est, repagulis, finis metis, itaq; cum exorsum negocij significamus, ab ipso carceribus dicimus: cum finem, ad metam usque. Veluti si quis dicat fidem esse, quæ ab ipso statim carcere peccet, aut neminem tam ignatum, qui non ante βορέαδος fuerimus esse uideatur. Compe quod alibi postuim est, ἀνε γυμνασίου, id est, A linea.

A caelo ad terram. XCIV

Ἄνε οὐρανὸς ἀεγὶ γῆς, id est A caelo ad terram. Prouerbialis figura, perinde ualens, quasi dicas quæcumq; de re, ab extremo initio, usq; ad supremum finem. Sic apud Plautum in Persa licitatori roganti, num ex puella quædam scelericeret, uenditor, quantum uellet percontari permittens: A caelo, inquit, ad terram, quod libet.

Mores amici noueris, non oderis. XCVI

Porphyrio in Horatium, hunc uersum prouerbialem admonet fuisse: Mores amici noueris, non oderis. Eum nos inter Græcas sententias reperit uersiuimus. Est enim huiusmodi:

Φίλος ἴσθ' ὅσα γίνωσκε, ἄλλοτῶν δὲ πᾶν. Admonet in amicorum moribus quædam uitia dissimulanda, sic ut intelligantur quidem, sed tamen tolerentur, ne seuerior et oculator in obseruandis amici malis subuertat amicitiam. Atque id præcepti locum habebit, in leuioribus moribus, non in his, que ad sanam, aut ingens periculum pertinet amicorum. Non posse amici uitia, est hominis parum delicti, quos diligit, odisse parum ciuilis. Noscenda sunt, ut aut corrigas, aut certe minus, at non sic ut ob ea uidearis auticum odisse. Siquidem nulli futurus est amicus, qui nihil uitiorum in amico ferre possit.

Bithus contra Bacchium. XCVII

Bithus et Bacchus nobile par gladiatorum fuit, quorum mentionem Suetonius quoq; fecit, pares arte, pares audacia. Proinde quoties duo æqualiter improbi contendunt inter se, ita ut neuter alteri ictu concedere, non intempte iuter dicemus, Bacchium cum Bitho commissum. Horatius in sermionibus: Vt non Compositus melius, cum Bitho Bacchus.

[Faded text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mostly illegible due to fading and some dark spots.]

profus indigno, ut nihil iam non posse sperari, uel à quo-
uis apparet.
Mopso Nisa datur. Quid non speremus amantes?
Est autem emphasis in nominibus. Nam Mopsum dicens, in-
telligit infimum, abiectionis uicium, pastorem. Nisan puellam
insigni forma. Non abluat hinc illud Sophocles in Aiacæ sta-
gellifero, οὐκ ἐστὶν ἀσπῆρον οὐδ' ἐμ, id est, Nihil est, quod haud
sperare liceat. In eadem sententiam Linus apud Stobæum:
Ελπεὶ δὲ ἔστιν ὄντι οὐκ ἐστὶν οὐδ' ἐμ ἀσπῆρον.
Ῥάδ' ἴα πῶτά τε θεῶν τελέωσαι, Ἐκάνλυτον οὐδ' ἐμ, id est,
Speres cuncta, nihil, quod non contingere possit.
Omnia sunt magnis factu procliuia diuis.

CHILIADIS SECVNDÆ CEN-
TVRIA SEXTA.

Quid nisi uictis dolor?

Ἰάλλο ἢ τοῖς νενικημένοις ὀδῶν; id est,
Quid aliud, quam uictis dolor? Viri palam ubi
palam fit in contumeliam quippiam. Sumptum
à dicto Brenni palam illudentis Romanos in ap-
pendendo auro, quod stipulatus fuerat ab illis, desperatibus
auxilium, ut è Romanis finibus, abduceret Gallorum exerci-
tum. Sed ipsius Plutarchi uerba libitum est subscribere.
Εἶτα δ' ἔβη τοῖς κραισίσι, σαυλῶδ' ἐμ εἰς λόγους βεβή-
νω Ἐσπερίων ἡ χιλιάρχῳ βωμάω, ἰαμολοκίβης,
τοῖς μὲν χιλίας λίγας χροῖς καταβίβω, τοῖς δ' ἄ-
βόντας ἐκ φη ἀπὸ λῆθ' ἡ ἰχώρας αὐτίκα ἀπέλαβ' ἔμ.
Ἰδὲ τὸ τοῖς ἡρωμένων θεκωρὶ ἢ τοῖς χροῖς κομίδει-
τος, τὴν δὲ κελτῶ τῆς τῆρ ἐσθμῶ ἀγρωμοσώτων,
κενῆρα τὸ πρῶτον, εἶτα, φωνεῖσθαι ἀφελήτων ἡ κελτῶ δ' ἴα
Σφερόνων τὴν ἰσθμῶν, ἡγαυῶν ἐμ βωμάδι πρὸς αὐτοῖς,
ὁ δὲ ἐπὶ Ἐοῖοι κρηβείζων, ἡ κελτῶ καταβίβω ἀπεδ' ἔμ
σάμω ἡ τῶν μάχων ἐμ ἄμα κελτῶ ἡ ἰσθμῶ πρὸς ὀκνη-
τοῖς ἐσθμῶ, παυδαομένων δ' τῶν σελωκίβης τὶ τοῖς
τί εἰ ἄλλο ἐσθμῶ τοῖς νενικημένοις ὀδῶν; τὸ τοῖς
ἡδὲ ἡρομειῶδ' ἡ λῶν ἡ γέγων. id est, Itaque cum pla-
cuisset, uti principes in colloquium uenirent, Brennus et Sul-
pitiu Romanorum ductor, conuenit, ut Romani mille libras
auri dependerent: hi simul atque accepissent aurum, ex iorbe,
atque ex agris discederent. Super his cum iustus andam inter-
cessisset, iamque aurum esset adductum, Galli que pacte fidei im-
memores, initio furtim, mox palam deprimerent quotque re-
nens; lancem, Romanorum aduersus illos coorta est indi-
gnatio. At uero Brennus tanquam per ludibrium et irridedi
causa ensem iam cum baltheo exutum lancibus apposuit. Por-
ro Sulpicio roganti, quid hoc esset rei, quid enim aliud, in-
quit, nisi uictis dolor? Atque id dictum iam in prouerbio abiit.
Cuius meminit Festus Pompeius, illud addens: Cum Camillus
Brennum insidijs circumuentu conderet, et ille quereretur
contra factus fieri, retorsit in eum suam uocem, uel uictis. Sic
etenim Festus esset prouerbum. Vnde palam est dolor, nō
opprobrium in Plutarcho uidentium fuisse. Lapsus interpres
aut lapsus est, aut iustus est exemplari, in quo scriptu erat, pro
ὀδῶν ὀδῶν. Huc alluisse uidetur Plautinus Ballio: Vae
uictis, cum uictus uel iniquis conditionibus parere cogitur. Et,
ni fallor, Vergilius in Moeride:

Bis septem plagis Polyplus contusis. χσικ
Δις ἐπὶ πλεῖστας πάλυπτος πάλυπτος. id est,
Plagus adaclus Polyplus quatuor decem.
Dici solitum, ubi quis multo tandem malo fit emittatur;
Quemadmodum accidit indomitis adulescentibus, qui pluri-
morum experientia malorum tandem cicat. Auctor. Conuenit
et in eos, qui diuore ingenio praesunt, non nisi tribus sup-
plicijs corrigantur. Aium Polyplum piscem caprum diu, mul-
tumque, tandem, caedij, solere, quo mitior fiat, et ad esum acco-
modatior. Auctor Zenodotus.

Mopso Nisa datur. C
Schema prouerbiae uidetur et illud apud Vergilium in
Pharmacutria:
Mopso Nisa datur.
Cum praeter omnium spes preclara contingit cupiam

Nunc uicti tristes, quoniam fors omnia uersat,
Hos illi, quod nec bene ueritat, mitimus hocdos;
Nonius Marcellus in dictione aestus, citat titulum Satyre
Varroniane: Vae uictis.